

3.12

R. Tied To. I p 122 n. 1

S. 4.

~~XIII. 1. 15~~ 2. 2. 16. XVI. 17. 22.

HECVBA, & Iphigenia in Aulide Euripidis
tragœdiæ in latinum tralatæ Erasmo
Roterodamo interprete.

EIVSDEM Ode de laudibus Britanniae, Regisq[ue]
Henrici septimi, ac regionum liberorum eius.

EIVSDEM Ode de senectutis incommodis.

Rasmus Roterodamus, homo et græce, et latine doctiss.
 Hecubam, & Iphigeniam in Aulide Euripidis tra-
 gœdias carminib. nuper quidem latinas fecit. sed ad-
 modum q̄ fideliter, & erudite. Quamobrem curavi
 eas excudendas characterib. nostris tum doctiss. viri
 rogatu, & amici mei summi, tum quia vobis utilissi-
 mu fore existimabam et intelligendis græcis, et inter-
 pretandis. Quo fit, ut vobis plurimum gratuler. De-
 erant olim boni libri. Deerant docti præceptores. eo-
 rum enim qui cernerent utranq; linguam mira pauci-
 tas. Nunc est, Deo gratia, & bonorum librorum co-
 pia, & doctorum hominum tam in Italia, q̄ extra-
 ita, ut de conducendo tractet iam rhetore Thule. Non
 pœnitet igitur me magnorum laborum, quos iã mul-
 tos annos edendis bonis autorib. uestra & bonarum
 literarum causa perfero. immo plenus gaudii, cur
 enim dissimulem? sic mecum sæpe. Eia Alde, ἄλλ' οὐ
 τως. q̄ si maius quiddam, ut spero, præstare potuero,
 felices quidem vos eritis, sed feliciores posterī. Ipse
 autem sublimi feriam sidera uertice. Valete.

G V I L I E L M O A R C H I E P I S C O P O
C A N T V A R I E N . P R I M A T I B R I
T A N N I A E E R A S M V S R O
T E R O D A M V S . 5 .

Cum in animo statuissem Præsul amplissime, uertendis
græcis autoribus rem theologicam, deum immortalē
quam idigne sophisticis nugis deprauatam, pro
uirili mea uel resituere, uel adiungere, ne statim iuxta
Græcorum adagionem, ἐν τῷ πικρῷ τῇ κατὰ μέγαν πε-
riclitari uiderer, et ad tantum munus illotis (ut aiūt)
pedibus irrumperē, uisum est mihi prius periculum
facere, quam non lussissem operam in utriusq; linguae
studium insumptam, idq; in re difficillima quidem il-
la, sed tamen profana, quo pariter & negotii diffi-
cultas ad meditationem conduceret, & siquid esset
peccatum citra sacrarum scripturarum iniuriam sa-
lius ingenii periculo peccaretur. Itaq; duas Euripidis
tragœdias, Hecubam & Iphigeniam in Aulide, la-
tinas facere sum aggressus, si quis forte deus cœptis tā
audacibus dexter aspiraret. Deinde cum uiderem
operis instituti specimen non displicere uiris utriusq;
linguae callentissimis (quos profecto iam aliquot ha-
bet Britannia, liceat modo uerum citra inuidiam fa-
teri, quouis in genere doctrinae uel Italiae totius admī-
ratione dignos) intra pauculos menses, musis bene iu-
uantibus ad umbilicum perduxi, quanto cum sudo-
re id ii demum experientur, quicumq; in eandem pa-
lestram descenderint. Etenim cum illud ipsum ex bo-
nis græcis bona latina facere sit eiusmodi, ut singula

rem aliquem requirat artificem, neq; solū sermonis
utriusq; copiosa, parataq; suppellectile ditissimum,
uerum etiam oculatissimum, uigilantissimumq; ad
eo, ut seculis iam aliquot nullus extiterit, qui in hoc
munere omnibus eruditorum calculis probaretur, fa-
cilis nimirum est coniectura, quantum fuerit negotii,
carmen carmini reddere. præsertim tam uarium et
inusuatum, idq; ex auctore non modo tam antiquo, eoq;
tragico, uerum etiam mirum in modum presso, sub-
tili, excusso, in quo nihil ociosum, nihil quod uel adi-
mere, uel mutare citra flagitiū queas. Præterea qui in
tractandis locis rhetoricis tam creber sit, tam acutus,
ut passim declamare uideatur. Adde nūc choros ne-
scio quanam affectiōe, adeo obscuros, ut Oedipo quo-
piam, aut Delio sit opus magis, quā interprete. Ac-
cedit ad hæc codicum deprauatio, exemplarium in-
opia, nulli interpretes, ad quos confugiamus. Quo mi-
nus admiror, si ne hoc quidem felicissimo seculo quis-
quam Italorum ausus fuit hoc muneris aggredi, ut
tragœdiam aliquam, aut comœdiam uerteret, cum
plures Homero manus sint admoliti, iter quos etiam
Politanius ipse sibi nō satisfecit. Quidam Hesiodum
tentarit, neq; id satis feliciter. alius Theocritum sit ag-
gressus, sed multo etiam infelicius. Deniq; cum Fran-
Philadelphus (id quod post institutam interpretationem
cognouimus) primam Hecubæ scenam in oratione qua
dam funebri traduxerit, sed ita ut nobis alioqui pu-
tidulis, uir tantus animi non parum addiderit, Ego
porro neq; tantis exemplis, neq; tam multis operis dif-
ficultatibus deterritus, magis quam poetæ huius sua-

uiloquentia plusquam mellita, quam illi tribuunt ei
am inimici, allectus, rem hactenus intentatam non
sum ueritus aggredi, futurum sperans, ut etiam si pa-
rum praestitissem, tamen candidi lectores uel hunc me-
um conatum laude aliqua dignum ducerent. Porro
maligniores saltem ueniam darent operis tam ardui
nouo interpreti. Maxime quod ad ceteras difficultates
ipse prudens non mediocri pondus adiecerim, mea
in uertendo religione, dum conor, quoad licet, grae-
ciana poematis figuras, quasi quod filium representare,
dum uersum uersui, dum uerbum pene uerbo red-
dere nitor, dum ubique sententiae uim, ac pondus sum-
ma cum fide latinis auribus appendere studeo. Siue
quod mihi non perinde probatur illa in uertendis autori-
bus libertas, quam Marcus Tullius ut aliis permittit,
ita ipse (pene dixerim immodice) usurpauit, siue quod
nouus interpretes in hanc malui peccare partem, ut su-
persitiosior uiderer alicubi potius, quam licetior, id
est ut litoralibus in harenis nonnunquam haerere ui-
derer potius, quam fracta naue mediis natante flucti-
bus, maluique committere, ut eruditi candorem, et con-
cinnitatem carminis in me forsitan desiderarent, quam
fidem. Denique nolui Paraphrasten professus eam mi-
hi latebram parare, qua multi suam palliant inscitiam,
ac loliginis in morem, ne deprehendantur, suis se
tenebris inuoluunt. Iam uero quod Latinae Tragediae
grandiloquentiam, ampullas, et sesquipedalia (ut
Flaccus ait) uerba hic nusquam audient, mihi non de-
bent imputare, si interpretis officio fungens, eius quem
uerti, pressam sanitatem, elegantiamque referre malui,

quam alienum tumorem, qui me nec alias magnopere delectat. Porro certissimam in spem uocor fore, ut hic labor meus cum aduersus iniquorum calumnias sit egregie tutus, tum candidis, et æquis gratissimus exeat excellentissime pater, si tuo quoque calculo fuerit comprobatus, quem equidem in tanto ornatissimo rû principû numero facile mihi delegi, cui meas has uigilias consecrarem, ut quem unum perspexerim præter summum fortunæ splendorem, literis eloquentia. prudentia. pietate. modestia. integritate. postremo singulari quadam erga bonarum literarum cultores benignitate, sic præditum. ornatum. cumulatû, ut istud Primatis uocabulû i neminem magis competat, quàm in te, quam nò solum officii dignitate, uerû multo magis omnium uirtutum genere primas teneas, idem & regie aulæ præcipuum ornamentum, & ecclesiasticæ dignitatis unicum fastigium. Quod si mihi contigerit, ut hoc meum studium probetur a uiro tam probato, profecto nec hæcenus exhausti laboris me poenitebit, neque grauior in posterû maiore conatu rem theologicam adiuuare. Vale & Erasmmum in eorum numerum adscribito, qui tuæ paternitati toto pectore sunt addicti. Londini IX. Calendas Februarii.

AD EVNDEM.

CARMEN IAMBICVM

TRIMETRV M.

Cite poetas doctus appellat Maro

Cynos Guielme præsulū eximium decus.

Res mira dictu, ut cuncta consensu nouo

V ati, atq; holori congruant diuinitus.

N iuens utriq; candor. alter lacteis

P lumis, amico candet alter pectore.

M usis uterq; gratus, ac Phœbo sacer.

E t limpidis uterq; gaudet amnibus,

R ipis adæque uterq; gaudet herbidis,

P ariter canorus uterq; tum potissimum,

V icina seram mors senectam cum premit.

S ed, qui tenent arcana naturæ, negant

A udiri olorem, ni sonent fauonii.

N il ergo mirum, barbaro hoc si seculo

C anorus olim obmutuit natum chorus,

Cum tot proceres undiq; obstrepane noti,

B oreæq; tristes, inuidorum & pinguium,

N ulli fauentum prouocent fauonii.

Q uod si bonis clementer ingeniis tuæ

B enignitatis blandus aspireset fauor,

I tu ut facit, tota statim Britannia

V ates uidebis exoriri candidos,

A deo canoros, atq; uocales, uti

I n altis fundant astra Cynorum melos,

Q uod ipsa & ætas posterorum exaudiat.

FINIS.

ARGVMENTVM HECVBAE.

P ost euerſam troiam Græci ſoluētes in Cherrhoneſam,
 quæ eſt e regione Thraciæ, adpulerūt, ubi monimen-
 tum extabat Achillis in Troia ſepulti. Illic cum re-
 rum ordinandarū gratia dies aliquot egiſſent, iāq;
 iterare navigationem appararent, Achillis umbra
 ſuper tumulum uiſa græcos ne ſoluerent prohibuit,
 poſtulās, ut ante ſibi Polyxena Priami filia mactaretur,
 quam pater aliquando uiuo deſpondiſſet, cuiuſq;
 gratia a Paride, ac Deiphobo iaculo conſoſſus interiſ-
 ſet, id temporis, cum Priamus puellam deſpōſam tra-
 diturus uideretur. Itaq; Græa memores quam ille rē
 bellicam adiuiſſet, ſtatuētesq; uiri uirtutem decora-
 re, ſuffragiis decreuerunt, uti Polyxena in eius tumu-
 lo mactaretur. Datum eſt autem negotium Vlyſſi, ut
 uirginem deduceret, ſimulq; uſfricie ſacundiæ ſuæ,
 qua præditus erat, Hecubæ matri perſuaderet, ne id
 factū ferret impotentius. Quo cū perueniſſet Vlyſ-
 ſes, repperit puellam ad necem paratam, ſpontane-
 amq; atq; ultro matri ſuadentem ſibi optabilius eſſe
 decōre emori liberam, quam fœde uiuere i ſeruitute.
 Deinde dum occiditur filia, Hecuba ſamulam quam-
 piam ad litus mittit, ut lauando Polyxenæ cadaue-
 ri aquam adportaret. Ea dum haurire parat Poly-
 dori corpus offendit in litore iacens. Nam Polyme-
 ſtor Thracum tyrannus ſimulatq; Troiæ cognouit
 excidium, truadatum puerū in mare abiecerat, quo
 nimirū auro potiretur, quod unā cum filio Priamus
 ad illum miſerat clanculum, cum iam periculum im-

minere uideret, ne asperetur Ilium. Erat autem ingē
 auri uis, satisq; idonea, qua Priami genus restituere=
 tur. Hunc igitur Polydorum nacta famula uestibus
 inuolutum defert ad Hecubam. Hæc polyxenam esse
 suspicata, donec corpus retectum inspiceret ubi Poly=
 dorum esse cognouit, misere discruciat, secumq; ui=
 am quærit, qua possit Polymestorē ulcisci. Ac re pri=
 us cum Agamemnone communicata, ancillam suam
 mittit ad Polymestorem, quæ eum una cum liberis suis
 ad se iubeat accedere, Esse enim quiddam maximè
 momenti, de quo uelit cum illo colloqui. At ille igno=
 rus Polydori cadauer in litore fuisse repertum, una
 cum liberis suis ad Hecubam accedit. Ea simulat sese
 ob eam causam accersuisse hominem, ut illi thesau=
 ros quosdam antiquos in Ilio defossos indicaret. Dein
 de iusso secedere satellitio, solum cum filiis in tentori=
 um deducit, tanquam illi traditura, quicquid pecuni=
 arum e Troia secum extulisset. Erat autem illic ab=
 dita maxima mulierum turba. Quibus adiuta, Poly=
 mestorem introgressum exoculat, ac liberos occidit.
 Agamemnon audita utriusq; causa, contra Polyme=
 storem pronuntiat, qui uideretur non iuandi græ=
 cos studio, sed auri cupiditate puerum interemisse.

FINIS.

Actio fabulae constituitur in Cherrhoneso, e regio=
 ne Thraciæ. Chorus constat ex mulieri=
 bus Troianis captiuis Hecubæ auxiliaturis.

AD LECTOREM.

- D**e carminum generibus, ut paucis obiter admonitus sis lector optime, Prima Hecubæ scena cōstat iā bico trimetro, Secunda anapæstico dimetro, nonnunquam intermissis eiusdem formæ monometris. Quamquam hoc metrum & dactylum recipit, aliquoties & proceleusmaticum, nonnūquam et nuris conficitur spondæis. Chorus, cui initium, Aura, pontica aura, rursum qui incipit. Mihi ærumnam atropos. iterum alius, cui initium, Patria heu dolor, præterea polymestoris oratio, quæ sic incipit, Heu quo ferar, ex variis metrorum constat generibus, ac ferme iisdem quibus usus est Euripides. Polymestoris oratio, cui principium est, Heu ohe ferocis, duobus duntaxat generibus alternat, dimetro iambico catalecto, & eodem acatalecto, cætera constant aut iambicis trimetris, aut anapæsticis, de quibus modo meminimus.
- I**phigeniæ prima scena constat iisdem anapæsticis usque ad chorum, modo profecta, qui mixtus est ex alcaico composito ex iambica penthemimeri, ac duobus dactylis iambico dimetro hypercatalectico dactylico e dactylis duobus, ac totidem trochæis. choriambico dimetro, & eodem hypercatalectico dactylico trimetro, Glyconio dactylico dimetro asclepiadeo-iambico monometro hypercatalecto. dactylico dimetro hypercatalectico iā bico dimetro catalecto. pherecratio iambico dimetro acatalecto. iā bico dimetro acephalo. iā bico trimetro catalectico. anapæstico trimetro hypercatalecto. adonio dimetro Trochaico monometro hyper

catalectico. deinde sequuntur iambici trimetri, paulo post a uersu Caterum Menelae. incipiunt Trochaici tetrametri hypercatalecti. chorus Felices quibus, constat glyconio, deinde iambico dimetro catalectico. Alter proximus Anapaestico, quo et prima scena. chorus. Ilicet sacrum Simoentis Carmine Sapphico, intermisso Adonio dimetro. chorus, Festus ut ille, constat dactylicis trimetris hypercatalecticis et anapaesticis. Vale.

PERSONAE FABULAE.

P olydori occisi umbra.

H ecuba regina troianorum.

C horus mulierum troianarum.

P olyxena filia Hecubæ.

V lysses.

T althybius præc.

F amula Hecubæ.

A gamemnon rex.

P olymestor Thracum tyrannus.

9

HECVBA.
EVRIPIDIDIS TRAGICI POETAE
HECVBA: LATINA FACTA
ERASMO ROTERODAM
MO INTERPRETE.

POLYDORI VMBRA.

*Dsum profectus e profundis
manibus,
Noctisq; portis, cæta qua si-
lentium*

*Ab arce porro cœlitum sita est domus,
Polydorus Hecuba natus e Cisseide,
Priamóq; patre. Quem simul cepit timor,
Ne Marte Graio phrygia caderent mœnia,
Me furtim alendum Troico emisit solo,
Ad hospitam Polymestoris Thracis domum.
Qui Cherronesi fertilem glebam colens,
Armis ferocem Martiis gentem regit.
Multumq; mecum clanculum misit pater
Aurum, urbis ut si concadissent mœnia,
Ne uictu egerent liberi supcrstitcs.
Eramq; natu Priamidum nouissimus,
Atq; hac foras potissimum me gratia
Submisit, ut cui nec ferundæ lanceæ,
Et ad arma non dum tenera sufficeret manus,
Sed usq; donec recta stabant pergama, &
Non dum iacebant Ilii turres soli,
Hectorq; frater Marte florebat meus,
Bene apud Tyrannum Thracæ, patrium hospite*

EVRIPIDIS

Crescens alebar, plantulae in modum miser.
At ubi interiuit Troia, simul & Hectoris
Vita, ac penates concidere patrii,
Deumq; ad aras ipse procubuit sacras,
Mactante Achillis prole sanguinaria,
Mox me paternus amicus, auri gratia
Miserum trucidat, ac trucidatum salo
Exponit, aurum ut ipse possideat sibi.
Nunc super harena littoris iaceo, hactenus
Aestu per aequor huc, & huc uectus uago,
Inhumatus indefletus. at iam promico
Charam ob parentem, corpore relicto meo.
Mihi supernis deuaganti sedibus,
Superaq; in aura, Sol agitur hic tertius.
Itidemq; misera tertium mater diem,
Exorris amplius Ilii pomœriis,
In hac adest tellure Cherronesia.
Cunctiq; Danaï littore hoc in Thracio
Classē tenentes ociosi desident.
Nanq; e sepulchro uisus Aeacides suo,
Argum Achilles tenuit omnem exercitum,
Renum ad penates dirigentem ponticum.
Meam is sororem postulat Polyxenam,
Tumulo cupitum honorem, & inferias suo
Dari, ac feret: neq; enim hoc sinent frustrarier
Honore amici. Deinde decretum iubet
Fatale, cædi hac luce germanam meam.
Ceminæq; proles gemina mater funera
Cernet, meumq; et lachrumandæ uirginis.
Nam quo sepulchri munus assequar mihi,

Anallæ

A nulla in undis memet offeram ad pedes,
 Venia impetrata diis ab inferis, uti
 Tumulo potiar, in matris incidens manus,
 Ita q; (quod ad me,) quicquid optavi, assequar.
 At anu a parente paululū abscedam. hæc quidē
 Iam regis e tentorio profert pedem
 Agamemnonis, pauescētia de spectro mei
 Omater, huc proli uina peruenisti, uti
 + Prognata cum sis regis e stemmatis,
 Indigna ferres seruitutis pondera?
 Tam afflicta nunc et misera, q̃ florens eras
 „ Quondam, ac beata. Te aliquis euertit deus,
 „ Felicitatis pristinae inuertens uices,
 „ Bonāq; anteacta paribus ex æquans malis.
 He Ducite anum hancce foras o famulæ,
 Ducite sustentantes, uobis
 Nunc conseruam Iliades, uerum
 Dudum dominam prendite, ferte,
 Portate mei corporis artus,
 Tollite, anilem corripite manum.
 Ipsa ego torto nixa bacillo,
 Annis tardum celerabo pedem, et
 Alternos promouero passus.
 O fulgur Iouis, o nox picea,
 Ut quid ita sub nocte silentis
 Terriculis, uisisq; exagitor?
 O sacra tellus,
 Gignens atris somnia pennis,
 Sit precor irrita noctis imago,
 Quam de prole mea,

EVRIPIDIS

Quæ seruat^r Thraces oris
 Dulciq; Polyxena sobole,
 Alto uidi mersa sopore,
 Nam terrificum uidi uisum,
 Didici, sensi,
 O terrestria numina, gnatum
 Seruate meum, qui iam solus
 Generis superest ancora nostri,
 Thraces habitans arua nivalis,
 Patrio commendatus amico.
 Aderit iam iam quodcunq; malum,
 Luctumq; nouum luctibus addet.
 Haud sic unq; mens mea certo
 Tinuit, tremuit, tacta pauore.
 Vbinam diuina Helenum mente,
 Vbi Cassandra Iliades uideam,
 Ut mihi cæca insomnia pandant,
 Vidi siquidem cernam uariam
 (Visu miserum)
 Nostro e gremio ui direptam,
 Quam laniat lupo ungue cruento.
 Terrebar et hinc, summum in tumultum
 Umbra ferocis uenit Achilles,
 Aliquam e miseris sibi Troadibus,
 Præmia poscens.
 Procul a nostra, procul hæc quæso,
 Dii depellite somnia, gnata.
 Ad te celeri præcurri Hecuba
 Pede, tentoria herilia linquens,
 In quæ serua ego tradita sorte,

ch

vb!

HECVBA.

Vbi troianæ mœnibus urbis,
 Graiis abigor bellicæ præda.
 Haud equidem ullum porto lenamen
 A erumnæ præsentis, at ingens
 Insuper & graue defero pondus
 Tibi priuatim o mulier. sæui, ac
 Diri ueniens nuntia luctus.
 Nanq; ferunt decernere Graios,
 Celebri coetu tua uti gnata
 Manibus occidatur Achillis.
 Qui sublimem scandens tumultum,
 Scis fuluis cum apparuit armis,
 Nauers detinuit pontigradas,
 Nixaq; torto uela rudente,
 Hæc uociferans. Quo iam Danaï
 Fugitis, nostros
 Cineres deserturi inhonoros?
 At lis multo est orta tumultu,
 Ac uariat sententia duplex,
 Bellates graui genum turmas,
 Dum pars dandam tumulo inferias,
 Pars mactari censet iniquum.
 Atq; inde tuæ studuit parti.
 Rex Agamemnon, id fatidicæ
 Thalamus elargitus honoris.
 Atq; uicissim dixere duo
 Thesidæ, hos genuistis Athenæ
 Vna erat hæc sententia utriq;
 Vti Pelidæ decorent tenero
 Busto crnore.

EVRIPIDIS

Nec placet, uti Cassandra thalamos
 Armis habeant pluris Achilli.
 At studiis ferme haecenus æquis
 Decertatum est, donec uariis
 Et suauiloquens suaser, Achiuum
 Populo non ingratus Vlysses
 Omnem dictis flexit cœtum,
 Ne, pro captæ cæde puellæ,
 Neglectum pateretur Achillem,
 Vnum e Danaïs longe primum,
 Ne quis apud Persephonen, ex iis
 Qui bello cecidere, referret,
 Quam male gratus miles Achiuus
 Danaïs Danaûm causa cæsis,
 Ex Iliacis cesserit armis.
 Sed iam nunc hic aderit Vlysses,
 Isto uti uellat ab ubere gnatham,
 E'q; manu, ui tollat, anili.
 Proin templa adeas, adeas aras.
 Accide Atridæ genibus supplex,
 Prece sollicita, quicquid olympus,
 Quicquid claudit terra decorum.
 Siquidem aut places numina uotis,
 Ne miseranda orbere puella,
 Aut spectent tua lumina oportet
 Ad tumulum procumbere, sparsam
 Sanguine gnatham, de'q; aurifera
 Cervice arum undare cruorem.

Ne Heu me miseram, quid uociferer?
 Quonam ululatu, quonam fletu

Plorem

Plorem misera misera senecta

Haud portandum,

Serviti, haud tolerabile pondus?

Heu me me, quis opem mihi iudex

Tulerit? Quenam urbs? Quenam soboles?

Periit senior, gnati extincti.

Hucne an illuc flectam gressum?

Quo me uertam?

Vbi quis deus, aut daemon praesens

Ferat auxilium?

Proh Iliades saeva ferentes,

Eheu saeva ferentes fata,

Extinxisis me, extinxisis,

Nec mihi posthac

Grata est supero in lumine uita.

Dederat animum hanc, o pes infelix,

Hanc me infelix ducto ad aulam

Eheugnata, heu supra cunctas

Miserae matris filia, prodi-

Prodi tectis, percipe matris

Filia uocem.

Vti cognoscas, qualis qualis,

Fama tua de uita fertur.

Pol Ehem mater, mater,

Quid clamas? Quid subitum apportans,

Sic me uelut uolucrum tectis

Cogis trepidam prouolitare?

He Heu me gnata.

Po Cur sermonum exordia mecum

Diro sumis ab omine mater?

EVRIPIDIS

- He.** Ah gnata tuæ metuo uitæ.
Po. Eloquitur, neq; cæ lato diu.
 Formido, formido mater,
 Quæ so quid ingemis?
He. Gnata, ah misera gnata parentis.
Po. Cur istud ais?
He. Hoc gnatus contendit Achillis,
 Communi decreto arguum,
 Vti Pelidæ gnata sepulchro
 Mactata cadas.
Po. E heu genitrix, ut mala nobis
 Immensa refers.
 Aperi sodes, aperi mater.
He. Rumorem adfero filia dirum.
 De cæ de tui,
 Scitumpopulus sanxit achiuus.
Po. O te afflictam, propter miseram,
 O male faustæ genitrix sortis.
 Quam tibi tristem rursus luctum,
 Infandumq; et acerbum mouit
 Dæmon aliquis.
 Non iam gnata hæc, non tibi posthac,
 Infelice senecta infelix
 Conseruiero. nanq; perinde, ac
 Hinyleum, seu montibus hirtis
 Alitam uitulam, miseram misera
 Mox de manibus uelli aspicias,
 Ac sub humum, ceruice reasa,
 Obscuro demittier orco.
 Illic inter lumine casso

Deam

Degam infelix.

Sed te miseram luctu omnigeno

Defleo mater nam mea fata,

Sortemq; grauem non lamentor,

Cum mihi casus sit & optandus

Cedere uita.

Ch Sed ecce Vlysses huc citus mouet gradum,

Heube, tibi aliquem nuntium ferens nouum.

VI Te scire mulier credo placita plebis, &

Sententiam quæ uicit, exponam tamen.

V isum est Pelasgis, tua uti gnata Polyxena

Cadat ad sepulchri Achillis ex celsum aggerem.

At uirginis nos esse solennes duces

Statuere, Pyrrhus Aeacidæ proles, huic

Præfectus auctor, ac sacrificus hostiæ.

Sic ergo quid ages? ne ue ui retraxeris,

Mecum ue manibus ne uelis contendere.

” Scitum est profecto quiddam, et in mediis malis

” Ea quenq; secum sapere quæ sapere est opus.

He Væ uæ adest. discrimen (ut uideo) graue,

Gemituq; plenum & non inane lachrumis.

Neq; enim ipsa dudum uitam acerbam et asperâ

Illic reliqui, quo mori decuit loco.

Neq; me interemit Iuppiter, sed in hoc alit,

Tristissimis uti tristiora conspicer.

Proh misera. Sed iam si licet captis, neq;

Molesta, nec quæ mordeant animum, loqui

Heris, rogeris oportet & paucis mihi

Atq; ut uicissim nos rogantes audias.

VI Licet, roga, neq; enim hoc tibi inuideo morâ.

- He** Scin Ilium explorator, ut subiueris
P annosus, atq; squalidus? genas tuas
Stillæ obsidebant mortis, oculis excitæ.
- vl** Memini. haud n. hæc res summa strixit pectoris.
- He** Ten' agnitum uni prodidit Helene mihi?
- vl** M eminimus in discrimen adducti graue.
- He** S upplexq; factus genua tangebas mea?
- vl** S ic, manus ut istis insu pesceret peplis.
- He** D edin' ergo uitam, & ilio emisi solo?
- vl** I ta, ut hoc profecto Solis aspiciam iubar.
- He** Quid tum locutus, cum mihi in manu fores?
- vl** Q uo me necis subducerem periculo,
O mnes uaser tum comminiscabar dolos,
C unctasq; pariter persuadendi uias.
- He** L ege igitur istac gratiam refers malam,
C um tuleris a me, quæ tulisse non negas,
A t nil iuues nos, sed magis pro uiribus
I ncommodes, benefacta compensans malis.
V estrum genus mortalium ingratiſſimum,
Q uicunq; plebis concionibus leues
C aptatis auras, cognitum heu mihi plus satis.
Q ui damnum amicis ferre non facitis pili,
M odo differatis grata multitudini.
A t iure quonam, aut quid secuti, uirginem
I n hanc cedo decreta sanxerunt necis,
I psum'ne decus hoc suasisit homines cedere
T umulis, ubi bos uictima addebet magis?
A n porro Achilles mortis autores suæ
P unire querens, iure in hanc refert necem?
A t qui hæc in illum sceleris admisit nihil.

Helenam se pulchris hostiam par est peti.
 Illa hunc peremit, illa traxit ad Ilium.
 Quod si qua multu legitur ex captis nea,
 Forma q; præstans cæteris, non nostrum id est
 Quippe ore multo Tyndaris decentior.
 Eadem q; q̄ nos, non minus dedit mali.
 Atq; hæc pro æquo dixerim quidem, ac bono.
 At nunc, mihi quæ te reposcenti inuicem
 Reponere æquum est, accipe æquis auribus,
 Meam (quod ipse non negas) humilis manum, ac
 Supplex anilem hanc contigisti tum genam,
 Nunc hæc uicissim prona contingo tui,
 Beneficium q; tunc datum, reslagito,
 Item q; supplex obsecro, ne filiam
 Mihi puellam manibus abripias meis,
 Ne ue perimatis, quippe funerum satis.
 Oblito in hac me, sortis oblita grauis.
 Solamen hæc est, una pro multis mihi,
 Vrbis, atq; nutrix, scipio rector gradus.
 Iniqua uictis imperare non decet,
 Quis fors dedit rerum potiri, ac uincere.
 Neq; quis secundæ res, oportet fidere
 Idem futuras semper ex sententia.
 Etenim ipsa quondã quæ fui, non sum amplius.
 Opes sed omnes unicus rapuit dies.
 Age grata barba paululum me respice,
 Misereſce, et adiens rursum achium exercitum,
 Doceto, q̄ sit sænum, atrox q; fœminas
 Mactare, quas non interemisti prius
 Rapas ab aris (sed peperisti) sacris.

- L*ex æqua porro uos apud, de sanguine,
*S*eruisq; liberisq; capitibus statuta est.
*S*i uel male hæc autoritas dicat tua,
 „ *F*lectet, quod a leuibus profecta oratio,
 „ *E*t a probatis, non idem ualet eadem.
Ch *T*am rigida nusq; est ulla mens mortalium,
*A*udita quam non ista comploratio,
*I*ngensq; luctus, cogat ædere lachrymas.
Vl *A*udi Hecuba, ne' ne mente percita, uirum.
*Q*ui recte dicat, maleuolum fingas tibi.
*E*go quidem uitam tuerier tuam,
*P*er quam ipse uiuo, cupio nec dicam dolo,
*A*t quæ palam suasi, ea haud negauerim.
*N*empe urbe capta, exercitus primario
*G*natam immolendam (quando postulat) tuam.
 „ *H*inc namq; plures defluunt res publicæ,
 „ *D*um strenuum qui præbet, ac fortem uirum,
 „ *N*on plus honoris quam uir ignauus, capit.
*N*os contra, Achillem dignum honore ducimus,
*V*t qui pro Achillis ceciderit promptissime.
 „ *Q*uam turpe, si quem uiuum amicum sensimus,
 „ *H*uic desinamus esse amici mortuo?
*A*ge quid futurum, si quæ rursum appareat
*A*cies coacta, et hostium certamina,
*V*trum manus iam conseremus, an magis
*V*itæ, ac saluti consulamus? quippe qui
*F*raudari honore cernimus, quisquis cadit.
*A*c mihi profecto luce donec hac fruam;
*Q*uantumlibet pusilla, sufficiant tamen.
*P*orro se pulchrum conspici exoptem meum

HECVBA.

Insigne, quando durat in longum hic honos.
At misera patior inquis, audi contra ad hæc.
Sunt & Pelasgis neutiq̃ misera minus,
Anusq; et annis te priores fœminæ,
Sponsæq; sponſis orphanae præstantibus,
Hic ossa quorum puluis idæus tegit
Fer ista. Nos si perperam decernimus
Decorare fortem præmio merito uirum,
Inſcitæ ipsi obnoxii tenebimur.
At barbari, neq; hos amicos ducitis
Qui sunt amici, neq; decore qui oppetunt,
Suſpiciatis, hinc & nostra floret Græcia.
Vos contra habetis instituto congrua.

Ch ²⁰ Heu seruitus ut semper est miserrima,
²¹ subacta ui fert præter æquum plurima.

He **A**h gnata in auras irrita hæc oratio
Fruſtra mihi iactata, de tui necesse.
Tu, si amplius quid, q̃ ualet mater, uales,
Annitere, omnes ad modum lusciniæ
Experta uoces, uita ne pereat tibi.
Miseranda Vlyſſis accide huius ad genu,
Et commoue, argumentum habes, ipsi quoq;
Sunt liberi, quo facta miseretur tua.

Po **V**ideo te Vlyſſes dexteram sub pallio
Manum occultentem, et ora uertentem retro,
Tetigiſſe malam ne mihi sit fas tuam.
Animo bono sis iubeo, meq; nuntia
⁴ **S**cito, quod ad me pertinebit, te fore
In tuto, et effuſiſſe. si quis ſupplices
Curat fauens, æquusq; reſpicit, Iouem.

EV RIPIDIS

Nam te sequar, uel quia trahat necessitas,
 Vel q̄ mori expetam ipsa, sin uelim minus,
 Vita uida mulier uidear, ac timida omnibus.
 Quæ nanq; uitæ causa iam superest mihi?
 Vt cui pater rex omnium fuerit phrygum,
 (Etenim rudis mi lucis hoc initium,)
 Dein spes ad amplas educabar, regibus
 Nuptura, multis æmulantibus procis,
 Quis me ad penaters duceret uictor suos.
 Regina ego proh misera, fœminis eram
 Troadibus. inter uirgines insignis, ac
 Diis æqua, solum hoc si quis excipiat, mori.
 At serua nunc sum, protinus uocabulum
 Minime assuetum; facit ut expetam mori.
 Dein forsitan continget immutis mihi
 Herus, ære me quicunq; commercabitur,
 Et Hectoris quondam sororem, et plurimum.
 Adigensq; ui me pinsere in tectis, solum
 Verrisse coget, stamniq; insistere,
 Vitam exigentem duram et illætabilem.
 Thalamosq; nostros seruus emptus undeuis
 Fœdabit, ante destinatos regibus?
 Absit. relinquam lucem ego istam libera,
 Oro, inferisq; hoc corpus exponens meum.
 Iam duato me Vlysses, ac ductam immola.
 Neq; enim penes nos uel spei fiduciam,
 Vel opinionis uideo, cur mi debeam
 Post hac benigna fata pollicerier.
 At tu genitrix, nequid obsistas mihi
 Verbo'ue, facto'ue. incerta magis mori

Quo libeat ante, q̄ quid indignum acidat.

- „ Nam qui malis haud assuerit, fert quidem,
- „ D olet tamen, cum colla supponit iugo.
- „ A t mortuus, quam uiuus hic felicior
- „ Foret, haud decore uiuere est ingens labor.

Ch „ I nest in homine mira, & euident nota,
 „ Probis satum esse. generis illustrat decus,
 „ Quisquis celebribus dignus est natalibus.

He D ixisti honeste gnata, uerum isti dolor
 A dest honesto. cæterum si Pelei
 E t facere gratum filio, simul et probum
 E ffugere uultis, hanc V lysses omittite,
 M e ductam A chillis immoletis ad pyram.
 N e parate inquam. nam Parin produxi ego,
 Q ui Thetide natum petiit arca, ac perdidit.

Vl N on te umbra A chillis poscit arguos, anus
 V t immolare, sed hanc poposcit uirginem.

He V os attamen cum filia me occidite,
 D uplumq; tellus sparsa sanguinis bibet,
 E iusq; manes, ista qui poscit sibi.

Vl S at filia mors, cæde cædem non decet
 C umulare, & osi ne hæc quidem pendenda sit.

He G natae at necesse utcunq; commori meæ.

Vl Q ui? quando dominos esse non noui mihi.

He V t hederæ quercu, sic ego huic inhæsero.

Vl. Haud feceris, si obtemperabis iis, quibus
 E t mentis, & prudentiæ plus, q̄ tibi est.

He. N on hanc ego uolens omittam uirginem.

Vl. A t ego hinc relictæ non abibo uirgine.

Po. M ihi mater audi, tuq; Laertæ genus

EVRIPIDIS

*Parentibus concede merito concitis.
 Tu misera cum uictore ne pugnaveris.
 Sterni solo uis, ac trahi corpus tuum
 Anile per uim pulsa? uini uenis manus
 Fœdis modis reculsa dedecorariet?
 Istæc ut acidant tibi absit. haud enim decet.
 Quin age manum da iam mihi dulcissimam
 Dilecta genitrix, ac genam applicem genæ.
 Posthac enim haud unq̃, sed extremum inbar,
 Orbemq; phœbi hodie quidem conspexero.
 Finem ergo nostri fac age alloquii cape,
 Ac dicta mecum conserito nouissima.
 O mater, o parens abeo iam ad inferos;*

- He.** Heu gnata nos in lumine hoc seruibimus.
Po. Frustrata sponso, ac debitis mihi nuptiis.
He. Miseranda gnata es, mulier infelix ego.
Po. Illic iacebo in tartaro tete procul.
He. Hei misera qd agâ? uitâ ego hæc quoad trahâ?
Po. A nulla moriar patre nata libero.
He. At ego orba quinquies decem iam liberis.
Po. Quid Hectori ex te nuntio, aut seni uiro?
He. Dic foeminarum me omnium miserrimam.
Po. O pectus, & quis alita blande sum ubera.
He. Proh ante tempus sati acerbi filia.
Po. Vale o parens. Cassandra iam mihi uale.
He. Alii ualebunt, istud haud matri est datum.
Po. Quiq; in fera es Polydore frater Thracia.
He. Ita si quidem ille uiuit, at qui non puto
 A deo unde quaq; prorsus infelix ago.
Po. Viuit, premetq; mortuæ tibi lumen.

Ego

- He** Ego & ante mortem præ malis sum mortua.
- Po** Me duc Vlysses flammeo obuoluens caput,
 Etenim prius, quam macler, examinator meæ
 Luctu parentis, & hanc neco ploratus.
 O lux, licet nam nomen affari tuum,
 Neq; ulla posthac copia dabitur tui
 Nobis fruendi, nisi quod interest moræ
 Adensem eunti hinc, atq; Achillis ad pyram.
- He** Soluuntur artus hei mihi. ac mens deficit,
 Ognata matrem prende. porge dexteram.
 Da. ne relinquo orbam. Amicæ, concidi.
 Vtinam Lacenam sic sororem Castoris
 Helenam uiderem, quæ decentibus oculis
 Florens peremit indecenter Ilium.
- Ch** Aura, pontica aura,
 Quæq; pontigradas per undam
 Ratis celeres agis marinam,
 Quo loci miseram uehes me?
 Ad dicta cui sub ædæis
 Annulla deferar?
 Ad littora dorica, an ne
 Ad Pthiada, quo loco aiunt pa-
 trem eximii laticis
 Currere Apidanum, satq; rigere, an
 Salso misera remo
 Illam appellar in insulam, Pro-
 ductura domi dies acerbos,
 Primitiua ubi palma frondet,
 Laurusq; sacros in altum
 Latona tibi edit,

EV RIPIDIS

Gratissima ramos,
 Partus monumenta dii,
 Ac cum deliacis puel-
 lis, Artemidisq; deæ
 Spicula, arcusq; canam, aureamq; vittam?
 An palladis urbe, quam
 Currus nitidi uehunte,
 Peplis in croceis equos
 Sub iuga splendida mittam?
 Pingens uaria, crocoq;
 Sindone florulenta?
 An titanum ad sobolem,
 Quam saturnius ignis homo rex
 Traiit iaculo?
 Væ progenitoribus,
 Væ patribus, ac solo,
 Quod fumo mihi concidit.
 Arteq; captum, & exustum
 Ab Argiis. at ipsa in
 Tellure uocabor externa
 Serua, Asiam fugiens
 Europæ famulantem,
 Mutans morte faces thalami.
 Ta Vbi phrygum regina quæ dudum fuit,
 Ch Hecubam, puellæ Troæ des conuenero?
 Eam haud procul te, tergo humi strato cubæ
 Ta Talthybie præco, circumo perta linteis.
 O Iuppiter quid dicam? utrum mortalia
 Respiciere te? an ne opinione fallier
 Falso putantes esse diuorum genus?

Casus sed omnes res agi mortalium?
 Non hæc modo regina ditum Phrygum?
 Priami uxor ista non ne locupletissimi?
 Nunc urbs quidem eius funditus bello iacet,
 At ipsa, anusq; et orba liberis, humi
 Cubat, inquinata puluere infustum caput.
 Fheu senex sum sed tamen mori prius,
 Quam fœdus ullus accidat casus uelim.
 Te surge misera, tolle subductum latus,
 Quodq; omne canis albicat pilis caput.

He Ehem, quis hic qui corpus haud sinit meum
 Iacere? quid me, quisquis, afflictam moues?

Ta Thelhybius adsum Achivi mulier agminis
 Minister, acer sente te hinc Agamemnone.

He O uir mihi carissime, an q me quoq;
 Visum est Pelasgis, ad sepulchrum occidier,
 Ob id uenis? ut gratia nuntias mihi.
 Properemus. acceleremus. age duc me senex.

Ta Gnatae ut cadauer sepelias, te mulier hinc
 Ducturus adsum, me quidem legant ad id
 Geminiq; Atridae, exercitusq; Achaicus.

He Miserae hei mihi, quid ais? ergo non adisti, uti
 Moriamur Et nos? uerum acerba nuntians?
 Gnata interisti matris auulsa es simu.
 Ego orba posthac liberis, miserae hei mihi.
 Sed illam ut occidisti? an reuerentius?
 An sic, ut hostis diriter leto est data?
 Dic hæc senex, haud læta dicturus licet.

Ta Duplices mihi uis me parare lachrymas,
 Miseratione filiae mulier tuæ.

EVRIPIDIS

Et hic enim tam facula commemorans, genam hanc
 Fletu rigaro, maduit & lachrymis mihi
 Modo ad sepulchrum, cæsa dum ferro occidit.
 Turba aderat uniuersa Achiui exeratus
 Frequens sepulchro, filia ad cædem tuæ.
 Polyxenam autem Pyrrhus attollens manu,
 Summo sepulchro statuit, at qui pone ego.
 Lectiq; iuuenes ex Achiuis inclyti,
 Saltum iuuentæ ut manibus exciperent tuæ,
 Sequuntur, ac plenam tenens pateram, undiq;
 Auro nitentem gnatus Aecide manu,
 Fudit parenti mortuo libamina.
 Mihi innuit, præconio silentium
 Indicarem omni Achiuum multitudini,
 Egoq; inter omnes medius adstans, hæc loquor.
 Silete Achiui, Pax sit omni cœtui,
 Pax, & quies. statui quietum exercitum.
 Hic inquit. O mi nate Peleo pater,
 Libationes propicius cape has meas,
 Placida abditorum manuum euocamina.
 Atq; huc ades, quo purpurantem combibas
 Puræ puellæ sanguinem, quem tibi damus
 Egoq; plebsq; iamq; nobis sis fauens.
 Soluens rudentem, & nauium retinacula,
 Concede nobis, sospites ab Ilio
 Omnes reuersos, patriam reuifere.
 Hæc ille. At omnis populus apprecatus est
 Loculis sub hæc mox aureis pictum notis
 Educat enses, iuuenibus Graio agmine
 Lectis, puellam ut prenderent manu, innuit.

vbi

Vbi sensit illa, hos ore prodidit sonos.
 O qui exscidistis oppidum Argui me um,
 Cupide obo, nequis corpus attingat meum.
 Intrepida si quidem colla porrigam, ac uolens
 Quo ingenua moriar, liberam me per deos
 Sinite immolantes, quippe apud manens quoq;
 Regna cum sim, dicier seruam pudet.
 Turba adfremebat. rex & ipse iuuenibus
 Mox imperat, quo uirginem remitterent.
 Hi simul ut audiere uocem regiam,
 Summāq; omittūt, nā hūc penes ius primū erat.
 Vbi illa sensit iussa principum, illico
 Summo prehensos pectore, scidit manu
 Ad umbilicum, uentris ac medium, peplos,
 Sinumq; monstrat, & uelut statuæ admodum
 Mammæ decentes, dehinc humi figens genas,
 Verba ore fudit omnium miserrima.
 En iuuenis, hoc si pectus ense mauoles
 Promptum ferire, ferito, sin ceruicem, adest
 Ex promptæ ceruix. Tum misertus uirginis
 Pyrrhus, uolensq; et non uolens, atq; hæsitans
 Animæ meatu ense librato sciat.
 Fluxere uenæ, at illa iam moriens, tamen
 Sollicita mîre est, condecenter ut cadat,
 Cæletq; quæ cælerare decet oculos uirum.
 Letalis ast ubi uitam ademerat mucro,
 Labor ex Achillis idem habebat reminem.
 Alii iacentem frondibus consternere,
 Alii supremum sedulo apparant rogam,
 Tadas ferentes pineas qui nil tulit,

EVRIPIDIS

Male audiebat a ferente, hunc in modum.
 Ignaue cessas, nec puellæ amiculum,
 Nec aliud ullum munus adferens manus?
 Nil es daturus, virgini promptissimæ,
 Animoq; summo? de perempta filia
 Hæc tum ferebant. liberorum at te quidem
 Matrem optimorum, uerum eandem ex omnium
 Grege foeminarum conspicior miserrimam.

- Ch. Acerba quædam Priamidas clades premit,
 Urbemq; nostram, fata sunt istæc deum.
- He. In quod malorum gnata, cum adsint plurima
 Intuear, hæreo. Si quod attingam, illico
 Aliud uetat. rursum alia mæ molestia
 Aliud uocat, malisq; succedunt mala.
 Et nunc acerba fata ne plorem tua,
 Nequeam profecto temperare pectori.
 Hoc rursum ipsum, nempe ne gemam admodum,
 Nimisq; acerbe, sustulisti, strenua
- Mihi nuntiata. Non nouum ergo, si mala
 - Faiente cælo terra fert segetem bonam.
 - Bona destituta, quibus opus fuerat, malum
 - Fructum edit. At mortaliū quisquis malus,
 - Nil possit aliud esse, quam semper malus,
 - Frugi, usq; frugi. Sors nec ingenium uiri
 - Aduersa uitiat. Sed probus semper manet.
 - Vtrum id parentum, an educantium magis?
 - Recte educari scilicet nonnullam habet
 - Doctrinam honesti, quod quidem quisquis probe
 - Tenet, idem honesti ad regulam nouit scelus.
- Sed inaniter iam mens mihi hæc effutit.

- Tu porro Achiuis uade, et ista nuntia,
 Ne filiae quis applicet manum meae,
 Vt tenetq; populum nam frequenti in agmine
 Indomita turba est, ac tumultus nauticus
 Vincit furens incendium quisquis mali
 Nichil hic patrarit, ille denuum erit malus.
 At tu uetus ministra sumito situlam,
 Atq; huc repone pontico impletam salo,
 Vti suppremis te lauachris filia,
 Innupta uupta uirgo non uirgo, lauem.
 Et ut tibi exhibeam quibus digna es, sed id
 Qui? aut unde? nequaquam potero, ueruntamen
 Sic ut licebit nanq; quid aliud agam?
 Mundumq; captis colligens a foeminis,
 Quae mecum in iisdem desident tentoriis,
 Siqua ex penatibus aliquod suis habet
 Furtum, insciis, quos nacta nuper est, heris.
 Tecta o decora, prohe beatæ olim domus,
 O liberis, opibusq; florentissime
 Priame, uetusq; ego illa liberum parens,
 Vt pristina exuti superbia, ad nihil
 Recidimus et post ista adhuc tumescimus,
 Locupletibus nostrum hic quidem penatibus,
 Praefulsit hic q; dignitate ciuibus.
 Curarum inania mentis haec sunt somnia,
 Linguae q; fastus. Ille felicissimus
 Cui nihil contigerit in uita mali.
 Ch. Mihi ærumnam Atropos,
 Mihi cladem dei parabane,
 Syluam ut primum abiegnam in Ida

EV RIPIDIS

- A**lexander incidit,
Liquida nada rate transiturus, audax
Helenæ ad thalamos, iubar quam
Pulcherrimam auricomi in
Orbe uidet Phœbi.
Nam mala, en nos, malisq; uallane
Tristiora fata.
Prima amentia ciuitati
Malum publicum iliacæ
Peperit, et ab aliis profecta clades.
Iudicataq; lis in ida est,
Qua tres coelicolum puellas
Pastor iudicauit ad
Bellâq; stragemq; et
Mæ exitum domus.
Gemitq; forte quæpiam, ad
Vndosum Eurotam
Lacena lachrumosa puella in edibus.
Capiti quoq; mater albo
Orbata gnatis, iniicit
Manum, et unguem in ora cruentum
Infigit auida, dilaniatq; malas.
Fa **Y**bi Hecuba multo Fœminæ, miserrimat
Quæ superat omne uirû, ac simul nostrû genus
Malis? nec ullus palmam ei præceperit?
Ch **V**t misera nunquam dormiunt uocis tuæ
Male ominosæ tristia præcænia.
Fa **H**ecubæ dolorem hunc adfero. porro in malis
Haud est facile, bene ominata dicere.
Ch **A**c forte tectis prodiens uidelicet

Verba

Verba inter ipsa commode apparet tua.

Fa O misera prorsus, & magis quam proloquor
Hera, occidisti, uina non es amplius,
Orba urbe, gnatis, ac marito, perdita.

He Ais nouum nil, ac scientibus opprobras.
Sed quid cadaver hoc Polyxenæ uenis
Portans, sepulchrum cuius Argiuum manus
Modo nuntiatum est omnium properarier?

Fa Nihil ista nouit sed Polyxenam mihi
Deflet, nouarum cladium attingit nihil.

He Heu misera, uatis nunquid huc adfers mihi
S acra citum furore Cassandra caput?

Fa Vinam elocuta es, mortuum hunc nihil gemis.
Atqui relictum iam cadaver inspicere,
Nona res, & insperata se offeret tibi.

He Extinctus eheu cernitur gnatus mihi
Polydorus, a me Thraci creditus uiro.
Infausta perii, nulla sum posthac. ohe
O pignus ohe, cantionem menadum
Ingredior, hæc nona ab hoste resciscens mala.

Fa Infausta gnati fata cognoscis tui?

He Inopina. mira. nona. nona aspicio, malis
Prognata ab aliis, alia contingunt mala,
Nec ullus absq; lachrumis unquam dies,
Susspiriisq; me relinquet tristibus.

Ch O infausta. dira. dira perpetimur mala.

He Heu gnate. gnate matris infaustissime.
Quo genere mortis occidisti? quo iaces
Fato? peremit te quis e mortalibus?

Fa Me latet. at hunc in latore offendi maris.

- He** Eiectum ab undis, an trucidatum manu? V
- Fe** In littus harenosum S. 7
 Marinus illum fluctus æstu eiecerat.
- He** Hei mihi. Væ. uæ.
 Didici mihi nocturna uisa in somnia.
 Non me fefellit furua imago, quæ mihi est
 Conspecta de te Gnate, q non amplius
 Superstes aura uescerere cœlica.
- Ch** Scis qui peremit somnii prudens, cedo?
- He** Bellator hospes ille Threicius meus.
- Ch** Vbi senior illum collocauerat pater.
 Hec quid ais? auro quo potiretur, tuum
 Ita ut uidetur, interemit filium.
- He** Infanda. abominanda. plus, quam mira. nec
 Pia, nec ferenda. Vbi hospitum ius, ac fides?
 Quid uir execrate, ut ense ferreo
 Puerile corpus conscidisti. nec ferum
 Commouit ætas pectus, ubi discerperes.
- Ch** Vt misera te mortalium infauissima
 Statuit, decorum quisquis insensus tibi est.
 Ipsum sed ecce conspicio Agamemnonem
 Regem. loqui iam desinamus obsecro.
- Ag** Gnatum se pulchrum quin uenis Hecube tuam?
 Nam sic, uti Talthybius attulerat mihi,
 Ne quisquam Achiuum filiam attingat tuam,
 Sinimus quidem illam nos, manu nec tangimus.
 At ipsa cessas. Proinde miror ego. Sed huc
 Vt te illò mittam, uenio. quippe illinc bene
 Peracta res est, siquid est in his bene.
 Hec quem uirum hic intueor in tentoriis.

- P**hryga interemptum? nanq; corpus ambient
Non esse Danaum nuntiat amictus mihi.
- He** Insaustra (memet enim loquor, cum te loquor)
Hecube. qd ago? numnam huius acido ad genu
Agamemnonis? an hoc tacita perfero malum?
- Ag** In ora tergum quid mihi obuertens tuum
Lachrymas? quid aciderit, taces? istuc quis est?
- He** At forte reputans hostem, & ancillam esse me,
Genibus repellet, et auxero molestiam.
- Ag** Diuinus haud sum, nec nisi audiero, queam
Viam tuorum nosse cogitatum.
- He** At huius animum cur ut hostium, magis
Interpretamur, cum sit hostis haud tamen?
- Ag** Huiusce si nil scire me uoles rei,
Mecum facis, neq; enim cupio cognoscere.
- He** Hoc absq; ferre liberis opem meis
Minime potis sim. Sed quid haec uerso? necessity
Audere, seu impetro, siue et impetro nihil.
Agamemnon, en per genua supplico tibi,
Tuamq; malam, & auspiciatam dexteram.
- Ag** Rei quid optans? nunquid hoc, ut libera
Acum exigas? id facile continget tibi.
- He** Minime, sed ulta maleficos, ac perfidos,
Seruire reliqui quicquid est æui, uelim.
- Ag** N ostram ergo mulier ad quid imploras opem?
- He** Nil tale prorsus, quale tu rex autumas.
Vides cadauer hocce, quod ego lachrymo?
- Ag** V ideo. futurum quid sit, haud etiam scio.
- He** Peperi hunc ego olim, ac uentre gestavi meo.
- Ag** Est hic tuorum misera quisquam liberum?

EVRIPIDIS

- He At non eorum, qui iacent sub Ilio.
 Ag Num præter illos edidisti quempiam?
 He Inutiliter, ut re liquet. nam hunc quem uides.
 Ag V rbs cum periret, hic ubi tum forte erat?
 He Emiserat, quo sospes esset, hunc, pater.
 Ag Quo semouens a cæteris unum omnibus?
 He Tellurem in hanc, in qua repertus mortuus.
 Ag Ad hunc, tenet qui sæptura Polymestor loci?
 He Seruator auri missus huc tristissimi.
 Ag Quis interemit? quòue fato extinctus est?
 He Quis alius? hospes hunc peremit Thracius,
 Ag Miser hui, potiri cupidus auri scilicet.
 He Sic habet, ubi iam fata cognouit Phrygum.
 Ag Hunc nacta alicubi es mortuū, aut quis attulit?
 He Hæc, in marino forte nacta littore.
 Ag V trū ne quærens hunc? an aliud quiddā agēs?
 He I erat lauachra ferret ut Polyxenæ.
 Ag Eiecit, ut uidetur, hospes hunc necans.
 He P onto uehendum, membra sic sic disseans.
 Ag Miseranda mulier, obruta immensis malis.
 He Perii, nec ullum restat Agamemnon malum.
 Ag Heu quæ perinde infusta mulier existit?
 He Nulla est, nisi ipsum dicas infortunium.
 Quapropter autem genibus aduoluor tuis,
 Audito, et æqua si tibi uidear pati,
 Mittam querelas, sin minus, te uindicem
 Præbe mihi hospitis omnium impiissimi.
 Qui nec supera, nec infera uerens numina,
 Manus peregit facinus immanissimum,
 Mensa receptus sæpe communi mihi,

Primumq; amicos inter, obtinens locum,
Denum affectus, quicquid æquum erat, dolis
Præcogitatis, filium occidit meum.

At nec sepulchro, quando decrevit necem,
Dignatus est, sed æquori abiecit fero.

Nos imbecilles forsân & captæ sumus,

” At dii ualentes, lexq; diuis imperans.

” Etenim uel ipsos lege censemus deos.

” Aequa, atq; iniqua hac finientes uinimus.

Ea siquidem ad te pertinens, pereat, neq;

Pœnas luant ii, qui trucidant hospites,

Vel audeant qui sacra diuis tollere,

Iam pensi erit mortalibus prorsum nihil.

Hoc itaq; fœdum si putas, me respice,

Miserere nostri, pictor & ueluti procul

Stans, me intueri, quanta perpetiar mala.

Regina dudum, ancilla nunc quidem tua.

Modo cincta gnatis, orba nunc, anus simul

Deserta, et exul, infima in mortalibus.

Hei misera, quonam clam mihi abducis pedem?

Sum actura, quantum apparet, infelix nihil.

” Quid disciplinis (dignum ut est) in cæteris

” Sudamus, atq; singulas inquirimus?

” Ac non magis suadela, quæ mortalibus

” Regina sola est, examussim exquiritur?

” Datoq; pretio discatur? Quo quæ uelit,

” Ea quisq; persuadere possit, et assequi?

Quis itaq; posthac læta promittat sibi?

Gnati tot illi, non mihi adsunt amplius.

Abductor ipsa capta, & indigna patens.

EVRIPIDIS

- Vrbisq; summum subuolantem conspicior.
 Ast illud, etsi fors an importunius,
 Hunc admonere ueneris, eloquar tamen.
 Mea gnata phœbas ad latus cubat tuum.
 Quam multitudo phrygia Cassandram uocat.
 Vbi quæso nocternus rex suauis iam refers?
 Dulcissimorum aut in thoro complexum
 Quam gnata gratiam feret, et ex illa ego?
 Si quidem tenebræ, et noctis oscula scilicet
 Summam inter homines beneuolentiam ferunt.
 Nunc igitur audi hunc mortuum coram uides.
 Hunc si inuabis. cum sit affinis tibi,
 Facies probe. unius parum est oratio
 Membri, nec una lingua nobis est satis.
 Vtinam quidem fiant mihi uocalia
 Brachia, manusq;, comæq;, et extremi pedes,
 Seu Dædali arte, siue quopiam deo,
 Ut cuncta pariter genera contingant tua,
 Plorantq;, et omnis generis emittant sonos.
 O rex, et o lux summa Achiuûm, flectere.
 Dextramq; opiferam porge supplicis. Rei
 Nil aliud ut sit, attamen uiri est probi,
 Ut faueat æquo, iusta quod potest, inuans.
 Contra, maleficos semper afficiat malis.
 Gh Mirum est, ut omnes res cadant mortalibus.
 Moderantur ipsa et fata leges, ac regunt,
 Dum qui fuere nuper inimicissimi,
 Statuunt amicos. Rursus et qui beneuoli
 Fuerant, eos odii acerbant mutuis.
 Ag Ego itq;, gnatumq; Hequiba, fortunas tuas

Suscipio miferans, supplicem simul manum.
 Voloq; et deorum, et æquitatis gratia,
 Pœnas tibi istar hospitum impium dare,
 Si quo uidebis posse confieri modo,
 Simul ut tibiq; commodetur, nec tamen
 Me multitudo fauore Cassandra sciat
 Necem hanc tyranno thracio molirier.
 Scruplo illud animum turbat iniecto meum,
 Quod illum amicum copie ducunt uirum.
 At rursus istum qui peremptus est, suum
 Hostem autumant. is siquidem est carus tibi,
 Priuatum id est, nec pertinet ad exercitum.
 Ad ista noris, q̃ uolentem me quidem
 Habes, ut adsim rebus adiutor tuis,
 Opemq; ferre promptum, et acunctum tibi,
 Conera, pigrum, si offendo multitudinem.

Heu. Heu,

- „ Vt nemo quisquam liber est mortalium, aut
- „ Fortuna seruum reddit, aut pecunia,
- „ Aut scriptæ lex, aut multitudo ciuium,
- „ Vt etat suo pte uiuere ex arbitrio.

Sed quia paues, nimumq; multitudinẽ
 Tribuis, ego isto te leuauero metu.
 Sis conscius modo, siquid intendam mali
 Huic, qui peremit. cæterum adiutes nihil.
 Tantum hoc ferente, quæ feret, siqui interim
 Existet aut tumultus, aut succursio
 Compesce tu, studere dissimulans mihi.
 Porro alia, fide, cuncta consiciam probe.

Ag Qui quæso? quid ageris? num manus, cū sis amicus

Ferro prehensio barbarum interimes virum?

An magis uenenis, siue quali tandem ope?

Tibi unde amicos? quæ tibi assistet manus?

He Hæc ipsa claudunt tecta Troadum gregem.

Ag Prædam Pelasgum forte captiuas aus?

He Per has quidem sum ultura carni faciem meum.

Ag Et qui virile robur aderit foeminis?

He Res ualida multitudo, nec superabilis,

Armata quando est clanculariis dolis.

Ag Res ualida, sed muliebre noc probo genus.

He Quid? nonne iuuenes nuper Aegypto satos

Omnes semel foeminea confecit manus?

Maresq; Lemno sustulere foeminae?

Sed qua gerendum sit uia negotium,

Istam mihi relinque sollicitudinem.

Quin foeminam hanc per copias duci iube

Tuto hospitem sed tu profecta ad Thracium

Dic, aduocat regina te dudum Ilii

Hecube, tu apte gratia haud minus, ac sua,

Gnatosq; refert scire et hos, quæ mox tibi

Narrabit illa. Sed recentem uictimam

Agamemnon inter hæc ueta se pelirier,

Germanus una ut cum sorore, uno rogo

Geminus dolor parenti, humo condi queant.

Ag Ita fiet, at si nauigare copis

Licisset, hoc tibi haud queam largirier,

Sed quia ferentis nunc negat uentos deus,

Manendum, et opperiendum erit nobis, quoad

Detur secundus cursus, atq; commodus.

Bene uerbat autem, qui ppe pariter omnium

Et publicatus,

- „ E t publicitus, & singulorum proprie
 „ R efert, malis, male euenire, bonis, bene.
 Ch. P atria heu dolor Ilium, haud
 V rbs inexpugnata uocabere post hac
 T am densa circum Danaum tegere nube,
 D omita, heu domita hosti es,
 S poliataq; turrium corona.
 F umi uapores flagranti
 P ingeris miserabili nigrore.
 N on te rursus obambulabo.
 N octis medio interiui,
 C um iam a coena somnus suavis
 I n oculos spargitur.
 S olennibus ac sacris choreis,
 C antibusq; peractis,
 I acet in thalamo maritus,
 S uffixaq; lancea,
 P axillo haeret in alto.
 E t necdum agmina nautica Tro-
 ia conscendere mœnia sentit.
 A st inter hæc mihi reuinctis
 Mitris uaga lege, & orbe
 C erto coma componitur
 A urei rotundum
 S pectanti speculi æquor, atq;
 L ecto proxima stabam,
 S ubituraq; mox eram cubile,
 E n oppidum occupat tumultus,
 P hrygumq; talis urbe clamor
 S onat. quando Achiui, quando, agredum

EVRIPIDIS

P opulati ualidam Phrygum arcem,

V estras domos repetetis?

A t dulces thalamos ego simplici

R elinquo ueste sic, uti

S olent puellæ Dorides.

N ec profuit mihi, quod supplex

P rocumberem Artemidi infelix.

A gor autem, oculis uirum interemptum

I ntuens, pelagi per undas,

V rbemq; respectans, ubi

I am pedem reducem carina

M oueret, undinagum per æquor,

M e q; solo abduceret Iliac,

D olore concidi, ger-

manam Dioscurorum Helenam execrans,

I dæumq; pastorem,

P estiferum Paridem, q; e parente

T ellure me exigeret,

A t q; pellerent domo nuptiæ, non nuptiæ.

I mmo dæmonis

M ale amici

A trox calamitas quæpiam. at

I llam neq; maria tumida reuehant, neq;

A d patrias peruenerit æders.

Pp. **O** Priame pectori uir omnium meo

C arissime unus, atq; item carissima

H ecuba, illachrymo te contuens, urbem ac tuam,

I stamq; quæ modo est perempta. filiam.

H eu

V t stabile nil est, nec licet confidere,

" *Confidere inquam non licet successibus,*
 " *Vt, qui secundis floret, haud in posterum hic*
 " *Rebus repente fiat aduersis miser.*
 — *Verum excitato susquedeque numina*
 " *Miscent tumultu cuncta. Proinde inscitia*
Veneramur illa. Flere at hæc quorsum attinet,
Gum nil medelæ ad pristina adferant mala?
Absentiam at tu siquid incusas meam,
Ignosce, nam forte intus aberam procul
Thracas in oris, hunc ubi appuleras locum.
Verum ut reuerti, famula protinus domo
Pedem effrenti commodum occurrit tua,
Verbis tuis mihi nuntians, quæ simul ego
Vt audii, uestigio huc me contuli.

He. *Ore intueri te quidem aduerso pudet*
Polyestor, istiusmodi sitam in malis.
Nam cui beata uisa sim, huic me pudor habet
In hoc statu, in quo nunc ago, reperirier.
Neq; te queam rectis tueri pupulis.
Sed ne putaris istud esse odio tui
Polyestor, atqui est quippiam in causa rei.
Vel lex receptæ moribus mortalium,
Aduersa nequa foemina spectet uiros.

Po. *Neq; miror equidem, me sed ad quid est opus?*
Cuiusq; gratia moueo domo pedem?

He. *Arctana res est, quam tibi, ac gnatis tuis*
Cupio referre. proin satellites mihi
Procul his iubeto absistere a tentoriis.

Po. *Abite. tanta hæc solitudo. tu quidem es*
Beneuola nobis. beneuolus mihi hic item

EVRIPIDIS

- E**xeratus, sed indicare iam tuum est,
In quo beatum deceat afflictis opem
Adferre amicis. promptus admodum sum ego.
- He.** Dic hoc prius, quem creditum domi tenes
Patris e manu, mea q̄; Polydorus meus
Vivit ne? deinceps reliqua percontabimur.
- Po.** Vivit profecto, hac parte res bene habent tuæ.
- He.** Vir optime, ut probe loqueris, ac digna te.
- Po.** Post hæc quid ex me concupiscis discere?
- He.** Etiam parentis nunquid est memor mei?
- Po.** Quin clanculum ad te studuit huc accurrere.
- He.** Sed saluum id aurum est, Ilio quod attulit?
- Po.** Servatur istud in ædibus saluum meis.
- He.** Servare perge, nec appetas res hospitum.
- Po.** Absit mulier. ius quæ, mihi ad sunt, perfruar.
- He.** Sin' ergo quæ tibi proloqui, ac gnatis uelim?
- Po.** Ignoro. uerbis indicabis hoc tuis.
- He.** A metur ut tu nunc amatus es mihi.
- Po.** Age, quid uolebas scire mecum liberos?
- He.** Gaze priamidôn abditæ ueteres humo,
- Po.** Istuc referri filio cupis tuo?
- He.** Porro sum, & quidem per te. uir es etenim pius.
- Po.** Quid igitur hos adesse oportet liberos?
- He.** Moriari si tu scire & hos satius erat.
- Po.** Probe elocuta es, & hoc modo consultius.
- He.** Sin' illic delubra ubi sint Palladis?
- Po.** Thesaurus illic scilicet signi at quid est?
- He.** Tellure summa prominens ater lapis.
- Po.** At nunquid, hinc quod ad hæc loqui uelis mihi?
- He.** Serues uelim has, quas extuli pecunias.

- Po. Vbi nempē? an intra amictum? an abditas hēs?
- He. S poliorum aceruo his delitens tentoriis,
- Po. Vbi? nam hic pelasgum nautica tabernacula.
- He. S unt propria captis foeminae tentoria.
- Po. T utan' satis sunt intus, atq; ab sunt utri?
- He. I ntus Pelasgum nemo nos solae sumus.
S ed intro propera. quippe Graii ab Illo
C ursum ad penatens flectere cupiunt suos,
V ti cuncta ubi peregeris, quae te quidem
P eragere par est, tum tuis cum liberis
E o queas reuertier uidelicet,
V bi meum ipse collocaſti filium.
- Semi N on dum dedisti, at forsitan poenas dabis
- cho= P ortu ut procul quis turbidis naſti maris
rus E rrans procellis, mox ſuaui orbabere
A nima, atq; uitam deſeres. ſiquidem dolus,
N ec aequitati, nec deis ſat congruit.
P eſti fera. peſti fera mala.
H eu mentietur iſtus tibi ſpes uiae,
L et ſera quae te adduxerit ſub tartara
E ho miſer, ſterneris imbelli manu.
- Po. Oculum orbor eheu luce. & aspectu miſer,
- Se. V iri eiulatum Thracis audiſtis precor?
- Po. H eu rursus eheu, liberos necant meos.
- Se. I ntus peracta genera ſupplicii noua.
- Po. N unquam tamen quantumlibet pernicious
M e pedibus effugeritis, immo protinus
Q uatiens & ipſa tecta funditus eruat.
- Se. V ibratur ecce dextera telum graui,
V ultis ne ut irruamus intro? locus enim

EVRIPIDIS

- He.** **H** ecubæq; **E**t istis ferre suppeticas monet.
R efringe (nequid parseris) uellens fores.
O culos enim haud resarciēs unquam, neq;
V iuos uidebis, quos necaui, liberos.
- Se.** **N** um Thraci uictrix potiris hospititis?
P atra stin' hæc, cuiusmodi narras, heras?
- He.** **M** ox hunc uidebis prodeuntem ex ædibus
C æcum, atq; cæcis lubricantem passibus.
P ariter duorum liberum cadauera,
Q uos ipsa cum fortissimis Iliadibus
F erro peremi. Iamq; persoluit mihi
P ænas, sed (ut uides) foras mouet pedem.
V erum hinc procul concessero, ac uitauero
I ra æstuantem Thraci, **E**t indomitum uirum.
- Po.** **H** eu, quo ferar? quo intendam? quo torquebo
Q uadru pedem gradum, montigenæ feræ
P ressa manu uestigat tentans. **Q** uonam
H uc, ænne illuc deflectam cursum?
V t uiricidis, quæ me perdunt,
T roadibus iniiciam manum.
S cælestæ, scælestæ Phrygum natus
P roh execratæ
Q uo me pauitantes
S e abdunt latebris?
O utinam meis sanguineis oculis
M edeare, medeare, mihi lumina
C æci adimens Phœbe.
A t at sile, occultum gradum sentio ha-
rum mulierum.
Q uo aeo pedem? carne, atq; ossibus

Me expleturus? quo mihi sumam

Pœnam iniuriæ meæ. Io miser

Quo. quo rapior? sola tartareis

Bacchis relinquo secunda pignora, &

Cædem canibus cruentam

Impias dapes, montanamq; prædam.

Quo tendo? quo me uerto?

Vt salinauis in fluctibus

Turgida uela distendens

Funestum in has me recipiens lætebras

Custos meorum liberum.

Cho. E heu miser, q̄ grauiâ perpeteris mala?

Sed cum patraris fœda, pœnas asperas

Sumpsit, deorum quisquis insensibilis tibi.

Po. E heu, ohe ferocis

Gens martialis Thraciæ,

Hasta ualens, equisq;

Ohe Pelasgum copiæ,

Eho ducēs Attriæ,

Voc. uoc. rursum uoc.

Venite-adeſte curſu,

Omnes rogati per deos.

Audit aliquis uocantem?

An nemo nobis feret opem?

Quæ uos moræ retardant?

Me perdidere fœminæ.

Me perdidere captæ.

Acerba. acerba pertuli.

Heu dira nostra clades,

Quo uertor, aut quorſum feror?

EVRIPIDIS

V trum ne subuolabo
 S ublimem ad aetheris domum?
 V bi minax Orion,
 V bi Sirius oculis suis
 R adios iacit micantes,
 F lammis micantes igneis?
 A n tartari nigrantis
 T ristem petam portum miser?

Ch. V bi quis malorum pondere, atq; sarcina,
 „ Quā ut ferre possit, acerbiorē, premitur, huic
 „ S it uenia uitam calamitosam linquere.

Ag. M e exauit huc audita uox, neq; enim (scio)
 R upis profundæ filia, per exercitum
 R eboauit Echo, concitans strepitum, at nisi
 E uersa constet Marte graio Pergama,
 M etum hic dedisset strepitus haud quaquā leuē.

Pol. A gamemnon animo rex meo carissime,
 N am uocem ut audii, illico agnoui tuam,
 E n ipse nobis hoc, quod accidit, uides.

Ag. P olymestor ehem te quis euertit miser?
 Q uis ademit oculos, sanguine infectis genis?
 A t q; hos peremit liberos? is quisquis est,
 I n te q; gnatosq; odia saua gesserat.

Pol. A diuta captiuis Hecuba me foeminis
 Extinxit, haud extinxit, immo et amplius.

Ag. Quid ais? patrastin' facinus hoc, quod hic ait?
 T un' ausa es Hecube tam stupendam audaciam?

Pol. Hem quid ais? illa nuncubi hic adest prope?
 A ge indica. dic ubi sit, ut raptam manu
 L aniem, ac cruentem corpus omne sanguine.

Hem

Ag. Hec tu quid ais?

Po. Hoc per deos te deprecor

Isti furentem me sine iniiciam manum.

Ag. Tibi tempera, istam mente barbariem exuens.

Dic, ut ubi teq, & hanc uicissim audiuerō,

Quapropter hæc patiare, recte iudicem.

Po. Dicam ergo. Quidam Priamidum minimus fuit

Polydorus Hecuba natus. hunc Priamus mihi

Domini educandum misit abs Troia pater,

Exscidia iam tum prætimens urbis suæ.

Eum peremi. Cur eum peremerim

Audito, quam sapiente providentia,

Metui, relictus ne tibi hostis, hic puer

Troiam aggregans, hoc rursus incoleret solum.

Porro ubi Pelasgi Priamidum resciscerent

Superesse quendam, rursus huc appellerent.

Tum deinde Thraces hosce populantes agros,

Incurrerent, nocente vicino Ilio,

Quo nunc & ipso rex laboramus malo.

At Hecuba simul, ac filii necem sui

Cognouerat, me hac arte duxit, abditos

In Ilio monstrare thesauros mihi

Permittit, auri Priamidum. cum liberis

In tecta solum inducit, ut ne quis alius

Mortalium ualeret hæc cognoscere.

Spondaq; media sedeo, curuato genu,

Sætatim frequentes hinc & hinc cingunt manus.

Ac uelut amicum me Ilia circumsident

Iuxta puella, textaq; Edonica manus,

Tactant tenentes, lucidam uidelicet

EURIPIDIS

Ad auram amictus hosce spectantes probante.
Aliæq; Camaca dum intuentur Thraciam
Iam me renudant duplici stolismate.
At quæ pepererant, hæ stupentes, pignora
Librant in ulnis, ac uicissim per manus
Tradunt, ut a parente summoveant procul.
Dehinc post su furros inter ipsas mutuos,
Tactasq; post mussiones, ærea
Quibus o dei modis, repente e uestibus
Lacrimosis proferentes spicula,
Fodiunt puellos. rursum hæ more hostico
Manusprehendunt, atq; continent, meas,
Pedesq; gnatis ferre concupiens opem,
Si forsân ora gestiebam attollere,
Coma tenebant, siue motabam manus,
Densa undiq; imminente mulierum agmine
Atq; opprimente proficio miser nihil.
Porro supremum iam malum plusquam malis
Mire patrarunt, quippe correptis manus
Acubus, mihi orbes luminum miserrimos
Fodiunt. cruentant, deinde mox circum domum
Fugitant. at ipse nempe prosilio foras.
Vt fera cruentas persequens cursu canes,
Omnemq; lustrò parietem, uenantis in
Morem, modumq; concutioq; Et dissipò.
Atq; hæc quidem sum passus Agamemnon, tibi
Dum facere gratum studeo, sustollens tuum
Hostem Sed ut ne uerba longius traham
De foeminis si dixit antehac quis male,
Hodie ue dicat, siue post dicturus est,

Cuncta hæc ego compendio dicam semel.

• Neq; terra simile, nec fretum gignit genus.

• Atq; illud ipsa discit experientia

• Semper, cui cum illis negotium incidit.

He. Tanta caueto utare confidentia,
 Neue ex tuis ipsius æstmans malis,
 Muliebres sic uel omne uituperes genus.
 Pleræq; nostrum aliæ quidem laudabiles,
 Aliæ malarum de grege, ac numero sumus.
 • Agamemnon haud decet hominem lingua magis
 • Vlo ualere tempore, ac factis ualet.
 Sed seu proba egit, oportet & probe loqui,
 Seu praua, rursum dicta & esse putida,
 Nec iniqua quæ sunt, posse disserere bene.
 Cati quidem sunt, istæ, qui callent probe,
 At non quierunt esse ad extremum cati.
 Verum malis periere cuncti cladibus,
 Nec ullus horum exitia suffugit sua.
 Et hoc quidem ad te sit mihi proæmii,
 Ad hunc reuertar, ac locis respondero.
 Quid ais? Achinos ut labore duplici
 Leuare posses, gratiaq; Agamemnonis
 Mæcrones gnatum tun' peremisti meum?
 Atqui scireste, Primum Achinum cuipiam
 Haud quaq; amicum barbarum fuerit genus,
 Neq; possit esse. deinde quamam gratia
 Prodesse properas? num q' affinis cui, aut
 Cognatus esses, aut quid argumenti habens?
 An ne reuerti carperent segetem tuæ
 Telluris? horum cui putas facies fidem?

EVRIPIDIDIS

Aurum (fateri uera si modo uoles)
Et tua cupiditas filium extinxit meum.
Etenim doce illud donec incolumis fuit
Troia, urbsq; adhuc munita turribus stetit,
Vixitq; Priamus marte florens Hectoris,
Quin tum mereri de hocce si libuit bene,
Cum gnatum haberes nutriendum in ædibus,
Aut enecasti, aut uiuum in Argiuum manus
Ductum dedisti? at nos ut occidimus, simul
Et ab hoste captam sumus urbem prodidit,
Iugulaſti amicum, & ad lares profugum tuos.
Ausculata hæc, nunc, unde sceleratus magis
Videare. Si beneuolus Argiuis eras,
Aurum, quod huius esse noras, haud tuum,
Adferre decuit, ac dare iis, quibus erat opus,
Annosq; multos patria degunt procul.
At tu manu ne nunc quidem euelli tua
Patere, at potiris possidens in ædibus.
Quod si educare filium, ut te dignum erat,
Sic educaſſes, atq; seruaſſes meum,
Laudem profecto comparaſſes inclytam.
Siquidem in malis qui sint potissimum boni
Patent amici, læta amicos passim habent.
Iam si fuisset opus tibi pecunia,
Incolumis & modo ille uixisset tibi
Thesaurus ingens filius fuerat meus.
At nunc nec istum amicum habes tibi uirum,
Auriq; lucrum periit, ac gnati tui
Tuq; ipse ad istum scilicet agitis modum.
Porro illud Agamemnon tibi iam dicam ego.

HECVBA.

Hunc si iunabis uir uidebere improbus.

Nam nec pio, nec fido in hos, in quos decet,

Non æquo amico, non bono, facies bene.

Quin te malis gaudere dicemus, quia

Is talis ipse. heris sed haud conuictior.

Ch. Res mira, ut homini materiam semper probam

Orationis, facta suppeditant proba.

Ag. A liena nobis iudicare graue est, mala,

Tamen necesse est. nam pudor sit, in manus,

Reiicere causam, cum semel receperis.

Mihi, ut sciens sis, neq; me apte gratia,

Sed neq; Pelasgum, hominem uideris hospitem

Necasse, uerum ut aurum haberes in domo.

Nunc in malis quæ conferunt tibi, loqueris.

Iugulare forsitan hospitem, uobis leue est,

Nobis Achiuis istud oppido est graue.

Quinam probrum ergo fugo, si pronuntiem

Te iam innocentem? non profecto ulla queam

Quin potius, ubi quæ, non licent, haud ueritus es

Patrare, tolera quæ uicissim non libent.

Pol. Proh ut uidetur uictus a muliercula

Capta. dabo supplicia deterioribus.

Ag. Meritoq; quando tute patraisti mala.

Pol. Heu liberos, oculosq; fleo miser meos.

He. Doles? dolere filium haud credis mihi?

Pol. Malefica gaudes? me q' afficias malis?

He. Quid enim? ultra te, non gaudeam iure optimo?

Pol. At non item fortassis ubi te uis freti,

He. Nunquid uehere pelasgi ad plagas soli?

Pol. Immo supremis lapsam ab antennis teget.

EVRIPIDIS

- He. A t unde saltus tanta temeritas mihi?
- Pol. M alum ipsa celeri navis ascendes pede.
- He. A latan' humeris? uel quibus tandem modis?
- Pol. F ies canis. oculos igne lucentes gerens.
- He. Qui nota formæ uersio tibi est meæ?
- Pol. Threicius augur Bacchus ista prodidit.
- He. A t ex tuis nil ille præcavit malis?
- Pol. S ic neutiq̃ me fraude cepisses tua.
- He. D efunctan' illic, d' nne uiua finiar?
- Pol. D efuncta. tumulto nomen indetur tuum.
- He. S umptum a figura? aut quod aliud dicis memm?
- Pol. C anis sepulchrum, nautis signum uagis.
- He. N ihil laboro, posteaquam te ultra sum.
- Pol. Quin filiam necesse Cassandram mori.
- He. E quidem hæc abominor, in caput repreans' tuū.
- Pol. C oniunx at illam interimet huius aspera.
- He. N e sic mihi unq̃ gnata Tyndari furat.
- Pol. Quin ipsum & hunc bipenne librata in caput,
- Ag. I tan furis tu, qui malum acersas tibi?
- Pol. N eas, at laus acra mortifera te Argis manent.
- Ag. N on hunc ministri ui trahetis hinc procul?
- Pol. A udire graue?
- Ag. N on ora continebitis?
- Pol. O pprimate, dictum est.
- Ag. Quā potest ocysissime
N on huncce solas deferetis in insulas,
A deo proci quando lingua abutitur?
A t Hecuba tu proh, misera, funera gemina
A bi, atq; sepeli. uos oportet herilia
A dire quanque Troades tentoria.

HECVBA.

E tenim hos secundos uideo uentos, patriam
 Versus bene autem nauigemus, atq; item
 Liceat domi res prosperas offendere,
 Tandem expeditos hisce iam laboribus.

Cho. I te ad portus agite, & Graiūm
 Ad tentoria tendite sœua.
 Experturæ posthac sortis
 Aerumnas seruilis acerbas.
 Nam sic urget nescia flecti, &
 Cogit dira necessitas.

ARGVMENTVM IPHIGE NIAE IN AVLIDE.

Ostquam Græcorum duces oēs una
 P cum classe, reliquoq; belli apparatu
 in Aulidem conuenissent, ut inde pari
 ter ad Troiam euertendam nauigarent, tanta cō
 secuta est cœli tranquillitas, ut nequaquam esset
 nauigandi facultas. Quare cum exercitus iam
 moleste ferret, se frustra tempus inibi terere, con
 sultis extis, Chalcas augur respōdit, Dianæ Au
 lidensi immolandam esse Iphigeniam Agame
 mnonis filiā. atq; ita Græcos feliciter ad Iliū na
 uigaturos. Itaq; conuocatis copiis Agamemnō per
 suasus a Menelao, patitur fieri decretū, ut acer
 satur puella. Cæterum quo lubentius eam Clyte
 mnestra mater mitteret, priuati singunt titulū, qua

EVRIPIDIS

si Achilli Græcorum principum summo foret nu-
 ptura. Hoc commentum soli nouerant Agame-
 mnon. Menelaus. Chalcas, atq; Vlysses. Atqui
 missis iam ad uxorem literis Agamemnon, cum
 superioris consilii pœniteret, & filia futuram cæ-
 dem ferre non posset, noctu clanculum alias ad
 ad uxorem literas scribit, denuntians, ne uirginẽ
 mittat in Aulidem, in aliud enim tempus profe-
 rendas nuptias. Eas antelucano seni cuidam seruo
 Argos perferendas committit exposito simul earũ
 argumento. Verum hunc cum epistola Menelaus,
 dum & ipse ante lucem puellæ aduentum obser-
 uat, intercipit, & acriter cum fratre de consilii in-
 constantia expostulat. Interea e comitatu Clyte-
 mnestræ præcurrens quidã, Agamemnoni Mene-
 lao præsentē nuntiat, adesse in Aulide Iphigeni-
 am, una cum matre, & Oreste infante, neq; eam
 rem clam esse exercitu. Ibi simul atq; Menelaus
 sensit, illi iam non esse integrum filiam remittere,
 sicte fratri cœpit suadere, ne uirginem sua causa
 pateretur occidi. Dum hæc inter illos uersantur, in-
 terim aduecta est Clytemnestra cũ filia, multisq;
 modis exagitantur patris affectis, dum consi-
 lium de iugulanda filia studet cælare. Qua de
 re dum consulturus Chalcantem abiisset, interea
 accessit Achilles expostulaturus cum Agamemno-
 ne. Salutatur a Clytemnestra tanquã futurus ge-
 ner. Achilles ignarus demiratur. Ibi seruus senex
 ille, cui litteræ secundæ fuerant commissæ, rē pro-
 fert, proditq; consilium regis. Indignatus Achil-
 les q

les q̄ ad eadem uirginis suo nomine essent abusi, in concilio defendit eam, ne perimatur. sed uincitur suffragiis. Itaq; cum res ad summum tumultum spectare uideretur, reliquo exercitu postulante puellam, contra Achille cum uniuersis depugnare parato, ipsa ultro mutata sententia, suadet matri satius esse speciosam oppetere mortem, quam ob suā unius uitam aut tot. principes in certaminis periculum uocari, aut rem tantam omitti. Ducta igitur ad aram deæ, ipsa quidem sublata est in Tauricam regionem, at eius loco cerna supposita est. Sacro peracto, nauigant Græci.

GVLIELMO ARCHIEPISCO
PO CANTVARIENSI
ERASMVS. S. P. D.

P oste aq̄ huic tragœdiæ manus admoliri cœpissẽ amplissime Præsul, protinus aliũ quẽdam orationis gustum, diuersamq; carminis indolem sentire mihi sum uisus. Nam (ni fallor) et plusculũ habet candoris, et fusior est dictio. Quod quidem nomine Sophoclea uideri queat. At rursus argumentorum densitate, quasiq; declamatoria quadã suadendi, ac dissuadendi facultate, parentem Euripidem magis refert. Quamquam utri sit inscribenda, neq; meum est pronuntiare, neq; magni referre puto. Nobis tamen uisum est de pristina illa nostra religione non nihil remittere, ne non hac etiam in partẽ congrueremus argumento. Proinde

EV RIPIDIS

Iphigeniam paulo tum fusius, tum copiosius tradidimus, at ita rursum, ut ab interpretis fide neutiq̃ recederemus. hoc uno in utraq; sumus ausi dissentire, quod in Choris immodicam illam carminum varietatem, ac licentiam, aliquantulū temperavimus, sperantes futurum, ut hac in re docti nobis veniam darent, nimirum in tantis versantibus angustis. quandoquidem neq; Flaccus Lyricorū, neq; seneca Tragicorum poetarum tantam in metris, aut pedum libertatem, aut generum diversitatem sit æmulatus, cum uterq; sequeretur Græcos duntaxat, non etiam interpretaretur. Quod si mihi per graviora studia liceret, alias aliquot uertere Tragœdias, non modo me non poeniteret huius audaciæ, quin etiam non uererer chororum et stilum & argumenta commutare, mallemq; uel locum quempiam tractare communem, uel in amœnam aliquam *παρρησια* exspatiari, quam in canoris (ut uocat Horatius) magis operâ sumere. nusquā enim mihi magis ineptisse uidetur antiquitas, quam in huiusmodi Choris, ubi dum nimum affectat noue loqui, nitauit eloquentiā, dumq; uerborum miracula uenatur, in rerum iudicio cessauit.

Vale. meum decus.

PERSONAE FABVLAE.

Agamemnon imperator.

Senex seruus eius.

Chorus ex mulieribus chalcidensibus.

Menelaus

IPHIGENIA.

Menelaus frater Agamemnonis.

Clytemnestra uxor Agamemnonis.

Iphigenia filia Clytemnestrae, et Agamemnonis.

Achilles dictus sponsus.

Nuntius.

EURIPIDIS IPHIGENIA IN
AVLIDE, E GRAECO IN
LATINVM TRADV-
CTA ERASMO RO-
TERODAMO IN
TERPRETE.

PRAELOQVITVR AGAMEMNON.

Orsum senior prodi tectis.

Sc. h Prodeo. Sed quid molire noui
Rex Agamemnon?

Ag. Mox cognoris.

Sc. O cyus appropero mea nanq; est;
Multum impigra, uigilq; senecta
Sic, ut et ipsis constet, et adsit,
Vigor, atq; acies sua, luminibus.

Ag. Ergo quod hoc age traicit astrum?

Sc. Sirius ardens, qui Pleiadibus
Septengeminis uicinus, adhuc
Medio rapidus fertur caelo.

Ag. Hinc nulla strepit uox, non uiuam
Sed nec Pelagi taciti uenti

EV R I P I D I S

T r a n q u i l l u m s t e r n u n t E u r i p u m .

Se. A t t u q u i d i t a t e c t a r e l i n q u i s ,
R e x a g a m e m n o n ?
A u l i d a a d h u c h a b e t h a c a l t a q u i e s ,
N e c m u r i s c e s s e r e e x c u b i a .

I n t r o e a m u s .

A g a T u m i h i s o r t e
F e l i c e s e n e x e s s e u i d e r i s .
" N a m f e l i c e m c e n s e o s a n e
" E g o m o r t a l e m , q u i s q u i s t u t u m
" I g n o t u s , e t i n g l o r i u s æ u u m
" T r a n s m i s i t , q u i u e r o æ t a t e m
" E g e r u n t i n h o n o r i b u s , h o r u m
" S o r t e m h a u d d u c o p e r i n d e b e a t a m .

Se. A t q u i i n i s t i s d e c u s e s t u i t æ .

A g " S e d d e c u s i s t u d , l u b r i c a r e s e s t .
" E t e n i m u o t i s d u l c e q u i d e m i p s u s
" E s t h o n o s a s t u b i c o n t i g i t i d e m ,
" T u m d i s c r u c i a t . m o d o r e l l i g i o
D i u i n u m , n o n s a t r i t e p e r a c t a
L a b e f a c t a m s u b u e r t i t u i t a m ,
M o d o r u r s u m h o m i n u m m e n t e s u a r i æ ,
A c d i f f i c i l e s p r o r s u s a c e r b a n t .

Se. H a u d i s t a u i r o i n p r i n c i p e l a u d o .

N o n t e s e u i t a d o m n i a l æ t a

A g a m e m n o n A t r e u s .

" G a u d e r e , a t q ; d o l e r e n e c e s s e e s t .
" M o r t a l i s , e n i m e s . S i n t u n o l i s ,
" T a m e n e u e n i e t . s i c d i i s p l a c i t u m .
A t t u a p p o s i t o l u m i n e t æ d æ

s c r i b i s

IPHIGENIA.

*S*cribis epistolium,
*H*oc quod manibus nunc quoq; gestas.
*R*ursum deles, quicquid scriptum est.
*A*tq; obsignas, deinde resignas,
*P*icamq; solo illidis, liquidas
*F*undens lachrymas.
*E*t sic anceps tecum uarias,
*V*t nil desit,

*Q*uo minus in sanire puteris.
*Q*uid habes? *Q*uid habes?
*Q*uæ noua res, quæ res noua quæso
*T*e rex agitat?

*Q*uicquid age est, imperti nobis.
*F*ido, atq; probo dixeris homini.
*N*am tibi quondam dotis partem,
*C*um uxore tua me Tyndareus,
*M*isit dignum sponsæ comitem.

*A*ge *L*eda obtigerunt Thestadi tres filiae,
*P*hæbe, Clytemnestræq; quam mihi duxi ego,
*H*elenæq; at huius nuptias multi proci
*P*etiere, iuuenes Græciæ opulentissimi.
*V*erum hinc minæ truces coortæ, & mutua
*C*ædes uirum imminere uisa non leuis,
*Q*uisquis fuisset non potius uirgine,
*I*ta ut hæsitaret mente Tyndareus pater
*V*trum ne daret, an non daret, nimirum agens
*S*ibi res ut ista cederet prosperrime.
*A*tq; interim illud uenit in mentem uiro,
*V*t coirent iureiurando proci,
*A*tq; inter ipsos iungerent dextras, adhæc

EVRIPIDIS

A dolenda diuūm ponerent aris sacra,
 A c semetipsi astringerent, diris ad id
 C aput obligantes imprecationibus,
 V t quisquis esset ea potius coniuge,
 H uic adessent uindicaturi simul,
 S i quisquam eam per uim raperet ex ædibus,
 D epellerentq; possidentem a coniuge,
 B elloq; adorti, ciuitatem exscinderent,
 A rmis perinde pelasgicam, atq; barbaram.
 V bi fœdere autem sunt adacti, ac deniq;
 A stutus ex animi sui sententia
 P ersuasit illis arte, et ingenio Senex,
 G natæ facit ius, uti procis ex omnibus,
 D eligeret unum quenlibet sibi uirum,
 Q uocunq; grata ferret aura Cypridis.
 M enelaon illa deligit, et osi foret
 N unquam potius dein profectus Ilio
 L acedæmona ille, qui arbiter quidem trium
 F uerat dearum, uulgo ut homines dictitant,
 I nsignis, ac nitens amictu florido,
 A uroq; fulgens, barbarum uidelicet
 L uxum, atq; cultum gentis ostentans suæ,
 A mans amantem fugit abreptam uehens
 H elenen, & Idæ abduxit ad bubilia.
 M enelaus itaq; solus e gratis, graui
 I ra furens, uetusta soceri fœdera
 T estatus, esse ius, et æquum prædicat,
 V ti ferant iniuria læsis opem.
 H ic ergo Danaūm turba, Marte percita
 C apestit arma, arctosq; in Aulidis sinus

Contine

IPHIGENI A.

Conuēnit huc, et ratibus, et scutis simul
Instructa equisq; curribusq; plurimis.
Hinc me ducem legere Menelai uice,
Quia frater essem. sed utinam loco mei
Alii hoc honoris contigisset cuipiam.
At nunc coactis undequaq; copiis,
Hac otiosi desidemus Aulide,
Quod nauigandi copiam uenti negent.
Chalcasq; uates multans tacitus diu
Respondit, Iphigeniam, ego cui pater;
Diuæ immolandam huiusce præsidi loci.
Ita nauigandi copiam Gratiis fore,
Simulq; Troiæ diruenda moenia,
Hanc si immolassent, sin minus, tum non fore:
At ego, hæc ut audio, iubeo uoce publica
Dimittat omnem Talchybius exeratum;
Vt qui illud animo facinus haud unquam meo
Laturus essem, gnatum uti perimerem meam.
Totas ibi artes frater intentans mihi, ac
Expertus omnes persuadendi uias,
Tandem impulit me, atrox ut auderem nefas;
Egog; litteris ad uxorem datis
Quo filiam huc transmittat impetro, uelut
Nupturam Achilli, et dignitatem exaggerans
Viri negansq; hunc uelle iunctis copiis
Cum classe Achiuum soluere in Phrygas simul;
Nisi sponsa nostra detur in Phthiam domo.
Commentus hanc persuasionem ad coniugem
Meam, puellæ obtexo falsas nuptias.
At hæc ut habeant, soli Achiuum nouimus

EVRIPIDIS

Menelaus-ego-Chalcas-Vlysses-Cættrum
 Quæ tum parum bene statueram, nunc has bene
 Recanto, corrigoq; per tabellulas,
 Quas me sub umbra uideras noctis senex
 Reuincientem, et colligantem denuo.
 Sed eia ad Argos hanc epistolam ferens
 Concede. Quicquid intus occultant rei
 Cera silentibus exaratum litteris,
 Sermonem id omne prorsus exponam tibi.
 Es enim fidelis coniugi, ac domui meæ.
 Has iterum tibi mitto tabellas
 Ledaë germen.

Se. Fare-enarra, quo uoce tuis
 Scriptis consentanea dicam.

Ag. Ne gnatham horsum trans mitte tuam
 Ad sinuosam Euboiæ rupem
 Aulin tacitam.

Siquidem tædas uirginis aliud
 Nunc in tempus producemus.

Se. At sponsa frustratus Achilles,
 Non ne minaces animos tollet
 Inte, atq; tuam simul uxorem?
 Hinc etiam instat graue discrimen.
 Cedo, quid censes?

Ag. Nomen non rem præbet Achilles,
 Neq; cognouit de coniugio,
 Quodq; dolo nos agimus, nescit.
 Neq; q̄ sinxi gnatham thalamo
 Ipsi iuncturum esse iugali.

Se. Dira parabas rex Agamemnon,

IPHIGENIA.

Ite ne prolem nomine ficto
Sponsæ, fueras Danaïs produ-
cturus, ut esset uictima diuæ?

Ag. Hei misero mihi mente errabam.
Eheu tristem trahor in luctum.
Sed iam celeri procurre pede,
Neq; te quicquam tardet euntem
Særior ætas. SE. Rex accelero.

Ag. Ne'ue ad fontis arbores multa
Nunc desideas lentus opacos,
Neu te blandus subigat somnus.

Se. Quam uerba bona o rex eloquitur.

Ag. Vndiq; sectam scrutare uiam,
Circumastis obseruans oculis,
Nequa fallat te mea coniunx,
Curru præteruecta uolucris,
Gnatam rhedis huc deportans
Danaum ad classem.

Se. Fiet. AGA. Iam te proripe sepius.
Nam si uecta occurrerit illa,
Auersa domum frena reflectes,
Ad Cyclopiæ moenia tendens.

Se. At, qui fiet, ut hæc referenti
Dicta, fidem mihi sint habiturae,
Tum tua filia, tum tua coniunx?

Ag. Symbolon hoc, quod in hisce tabellis
Poras, serua.
Fuge, iam lux albescat, et aurora
Ignea surgit,
Ac phœbea flamma quadrigæ.

EURIPIDIS

Hanc operam mihi sume iuvando.

• Nemo ex omni parte beatus,

• Nunquam siquidem natus quisquam est,

• Cui nil fuerit, quod cruciaret.

Ch. Modo profecta Chalade patria;

Quæ semper arcto tunditur æquorè,

Vbi marino interflua gurgiti

A rêthusa, puro vitrea flumine,

Rigat arua, ueni littus ad Aulidis

Euripicos emensa fluctus,

Agmina graiugenum ut uiderem,

Classemq; Pelasgum

Semideum, quandoquidem

Ad phrygiæ pergama Troiæ

Iam mille Graiùm nauibus additi

Nostri mariti, clarum Agamemnonem, et

Flauicomum Menelaum

Comitantur, unâ ut Tyndaridem petant;

Quam pastor Eurotæ ad uirentis

Plurima arundine ripas

Idæus rapuit Paris,

Premia quæ Venus

Donarat illi tunc, ubi leuium

Ad fontium uinas scatebras,

Cum Iunone Iouis coniuge maximæ,

Et cum belligera Palladè principis

De laude formæ Cypria mollium

Mater blanda cupidinum

Certaret. Atqui per Triuiæ nemus,

Lucumq; crebris perpetuo sacris

IPHIGENIA.

Halantem uenio mi tenera interim
 Dum sic conspicior uiris,
 Repens obortus
 Suffundit ora purpureus pudor,
 Multiugos clypeos auenti
 Cernere, & armigerorum
 Ferrea castra Pelasgum.
 Bellaces item equos cernere, & acrium
 Agmina densa uirum.
 Ac conspexi equidem duos
 Tentoriis in iisdem
 Aiaces, patris hunc germen Oilei,
 Hunc Telamone satum,
 Iuge decus Salaminis.
 Nec non Protefilaum.
 His pariter assidentem,
 Collusitantes tessararum
 Iactibus omniugis.
 Conspexi Palamedem,
 Quem neptunia proles
 Produxit, neq; non uiribus, ac manu
 Insignem, Diomedem,
 Oblectantem animos iactibus aenei
 Disci. Nec procul hoc Merionem, inclytum
 Gradini sobolem patris,
 Miraculum mortalibus,
 Et Laertiaden, profectum
 Montuosa ab insula.
 Nec non Nireá, quo nemo Pelasgiac
 Inter pulchrior agmina.

EURIPIDIS

Tum cursu, et volucris pedum
 Ventis cum rapidis fuga
 Decertare potentem
 Achillem, dea quem progeniit Theis,
 Chiron finxit, et educauit,
 Vidi littoreis in harenis
 Armis onustum currere.
 Certabat autem cum citis quadrigis,
 Cursu volans pedestri.
 Et antevertens deproperat statim
 Laudem tollere palmæ.
 Eumelus acris inter
 Ista Pheretiades
 Quadrigæ moderator
 Exclamat. huic profecto
 Vidi equas pulcherrimas,
 Frenisq; pictas aureis,
 Stimulo incitante cursum,
 Vastum celerare per æquor,
 Partim arcuato suppositas iugo,
 Albis terga notis dinariantibus,
 Partim hinc & hinc æqualibus additis,
 Extra iugum catenis,
 Obliquos glomerare flexus,
 Rufis conspicuas pilis.
 Porro cruribus imis,
 Quæ talem premit ungula,
 Diverso varias colore,
 Iuxta has in armis Aëacides gradus
 Fertur citato, sæpe volubili

IPHIGENIA.

Canto propincus, feruidoq;
 Proximus axi.
 Posthac ad numerosæ
 Classis pervenio trabes,
 Spectaculum ingens, nec recitabile,
 Quo mihi blanda uoluptas
 Fœmineos oculos
 Gratissima tuendi
 Illecebra satiare.

Cornuq; dextrum Myrmidonum manus,
 Quæ Phthii ducis
 Militat auspiciis,
 Quinquaginta agitant atrinas,
 Pernices, rapidasq; tenebat,
 Porro in eminentium
 Puppium fastigiis
 Sculpiles auro, deæ
 Equoris, Nereides
 Stabant, nempe Achileia
 Signa cohortis,
 Atq; his ordine proxima,
 Paribus recinctæ remis
 Classis stabat Achivum,
 Quos Mecestades agebat,
 Capaneoq; satus,
 Bellator Schelenus. dehinc
 Proles inclyta Thefei
 Quinques denas agens
 Dite ex Atthide nautes,
 Per seriem positas

In statione tener.
 Harum in puppibus eminebat
 Pallas diua, uolucris
 Nixa quadrigis,
 Signum bene ominatum,
 Visuq; faustum nauitis.
 Bæotiorum bellicum
 Rursus apparatus
 Quinques decem rates
 Vidi fluctiferas, citasq;
 Adprobe decoratas
 Signis, quippe minacibus
 Cadmus in rostris erat,
 Fuluum tenens draconem.
 At cohorti nauticæ
 Terrigena præerat
 Imperator Leitus,
 Phocys cui patria tellus.
 Pone illos, totidem nauibus e Loeris
 Aduectis sequitur gnatus Oilei
 Throniaca urbe profectus.
 Cæterum cyclopiis
 Satus Atreo Mycenis
 Centum rates agebat
 Densò refertas milite.
 Huic aderat pariter
 Ductor Adrastus,
 Nempe amicus amica,
 Vti, quæ domo relictæ
 Barbaras Phrygum

F uerat secuta nuptias,
 V indicaret Tyndarin.
 A d hæc Pylo profecti
 Nestoris Gerenii
 V idi rateris in puppibus arduis
 Insignii stabat uice, taurico
 A lpheus ore fictus,
 Q ui pylios celer
 D issecat agros.
 B issenis aderant nauibus insuper
 A enianorum cohors.
 H is præfectus Iuneus.
 H os item sequuntur
 E uryto duce
 O ptimates Elidis,
 Q uos uniuersa plebes
 D icit E peos.
 A gmenq; agebant albiremo
 P hylliaci manipuli.
 H is ductor præerat Mege
 Q uem miserant Echina
 I nsulae appellentibus
 P ericulosa nauitis.
 A st A iax Salaminia
 V rbiſ alumnus,
 C ornū iunxit utrunq;
 D extrum, atq; leuū, comminus admonens
 B issenas rateris
 P ræapites, aglenſq; &
 V litinus agmina clausit.

EVRIPIDIS

Sic ut inaudii.

Nam classicam catervam

His ipsa uidi oculis.

Aduersus hanc barbaras

Quicunq; dux phalanges

Committet, is saluus domum

Nunquam est rediturus opinor.

Illic itaq; navalium

Audii, uidiq;

Agmum cohortes.

Eadem domi recordor

Meos apud penates

Audisse de pelasgum

Conuocatis copiis

Se. Menelae iam audes grauiaq; ac immania,

Audere quæ te neutiquam licet, aut decet.

Me. Abi nimis profecto heris fidelis es.

Se. Mihi exprobrasti probum honestum scilicet.

Me. Iam uapulabis eiulans, ac flens mihi

Quæ te nefas patrare, si patraueris.

Se. Te soluere tablas non decet, quas ego fero.

Me. Neq; ferre Achiuis te decet cunctis malum.

Se. Contendis hæc frustra. has sed amittas mihi.

Me. Haudquaquam omittam. SE: Sed nec ego remifero.

Me. Sæptro tuum tibi mox cruentabo caput.

Se. At pulchrum heri uel mortem obire gratia.

Me. Omite multa seruus homo uerba hic facis?

Se. Agamemnon here. uim patimur. hic epistolam

Tuam manu uiolentus extorsit mea,

Aequi nec ulla huic ratio constat, nec boni.

Hæc

IPHIGENIA.

Ag. Hem quid tumulti in foribus, aut conuitii?

Se. M eum potius, atq; huius est rem dicere.

Ag. C æterum Menelae, cum istoc causa quæ tibi incidit
L itis, & contentioni? curq; ui trahis meum?

Me. A spice in nos recta, ut hoc capiã loquēdi exordiũ.

Ag. N um uerebor lumina in te tollere Atreo satus?

Me. Hasce num tabulas uides, scripti ministras pessimi?

Ag. Video, q̃ primum sed istas manibus amittas tuis.

Me. N ō prius, quã quicquid intus, aperiã cuncto agmini.

Ag. I tã ne scis, quæ neutiquam te fas erat cognoscere?
I dq; refractis (opinor) epistolæ signaculis?

Me. A periens uidelicet, quo te malorum deniq;
P uideat, ac pigeſcat horum quæ patraſti clanculũ.

Ag. V erum eas ubi nactus? O dii mentis impudentiam.

Me. N empe dum cautus tuam seruo, maneoq; filiã,
N unquid Argis adueniret ad Pelasgũm copias.

Ag. C æterum qui conuenit, tu res ut obſerues meas?
O bſecro an nō est uiri istud impudentis, & i probi?

Me. S ic enim tulit uoluntas. Seruus haud sum ego tibi.

Ag. I sta non indigna, & intoleranda quæſo per deos?
I tã ne per te non licebit, nec sinar, negocia
P ropriæ domus meopte temperare arbitrio?

Me. V aria ſentis, nũc quidẽ illud, alia dudũ, aliud ſtatim.

Ag. » Dicta phaleras. est malũ autẽ docta lingua peſſilẽs.

Me. » V aria mens iniqua res est, atq; amicis abdita.

I amq; te uerbis reuincam. tu per iracundiam

V era ne negato. non ego te admodum laudauero.

S cin' creari ubi ſtudebas, dux Achiuũm ad Ilium,

F. ronte ſic, ſpecieq; nolens, ſed animo ſane uolens,

Quã tu eras ſubmiſſus, omnem præſtando dextrã,

c

EVRIPIDIDIS

- A**c fores habens patentes cuilibet popularium,
Et salutans ordine omnes, quisquis esset obuius,
Siquis etiam nolisset, hunc honorem queritans
Emere, comitate morum a multitudine cuiumq;
 " **A**st ut imperio es potius, non es iisdem moribus,
 " **N**ec uicissim ut ante, amicus ius manes, qui se tibi
 " **P**raestitere dudum amicos sed aditu superbus, ac
 " **F**astuosus, abditusq; delites in aedibus.
 " **A**t suos mutare mores haud decet Probum uirum,
 " **P**osteaquã splendidus donatus est honoribus.
 " **M**axime sed tunc amicus esse firmum conuenit,
 " **Q**uando maxime iuuare iam potest felicior.
 Hæc tibi primũ opobraui, primũ ubi experior malũ
Deide in Aulin ut appulisti, oisq; graiũ exeratus,
Nullus es, sed abnegante prosperum cursum mari,
Illic fortuna quam diu miserans, te perditum
Mente prostrauit. Pelasgi at inter hæc dimittet
Flagrant classẽ, negantes esse consiliũ sibi,
Vet diutius laborem frustra in Aulide trahant.
Fama porro quã fuisseet fœda, & infelix tibi,
Quanta item perplexitas, animiq; consternatio,
Mille cum præfectus esses imperator nauibus,
Ni phrygum campos replesses bellicoso milite?
Meq; consulis quid ageres, quam uere reperires uia?
Nec tibi regno abdicato, famæ & occideret decus.
Hinc ubi inter sacra uates filiam edixit tuam
 Immolandã Artemidi Chalcas, atq; ita Danais fore
Cursum ad Ilium secundũ, mente grauisus, lubens
Te immolaturum puellam pollicebaris deæ,
Ac uolens, non ui coactus (hoc cuncto dixeris)

Coniungi iubes, ut hor sum filiam mittat tuam.

Nomine hoc, quotāquā Achilli spōsa nuberet uiro.

Nunc repēte uersus, alias mittis immemor schedas,

Filiæ nec iam futurus dirus occisor tuæ.

Age, sed hic est ipse æther testis, atq; conscius,

Istæ qui te pollicentem uidit, atq; exaudivit.

• **A**cidit nimirum idem istuc plurimis mortalibus,

• **I**n cæpessendis negociis, qui quidem enixe, quoad

• **A**ssequantur, elaborant, deinde fœde deserunt.

Idq; partim incognanti ciuium uerordia,

Partim item merito atq; iure, quando non idonei

Nempe reperiuntur ipsi, rem tueri publicam.

Ego potissimum inauspicatæ Græciæ uicem gemo,

Quæ patrare insigne qddā, et gloriosū i barbaros

Perditos conata dudum, iam tua cussa, ac tuæ

Gnatæ, eis risum mouebit scilicet fœdissimum.

• **N**eminem loci creari præsidem, aut belli ducem,

• **S**eu rei, seu dignitatis, officii ue gratia.

• **M**ente dumtaxat sagaci oportet esse præditum hunc,

• **B**ellicam qui rem administret ciuitatis nomine.

• **Q**uipe princeps ille, quisquis præminet prudentia.

Ch. • **R**es dira uerbis inuicem altercari,

• **D**ictisq; fratres dimicare mutuis,

• **S**i quando lis inciderit, aut contentio.

Ag. Bene tibi Menelæ cōtra iam uolo maledicere,

Idq; paucis, necui parum pudenter, ac nimis

Inuerecunde putemur agere, sed modestius

• **T**ibi loquemur, quippe fratri. nam uir i probus qdē

• **I**smihi uidetur esse, qui uereri non solet.

Cedo mihi, quid acërba spiras, sic cruento lumine.

EV RIPIDIS

Quis nocet tibi? quid ne factū est? an ne raptæ cōiugis

R eapere præclara sane concupis cubilia?

N ō tibi hoc præstare nostrum est. nam tuorū tu tibi

I psus autor es malorum. deinde commissi obsecro

I pse quod nunquā patrarim, innoxius pœnas luā?

A nne honor te noster urit? at uenustam cōiugem

M issō honesto, æquo, bonoq; uis tenere amplexibus.

• N am uiri mali, improbiq; sunt uoluptates malæ.

E go quod antehac ista nō perpenderim consultius,

S anus haud sum, an uerius tu? quippe qui connubio

C um sis malo lenatus, denno repetas miser,

P oste aquā diis secundis, res bene obtigerit tibi.

S ed proci olim Tyndarea deierarunt fœdera

I improbi, nequā, & superbis imminentes nuptiis.

A st ego ipsam spem uidelicet arbitror magis deam,

I llud effecisse, quam te, uim'ue consilii tui.

Quos agens bellum auspicare. nam reor fore, ut scias

M ente uerendi inita prauæ, uiq; adacta fœdera.

C æterum meos ego non liberos mactauero.

A c tuo quidem arbitrato, commodoq; scilicet.

C oniugis uindicta fiet præter æquum, pessimæ?

M e dies, noctesq; mœstis lachrumis confecerint,

I mpia interim patrantem, & æquitati dissona,

I n meos, quos ipse seni, sustuliq; liberos?

H æc breui tibi dicta sunt plana & expedita. sin

S apere recte tu recuses, mea bene statuam tamen.

Ch. D iuersa dictis ista superioribus

R elata sunt, at illud admonent probe,

V im propriis esse abstinendam a liberis.

Me. P roh habeo amicum neminem infelix. Ag. habes

IPHIGENI A.

Qui sunt amici, nūquid euertere.

Me. Vbi te arguis mihi patre communi satum?

Ag. A t sapere tecum cupio, non furere simul.

Me. D olere amicos tamen oportet mutuum.

Ag. T um accerse, cum iniurare uis, non ledere.

Me. C enses in his non adiuvandam Græciam?

Ag. A t ista tecum quopiam insanit deo.

Me. S ceptris tumescis, fratre deserto tuo.

E go porro ad alias uerto me artes quaspiam

A liosq; amicos.

Nun- D ux achiui exercitus

tius A gamumnon, adsum filiae aduector tuæ,
P ridem I phigeniam, quam uocasti in ædibus.

C omes ipsa uenit uirginis mater, tua

C oniunx Clytemnestre tuum una filium

D uicens O restem, quo uoluptatem tibi

C onspectus horum pariat, ut qui iandiu

P rocul a tuis agas foris penatibus.

S ed q uiam longam peregerint, apud

L ymphas nitentes fontis E uryti manent.

S inul a uia labore respirant graui

I psæ iugales, quas quidem demisimus

I n pascuæ uirentis herbidum sinum,

V ti reficiant fessa pabulo corpora.

O b hæc ego tui præmonendi gratia

H uc præcucurri. Quippe Graium exeratus

R esciuit alis fama peruolans citis,

I am dissipauit filiae aduentum tuæ,

T otusq; cursu cœtus ad spectaculum

E ffunditur, quo filiam aspiciat tuam

e iii

EVRIPIDIDIS

- V t inter omnes nempe mortales solent
- Et incliti esse semper, & spectabiles,
- Quibus bonis fortuna flatibus fauet.
 Aiuntq; nunquæ nuptiæ? uel quid rei
 P aratur? an desiderio gnatae suæ
 T actus Agamemnon, aduocauit uirginem?
 A liosq; rursum hæc audiisses dicere,
 A rtemidi nunc initiant puellulam
 R egnum obtinenti littoralis Aulidis.
 V erum quis illam ducet uxorem cedo?
 S ed interim hæc omittimus. quod insuper
 R estat, coronam primus e calathio cape.
 V inato fertis tempora, & tu rex item,
 M enelae præbe te lubentem nuptiis.
 E t in ædibus numerosa resonet tibia,
 S olumq; læto perstrepat plausu pedum.
 N am faustus iste uirgini illuxit dies.
- Ag. Probe. Sed intro te recapito, cætera
 F ato uiam monstrante, succedent bene.
 E heu miser quid dicam? (ut abs te exordiar)
 N ecessitatis hæc quod incidimus iugum?
 F ortuna pro præuertit, imponens mihi,
 S uaq; nostra uicit astum astutia.
- A t generis ipsa obscuritas, ut quiddam habet
- E t commodum profecto, & exoptabile.
- N am liberum illis lachrymas profundere,
- Q ueriq; misera. Stirpe, at illustri satis,
- S unt hæc negata. Sed arbitrum uitæ leuem
- P opulum obtinemus, atq; multitudini
- S eruimus. Etenim me uetat quidem pudor

IPHIGENIA

Genas rigare lachrumis rursum pūdet
Miserum carere lachrumis, in maximis
Clades redactum. At hæc sinamus. Quid me
Respondeam de rebus hisce coniugi?
Qua fronte contra hanc obtuebor? aut quibus
Modis recipiam? Quippe quæ me perdidit,
Ad ista, quæ nunc me premunt miserum mala,
In iussa ueniens. attamen probabili
Caussa huc profecta est, filia comes suæ,
Quo nuptias celebret. Et quibus nihil
Antiquius, iucundiusq; ea collocet,
Qua nos quidem in re deprehendet impiot.
Rursum miselle uirginis (quid uirginis,
Quæ mox opinor sponsa nubet inferis?)
Vt est misertum. supplicabit hæc mihi
Ad hunc reor modum. O pater me occidere
Paras? at istiusmodi connubia
Veniant tibiq; , Et si quis est carus tibi.
Præsens Orestes hæc mihi opplorabit haud
Scita, at scienter quippe adhuc infansulus.
Ah, ut peremit me potius nuptiis
Helenes lacænæ troico Priamo satus,
Horum malorum qui mihi est autor, Paris.
Eh. **M**e quoq; misertum est quatenus decet hospitum
Malis tyrannorum ingemiscere foemnam.
Me. **G**ermane dextram da mihi ut tangam tuam.
Ag. **D**o. te penes uictoria. ast ego miser.
Me. **P**er Pelopa iuro, qui mihi pater patris
Tuiq; dictus, perq; genitorem Atreum;
Quod loquar aperte mentis ex sententia,

EV RIPIDIS

Nihilq; fucans, immo quicquid sentiam.
 Mihi te uidenti oculos rigentem lachrumis,
 F raterna pectus perculit miseratio.
 V icissim & ipse ora tinxit lachrumis.
 V eteremq; prorsus exui sententiam,
 H aud iam quidem infestus tibi aduersarius,
 S ed facio tecum, stans tuus a partibus.
 H ortorq; te, ne filiam perimas tuam.
 N cu praeferas meum tuo negotium.
 N eq; enim sit æquum, tristibus suspiriis
 T e macerari, me suauiter agere.
 T uos mori, supera meos aura frui.
 Quid enim mihi uolo? nunquid eminentia
 R ursum queam nanciscier connubia,
 C onnubiorum si trahar cupidine?
 F ratrem ne perdens (me quod haudquaquã decet)
 H elenam præoptem, id est boni loco malum?
 I ncogitans, ac iuuenis antehac fui,
 S ed propius, atq; fixius considerans
 R em, uideo, quale erat perimere liberos.
 Ad hæc, puellæ me subit miseratio,
 D um reputo nimirum esse cognatam mihi.
 Q uæ misera nostri gratia connubii
 E rat immolanda. at quid negotii, aut rei
 C um tyndarea uirgini est Helena tuæ?
 D imissus abeat Aulide hinc exeratus,
 T u frater oculos parce tingere lachrumis,
 S imulq; nos ad lachrumas impellere.
 I am te tua de filia, siquid mouent
 R esponso, me nil mouerint. tibi meas

IPHIGENIA.

- T**ranscribo partes. Sed q̄ in contraria
Mutatus abeo, nunc acerbam deferens
Orationem, iure facio, si patre
Prognatum eodem caritate prosequens,
Transgressus in diuersam eo sententiam.
 „ **Q**uando illud est non improbi munus uiri,
 „ **V**biq; factu quod sit optimum, sequi.
Ch. **G**enerosa dixti, ac digna Tantalò, Iouis
Genere, & parentis neuiquam indecoras tuos,
Ag. **C**ollaudo te Menelae, q̄ præter meam
Opinionem, sic (uti te, dignum erat)
Orationem uerteris recte tuam.
Me. **N**onnullus olim ex cupiditate, fratribus
 „ **O**ritur tumultus, & e domorum opulentia.
 „ **G**ermanitatem at istiusmodi quidem
 „ **F**ratrū inter ipsos, execror amarissimam.
Ag. **N**ihilo minus nos illigat necessitas,
Gnatam cruenta cæde ut imolem meam.
Me. **Q**ui? te quis adiget. gnatam ut interimas tuam?
Ag. **G**rauiū uniuersim conglobatæ copiæ.
Me. **N**on. si remittas rursum ad Argos uirginem.
Ag. **F**efellero hic, illic sed haud fefellero.
Me. **Q**uid hoc? **T**imere non decet turbam nimis.
Ag. **C**halcas Achiuis proferet uaticinia.
Me. **N**on. si ante pereat, idq; fiet commode.
Ag. „ **G**enus omne uatum gloriæ est auidum malum.
Me. **A**t nil habet, nec inutile. ut nec utile.
Ag. **N**on metuis illud, quod mihi in mentem uenit?
Me. **Q**ui suspicer, quod cogitas, ni dixeris?
Ag. **C**uncta hæc scelerum Sisyphi nouit genus.

EVRIPIDIS

- Me. Nihil est, Vlysses quod tibi, aut mihi noceat.
 Ag. Vt a feris quidem usque in concionibus fuit.
 Me. Ambitio nempe hunc pestilens tenet malum.
 Ag. Hunc promde iam nunc inter arguos puto
 A stare medios, atque ibi eloqui palam,
 Quaecumque Chalcas dixit afflatus deo.
 Et ut Artemidi me victimam receperim
 Gnatam daturum, deinde promissum deae
 Mendax negarim. ita conatatis copiis
 Vbi meque, itaque iam peremerint, dare
 Tum virginem suadebit Arguos neci.
 Quod si citra Argos me recepero fuga,
 Aderunt, et ipsis me simul cum moenibus
 Cyclopiis euerterint, nec non solum
 Vastauerint. ad hunc modum infortunia
 Senestra habent. heu miser, et infelix, ut his
 Nunc per deos perplexus inuoluo malis.
 Vnum hoc mihi Menelae serua copias
 Adiens Achivum, nequid istius rei
 Resciscat uxor ante, quam gnatam meam
 Matrem ad orcum, et inferos demisero,
 Quo lachrymis, quantum potest, paucissimis
 Miser siem, at vos hospite foeminae
 Silentio negotium calabitis.
- Ch. Felices quibus obtingit
 " Sors nec summa, nec infima,
 " Sed sane modica et quibus
 " Castos annuit aurea.
 " Nancisci thalamos Venus,
 " Tranquillaque perenniter

IPHIGENIA

- C onſuetudine perfrui,
- Q uorum pectora mutuis
- F lagrant incita flammulis.
- P oſtquam iam geminis trahens
- S picula torquet ab arcubus,
- T incta ſpicula Gratiſ,
- C oma ſplendidus aurea,
- C upido deus aliger,
- Q uorum hæc dulce, & amabile
- A cum proſpera conferunt,
- V ita hæc perniciem ferunt,
- A c turbam, hunc equidem meis
- F ormoſiſſima deprecor,
- A uerſorq; thoris Venus,
- S it modeſta mihi precor
- F ormae gratia ſint mihi
- A mores liciti, ac pii.
- C ontingant mediocria
- B landæ munera Cypridis.
- P orro ingentia deprecor.
- H umanis uariantia
- S unt discrimina mentibus,
- S unt discrimina moribus,
- A t qui rectus, & integer,
- I s ſemper ſimilis ſui.
- Q uin probis rationibus
- E dua teneros adhuc,
- M omentum obtinet haud leue ad
- V irtutem. ſiquidem inferit
- P rimum illud uenerabilis

EVRIPIDIDIS

Pectori sapientia,
Fœdum uti fugiat nefas.
Dein fert hanc quoq; gratiam,
Mente ut cernere cillida
Quid factu sit opus, queat.
Quæ res conciliat suis
Ignarum senii decus,
Gloriamq; perenniter
Quæ nomen parit inclytum.
 .. **R**es est maxima quæpiam,
 .. **V**irtutis studium sequi.
Quæ præstanda domi probis
Prinatim mulieribus
Sancta coniugii fide.
At palam decorans viros
Inter densa frequentium
Foro millia civium
Rei commoda publicæ
Vsq; in me ius adauxerit.
Illinc paries profectus,
Vbi alitus inter Idæ
Armenta læta pastor,
Vbi barbaras acutis
Phrygis canens solebas
Sonare cantilenas,
Olympicq; ritu
Calamos liquente cæra
Adglutinare plureis,
Boum q; grex obesus
Pascens uirente passim

IPHIGENIA.

O bambulabat aruo,
 T u a cum chorus dearum
 A rbitria flagitabat.
 E a causa te profectum
 I n Græciam uocauit.
 H æc hospitem recepit
 T ectis superba eburnis.
 O culis ubi petulas
 C ontra intuens decoram
 H elenen, amoris æstro
 V ehemente perculisti,
 P erculsus interim ipse
 P ari uicissim amore.
 H oc fonte nata lis est,
 Quæ copias Pelasgum
 C um classe tanta ad urbem
 I mpellit I liensem.

Ch. I o. Io.

M agni magnis florent opibus.
 R ege creatam genitore, meam
 C ernite I phigeniam reginam,
 A tq; Clytemnestren Tyndarei
 S angvine cretam.
 V t magnis e stirpibus ortæ,
 V tq; ad summum sunt euectæ
 D eus, ac fortunæ splendorem.
 • P orro diuūm munera, partim
 • O pibus possunt plus humanis,
 • P artim quos fors urget iniqua,
 • H os felicius ornant rebus.

EVRIPIDIS

Consistamus grex Chalcidica
Indigena, ac uernaculus urbis;
Quo reginam procul a turba
Exapiamus, comiter illi
Porrectis manibus, placidaq;
Mente, ac hilari vultu, uti certo
In plana soli pede descendat.
Nequid pauitetur generosa ducis
Gnatæ Agamemnonis, huc mihi primum
Munc adueniens nequid turbae,
Attenti ne pavoris, temere
Argiuorum ex urbe profectis
Moueamus hospita hospitibus.
Ely. **A**uguria nos quidem ista consulimus boni,
Certe quod ad te pertinet, felicia,
Tuæq; capimus fausta uoces omina.
Nonnulla porro spes habet animum meum,
Quod auspiciatæ pronuba huc ad nuptias
Aduenerim, at uos quas ego horsum filia
Comites ab Argis duco dotaless meæ,
Curribus feliciter descendite, et
Rite, ac decenter in atrium procedite.
Dcin tu quadrigas gnatae cauti iam mihi
Linquas equestres, membra sensim, ac molliter
Et tenera simul, et imbecillia promouens
Vos hanc in ulnas excipite iuuentulæ,
Procul ac citis discedite a uectabulis.
Mihi fulcientem porrigat aliquis manum,
Curruis uolucres quo relinquam commode.
At uos equinis stetis aduersæ iugis,

IPHIGENIA

- T**errifica nanq; est res, oculus equi ferox.
Atq; hunc Puellum Agamemnonis prolem, manus
Corripite Orestem, nempe ad huc infantulum.
Mignate dormis uehiculi iactamine
Sopitus. expergiscere ad sororias
Auibus secundis, atq; lætis nuptias.
Siquidem ipse cum sis nobili natus loq;
Mox sortieris optimi, ac summi uiri
Affinitatem, principem Nereide
Parente natum. par deis ipsis genus.
Ex ordine huc age ad pedes propere meos
Iuxta parentem gnata te colloca.
Ac proxime Iphigenia consistens mihi,
Hic hospitum faeminarum me choro
Ostende, quam sim te beata filia.
Caro salutem mox face ut dicas patri.
Iph. Ita mater, occurrens in amplexus (tua
 Quod pace dicam. ne mihi succenseas)
Pectus paterno pectori adprimam meum.
Cly. Agamemnon o Rex, ego cui uel maximam
 Mortalium uni debeo reuerentiam,
 Adsum, tuis en obsecrata iussibus.
Iph. Sed et ipsa cupio longa iam post tempora
 Admotu genitor pectus amplecti tuum.
Etenim tuis sitio frui conspectibus
 Id pace, si modo mihi liceat, tua.
Ag. Age gnata fructu, quando iam pridem omnibus
 Liberis, quos uxor edidit mihi,
 Te una parentis nullus est amantior.
Iph. Te mi pater lætaq; lubensq; conspicior,

EVRIPIDIS

- P ost longa secli spatia non visum mihi.
 Ag. I ndem pater te gnata, quodq; ais modo,
 E x æquo utrisq; competit nobis simul.
 Iph. S alve q; autem huc iusseris me accersier,
 A mo te, & abs te est optime factum pater.
 Ag. A t qui hoc quod es modo elocuta filia
 E quidem haud reperio, qui uel aiam, uel negem.
 Iph. H ei mihi quid hoc est? quod lubens cum uideris,
 P lacido haud tamen nos intuere lumine?
 Ag. R egnum gerentem ac bellici agminis ducem,
 P ermulta curis distinent negotia.
 Iph. A t nunc mihi te des, & in me unam tuum
 A nimum a molestis auoces negotiis.
 Ag. A t nunc quidem in te, haud aliubi, mea filia
 S um totus, omni dedicatus pectore.
 Iph. E rgo superciliis remitte nubilum,
 M eaq; frontem exporge gratia pater.
 Ag. I am lætor ecce, lætor usq; filia,
 D onec tuis datur frui conspectibus.
 Iph. Quid igitur istuc, quid sibi uult obsecro,
 Q uod tristibus genæ madescent lachrumis?
 Ag. E tenim hic dies præsens absentiam mihi,
 T ibiq; pariet gnata quam longissimam.
 Iph. I stuc quidem quod dicas haud intellego. haud
 I ntellego o parens mihi carissime.
 Ag. A t tu quidem quanto loquere cordatius,
 T anto grauius exulceras animum mihi.
 Iph. I nsulsa potius, atq; stulta dixero,
 S i tibi futura hoc sim uoluptati modo.
 Ag. P apæ. silere non fero ipse, nec queo,

Collaudo

IPHIGENIA:

C ollaudo uero te, pròboq; filia.

Iph. M ane o parens tuis domi cum liberis.

Ag. E quidem uolo, atqui quod uolo, quia non licet,
I stuc profecto pectus excruciat meum.

Iph. I nfàusta pereant tela, & arma martia,
E t inauspicata, ac dira Menelai mala.

Ag. A lios sed huius ante perdiderint mala,
Q uibus ipse dudum perditus teneor miser.

Iph. V t absuisti temporis multum pater,
I n intima diu moratus Aulide.

Ag. Q uin nunc item me quiddam adhuc uetat rei,
R atibus per æquor copias traducere.

Iph. G entem obsecro istam, quam Phrygam uocant pater,
V bi nam locorum sedem habere prædicant?

Ag. I llic, ubi utinam proditum Priamo Parin
N ullo obtigisset sedem habere tempore.

Iph. P rocul relictà me aucheris hinc parens?

Ag. Q uin ipsa eodem gnata quo pater, uenis.

Iph. Oh.

V tinam mihi, tibiq; commodum fiet,
C ursus ut & me duceres comitem tui.

Ag. I stuc quid optas? nauigabis tu quoq;
V t iam parentis gnata memineris tui.

Iph. V trum ne dulci nauigauero comes
M atri, an ne ego istam sola conficio uiam?

Ag. S ola profecto, sola, semota procul,
D ulciq; matre, pariter & atro patre.

Iph. A lias in ædets me uidelicet pater,
D onumq; peregrinam locare destinas?

Ag. M itte hæc. nefas enim ista scire uirgines.

f

EVRIPIDIDIS

- Iph.** **P**ropera mihi redire sospes ab Ilío
Rebus probe illic ordinatis, mi pater.
- Ag.** **V**erum hoc mihi prius necessitas loco est
Nonnullam ad aras immolare victimam.
- Iph.** **I**stoc proin spectare de negotio
Quid fas, piúmq; cum sacris decet pater.
- Ag.** **S**pectabis ipsa. Nam futurum est, uti sacris
Adstes & adsis tu lauacris proxima.
- Iph.** **D**ucemus aras num choros circum pater?
- Ag.** **F**eliciorem te, atq; memet autumno,
Nihil q' horum intellegas. Sed intro age
In tecta gressum conferas, ac uirginum
Comitumq; temet offeras conspectibus.
At triste porrige osculum, ac dextram mihi,
Longum a paternis abitura uultibus.
Opectus. o genæ. o pares auro comæ.
Quantum heu dolorum Troia nobis attulit
Pondus, Helenéq; Sed loqui iam desino,
Nam me quidem æstus corripit rapidus, genis
Repens obortus, simul ut ora basio
Tua contigi. Sed hinc abi in penetralia.
At illud abs te postulo, Ledaë genus,
Vti nequid hæc res pectus offendat tuum,
Si mi nimius exulcerat mentem dolor,
Mox gnatam Achilli collocaturo meam.
Nam splendida quidem, & expetendæ nuptiæ,
 • **T**amen Parentis non nihil mordet pios,
 • **V**bi in familiam liberos dulcis pater
 • **T**radit alienam, quos labore plurimo
 • **G**enisq; summus educauerit diu.

Cly. E quidem haud ita sum stultus, mentisq; indige,
 Quin hisce rebus sponte me potius mea,
 Insuper & istam parituram existima,
 Ita ut nihil monitore te fuerit opus,
 Cum rite mihi sit elocanda filia.
 Sed mos & ipsum tempus ista postulat,
 Ac res utræq; nos secus facere uetant.
 Huius itaq; cui destinasti filiam
 Nomen quidem ipsa teneo, cæterum genus
 Quod, & unde ducat, id cupio iam discere.

Ag. A sopus Aegnam creauit filiam.

Cly. Mortalium hæc, aut cui deorum nupserrat?

Ag. I oui, at Aëacon ille generat Oenones patrem.

Cly. Sed Aëaci quæ suscipit proles domum?

Ag. Peleus. at ille Nereïgnatam tulit.

Cly. Deon' uolente? an raptam, & inuitis deis?

Ag. Despondet autor Iuppiter. locat pater.

Cly. Vbi ducit illam? an in marinis fluctibus?

Ag. Vbi celsa Chiron tecta Pelei colit.

Cly. Centauricon ubi mansitare aiunt genus?

Ag. Ibi diis peracta Pelei connubia.

Cly. Sed utrum Achillem nutriit Thetis, an pater?

Ag. Chiron. uti ne rudibus annis improbos

More malorum disceret mortalium.

Cly. Hem.

Sapiens quidem educator, at sapientior

Fuit ille, quisquis educandum tradidit.

Ag. Atq; is futurus filiae uir est tuæ.

Cly. Haud malus. at urbem Græciæ cedo quam colit?

Ag. Iuxta Apidani fluentæ Phthiæ in sinibus.

f ii

EVRIPIDIS

Cly. Illuc tuam, meamq; ducet filiam?

Ag. Cura marito hæc sunt futura uirginis.

Cly. Bene sit utriq; at quo precor ducet die?

Ag. Simulatq; lunæ dexter orbis uenerit.

Cly. Sed quas oportet ante gnatae nuptias
Ferire. Diuæ iam immolasti uictimas?

Ag. Mastabo nam nunc agitur hoc negoti.

Cly. Ac deinde celebraturus es connubia?

Ag. Vbi solvero diis, quas necesse est, uictimas.

Cly. At nos ubi epulum faeminis purabimus?

Ag. Hic iusta Achinæ classis ætatas Raters.

Cly. Probe & ita necesse est, attamen communias.

Ag. Scin ergo quid ages uxor? ac pare mihi.

Cly. Rei quid hoc? parere nam soleo tibi.

Ag. Nam nos quidem illic, sponsus ubi sese tenet,

Cly. Cur absq; matre? uices ne obibitis meas?

Ag. Gnatam elocabimus inter Argiuos tuam.

Cly. Nos interim manere quo iubes loco?

Ag. Argos profecta uirginum curam gere.

Cly. Gnatam ne linquens? ergo quis tollet facem?

Ag. Ipse exhibebo debitam sponso facem.

Cly. Haud moris hoc, nec ista tu censes probe.

Ag. Te in militum uersarier turba haud decet.

Cly. Matrem decet meos locare liberos.

Ag. decet & puellas nostra quas habet domus,
Haud sinere solas.

Cly. Hæ quidem tutissimis

Custodiuntur adprobe conclauibus.

Ag. Pareto. Cly. Non per numen Argiuæ deæ,
Quin tu foris quæ sunt agas negocia,

IPHIGENIA

- C**uras ego tractauero domesticas.
Et quid puellis competat nubentibus,
Id est mearum pensitare partium.
Ag. **H**ei mihi laboris sumpsi ego hoc inaniter,
Ac spe male frustratus exadi mea,
Dum conor ablegare quopiam miser
Vxorem ab oculis. astu at eat callido
Vtor, & in hos qui sunt mihi carissimis
Intento technas, nil inexpertum doli
Linquens, & undecunq; uincor. attamen
Iam nate cum Chalcante scisatatum eo
Oraculum placitum quidem deo, at mihi
Inauspiciatum. Calamitatem Græcæ.
Porro uiri illud esse prudentis puto,
Frugi ut probamq; coniugem in penatibus
Nutriet, aut ne prorsus ullam nutriat.
Ch. **I**licet sacrum Simoentis amnem
Vitreo qui gurgite uorticofus,
Impetu fertur phrygios per agros,
Iam petet collecta cohors Achiuū
Nauibus cum ueliferis, & armis,
Ilium infelix aditura Troiæ,
Conditum flauī lyra, & arte Phœbi
Oppidum. Cassandram ubi fama narrat
Aureos crines agitare natem,
Laureæ semper uiridantis, alma
Diffluentem fronde comam ambiente.
Numinis cum iam omnis scio incitatus
Non sui compos agitur æstro.
Ceterum densa Phrygi corona

EURIPIDIS

N erguma cingent.
Tunc ubi Maiors ferus, atq; athenis
Horridus scutis, properante pinu
Feruidi emensus uada cæca ponti,
Remige appellet Simoentis oras,
Castoris raptam ut repetat sororem,
Atq; Pollucis, geminorum in astris
Siderum, uiq; a Priamo receptam
Fortibus telis, clypeisq; Graiūm,
Rursus in terram referat Pelasgam.
Mœnium at cum pinniferas coronas
Cinxerit teligera phalange,
Cinxerit turreis ualidas, & urbem ob-
 federit bello phrygam cruento
Funditus uictor populans, & inde
Ense crudeli capita amputarit
Ciuium ceruice resecta dirus,
Tum nurus Troiæ, tenerasq; sponfas
Quin & annosam Priami beati
Regis uxorem, lachrumis acerbis
Affatim implebit, miseroq; planctu.
Interim proles Helene tonantis
Flebilis ibit,
Desbrens dulcis thalamos mariti.
Ne precor, ne uel mihi, uel meorum
Liberis unquam ueniat nepotum
Ista spes qualis reor obtinebit
Diuites Lydas, miserasq; Troum
Coniuges fusis simul assidentis,
Ac suis pensis querulæ inter ipsas

IPHIGENIA.

T alia dicent.

Quis putas me mox miseram capillis

P ertrahens, certa mihi lege comptis,

P atriae euersae simulatq; captam

S enferit stentem ferus hostis arcem

P olluet, uictæq; decus pudoris

D ulce decerpit uiolans, tuaq;

G ratia nimirum Helene, cygno por-

r ectili ceruice superbienti

N ata, seu uera est ea fama quondam

A litis Ledam uenerem tulisse,

I pso in hanc uerso Ioue, siue natum

F abulis fictis potius camœnæ

D issiparunt hæc hominum per ora.

Ach. **V**bi hic achiui ductor est exercitus?

Quisnam e ministris ibit illi nuntius

A desse Achillem Peleo satum patre

P roforibus, ipsum conuenire qui uelit?

E tenim diu iam sorte nequaquam pari

F rustra opperimur feruida Euripi uada.

A lii q; nostrum liberi connubiis

R elicta inani, ac solitaria domo,

H oc ociosi desidemus littore,

A lii iugati uxoribus, sed liberis

N on dum creatis. Vsq; adeo impotens amor,

A rdoq; nouus, haud absq; diuinum numine

H abet huius expeditionis Græciam.

I taq; quod ad me pertinet negotii,

I d memetipsum expostulare conuenit

P orro alius ipidem, si cui uidebitur

f iiii

EURIPIDIS

Pro se loquatur ipse. Nāq; Pharsalo
Patria relicta, ad hoc parente Peleo,
Tenuia pigri flamina Euripi moror,
Myrmidonas hic uel ociosos detinens,
Qui me quidem urgent semper hīsc uocibus,
Quid hic Achilles commoramur? aut quoad
Priameia adhuc ad Pergama traiectio
Sine fine lentis prorogabitur moris?
Face, si quides facturus, aut retro domum,
Vnde huc profectæ, copias reducto,
Haud longa Attidarum manens cunctamina.

Cly. O gnate Thetidis, intus audito tuo
Sermone, celeri prodii foras gradu.

Ach. Sācte o pudor, quæ nam ista tandem fœmina,
Quam conspicior forma decente præditam?

Cly. Non est nouum, nos ante non uisas tibi, haud
Agnoscer, uerum modestia tua
Delector, ac pudore reuerenti mei.

Ach. Quæ tandem es? aut quid Achiuū in agmen fœmia
Virosq; adisti armis amictos martis?

Cly. Ego gnata Leda sum, Clytemnestre mihi
Nomen, Agamemnon dux maritus est meus.

Ach. Dixti probe, & compendio, quod oportuit.
Mihi at indecorum est colloqui cum fœminis.

Cly. Hæus quo fugis? quin dexteræ dextram appllæ,
Lætum futuri initium connubii.

Ach. Quid ais? Egon' tibi dexterā? Atqui Agamemnonē
Vereamur, horum si quid attigero manu,
Quæ neuiquam mihi iusue, fas ue, tangere.

Cly. Fas maxime, quando meam tu filiam

IPHIGENIA.

Duces, marinæ germen o nereidis.

Ach. Quas nuptias cedo prædicas? equidem mihi
Nihil est, quod his respondeam, nisi forsitan
Tu rem quæ istam perperam intellexeris,
Nobis proinde fabulam ad portas novam.

Cly. Cunctis id insitum est, uti reuerentia
Capiantur, ac pudore. Siquando novis
Visis amicis audiant de nuptiis.

Ach. Ego profecto mulier haud unquam tuæ
Connubia proci expetivi filiæ,
Nec ullus unquam mihi super connubiis
Alatus est ex gente Atridum nuntius.

Cly. Quid esse tandem possit hoc negotii?
Orationem tu uicissim nunc meam
Mirare. dicta nempe miror ego tua.

Ach. Coniicito, coniectare quid sibi hæc uelint
Commune nobis. Quippe utriq; forsitan
Vera loquimur, nec fraude mentimur mala.

Cly. An non novum mihi contumeliæ genus
Fit, quæ quidem (ut uidetur) nuptias
Conalio falsas. me profecto horum pudet.

Ach. Fors meq; , teq; quispiam lusit dolo.
Verum ista mittas, nec feras acerbius.

Cly. Valeto, rectis non enim posthac queo
Te oculis tueri, quando sum mendax tibi
Reperta, meq; indigna nimirum tuli.

Ach. Totidem tibi uerbis ego respondeo.
Sed ut maritum, quem peto, quæram tuum,
Isti iam nunc tecta conferam pedem.

Sc. Hospes Aeaci nepos maneto, nanq; appello te

EVRIPIDIS

- E**ditum dea parente, etq; Leda filiam.
- Ach.** Hic enim quis hic qui nos aperto iam uocauit ostio?
O re quā tumultuoso, uultu at attonito uocat.
- Se.** Seruus, hinc haud insolesco, fors enī haud finit mea.
- Ach.** Ceterum illud adde, cuius? neutiquā certe meus.
S eparata enim mea res a bonis Agamemnonis.
- Se.** S eruus istarum, ante quas me stare carnis, adiun-
Nāq; i hāc domū huius olī Tyndareus dedit pater.
- Ach.** E n resistimus, ergo fare, siquid eloqui uelis.
C ur gradum bene institutum iusseris me sistere.
- Se.** N um fores ad hasce soli uos duo consistitis?
- Cly.** I mmo solis, quo loquare, regis ab aedibus
P rodeas foras, et ad nos ipsos huc confer gradū.
- Se.** O potens fortuna rerum, mea q; providentia,
O bsecro seruare, saluos quos ego esse peruelim.
- Ach.** Differetur (sicuti uidetur) hāc narratio.
P raeq; se profecto quiddā magnum et arduū geris.
- Cly.** D e fide silentii tu nequid hæsites senex,
N e ue contēris loqui, mihi siquid eloqui uelis.
- Se.** S cis profecto quisquis essem quantulusq; in te tam ē
B eneuolum fuisse semper, ac tuos in liberos.
- Cly.** S cio uidelicet meorum iandiu penatum
E sse te ueterem ministrū, ac familiae columnen meae.
- Se.** S cis opinor et illud, olim ut dotis in partem tuae
M e receperit Agamemnon dux Achiui exercitus.
- Cly.** A rgos es mecum profectus, additus sponsae comes,
A c meus semper fuisti, et partibus studens meis.
- Se.** S ic habet res. Ceterum tibi sum quid ē uolens bene
H era, tuo uerum marito non perinde sum fauens.
- Cly.** E rgo nunc aperto tandem, quae parabas dicere.

IPHIGENIA.

- Se.** N empe filiam tuam, qui seuit, ac genuit pater,
I pse mactare cruentus manibus apparat suis.
- Cly.** Qui potest, orationem abominor senex tuam.
N on enim mihi uideris sapere sanum scilicet.
- Se.** Apparat cruentus inquam defecare ferro
E nse ceruicem puellæ candidam miserrimæ.
- Cly.** H ei mihi misera, an maritus obsecro insanit meus?
- Se.** S anus is quidē, nisi in te coniugem, nec non suam
F iliam. profecto parte hac ille nil sanum sapit.
- Cly.** Gratia qua cedo? quis illum genius instigat malus?
- Se.** N uminum responsa cogunt, sic enim Chalcas ait
A ugur, ut Danaū phalanges classe sulcent æquora.
- Cly.** Quo profectura est pelagum classis? infelix ego.
I lla at infelix magis, quam dirus occidet pater.
- Se.** D ardani ad sedes, sacræq; celsa Troiæ pergama,
V ictor ut Menelaus Helenam Marte recipiat suam.
- Cly.** Scilicet sic destinant fata iniqua numinum,
V t rediret Helena nobis gnata in exitum meæ.
- Se.** R em tenes hera prorsus omnem. nanq; Dianæ pater
M ox tuam sacras ad aras, immolabit filiam.
- Cly.** Quid sibi nult ergo, q; prætexuerè nuptias?
Q uæ quidem me res meis huc euocauit ædibus.
- Se.** Q uo uolens, lubēs q; gnata ad duceres hor sum tuā.
Q uippe eā datura Achilli nuptū Achiuūm præcipi.
- Cly.** Proh dolor miserā da gnata, quo perires, huc domo,
A tq; in exitum es profecta, tuq; egoq; parens tua.
- Se.** Miserāq; et lachrumanda fertis utræq; cū sitis duæ
C æterum dira atq; acerba ductor Agamemnō tulit
- Cly.** Heu dolor miseranda perii, nec mihi iam lumina
P erferunt diutius, neq; temperant a lachrymis.

EVRIPIDIS

- Se. Siquidem graue esse possit, aut molestum, fundere:
Lachrymas, quæ sit suis orbanda liberis parens.
- Cly. Tu sed ista senior, unde scire temet prædicas?
Nunquid audisti, tibi remnitiante quopiam?
- Se. Missus iueram, tabellas adferens tibi alteras
Præter illam, quam prius receperas epistolam.
- Cly. Vtrum ut interdiceres, an denuo nobis idem
Nuntiaret, immolandam uti filiam deducere?
- Se. Immo uti denuntiarem, uirginem ne adduceres.
Nam tuus fors tum maritus coeperat resipiscere.
- Cly. Deinde qui factum est, ut ad me quas ferendas ceperas,
Non eas pertuleris idem, manibus imponens meis?
- Se. Vtuit id Menelaus, has qui manibus eripuit meis,
Vnus horum qui malorum causa, et autor extitit.
- Cly. Nate Peleo parente, germen O nereidis,
Marte præpotens Achilles hæcne audis obsecro?
- Achi. Audio mulier, uidelicet esse te miserrimam.
Cæterum læsum haud leui me contumelia puto,
- Cly. Filiam dare cruento destinant leto meam,
Ad dolum tuarum abusi nuptiarum nomine.
- Ach. Quin et ipse tuo marito indignor, ac suæsenso,
Nec negotium mihi hoc vulgaribus dolet modis.
- Cly. Me quidē haudquaquā pudebit genibus aduolui tuis
Quippe mortalem parente prodi in lucem dea.
Cur enim nunc iactitē me, ac dignitatis sim memor
Cuius ergo quæso matrem deceat eniti magis,
Atque pro gnatae salute? proinde age o dea fate
Opitulare, tum meis precor malis, tum uirgini,
Quæ fuit tua dicta coniunx, hoc inaniter quidem
Fateor, attamen hanc ego fertis reuictam frondens

IPHIGENIA.

Arbitratur tibi futuram coniugem adduxi domo.

Ceterum ad cædē, necemq; uirginem nunc adueho.

Huius atq; facti probum in te recidet, atq; infamia,

Ferre opem qui sis grauius licet enim non duxeris.

Dulcis es miserae tamen dictus maritus uirginis.

Perq; mentum perq; dextram, perq; genitricē deā,

Quando me solum profecto nomen extinxit tuum,

Hoc oportet te tuerier, alia non superest mihi

Ara quo refugere possim, genua præterquā ad tua,

Quipe cui non adsit ullus hic amicus, unde mi

Ad ferendæ opus aut salutis ulla spes arrideat.

Id genus cuiusmodi audis, facta sūt agamemnonis,

Plenaq; crudelitatis, perditæq; audaciæ.

Adde ad hæc, q; (uti uides) ad nauticas, & efferas

Mulier adueni phalanges, turbam et effrenem uirū.

Ad patranda scelera prompta præditos audacia,

Nec nisi si quando ita ipsis collubuerit, utilis.

Proinde tu si non grauiabere dexterā mi obte'dere,

Viq; nos tua tueri scilicet salua sumus;

Sin se'cus, tum spes salutis nulla nobis reliqua fit.

Ch. Res efficax peperisse, uimq; maximam

» **A** moris adfert omnibus communiter,

» **V**ti pro suis summe adlaborent liberis.

Ch. Ingens mihi animus tollitur magis, ac magis.

Condidit autem tum malis ægrescere,

Tum prosperis gaudere modice casibus.

Ch. Huiusmodi quidem ratio mortalibus

» Recte instituta est, ut bene, ac feliciter

» Rectrice uitam transigant sapientia.

Ch. Est interim autem dulce non sapere admodum,

EVRIPIDIS

Rursum interim homini sapere conducit magis.
 At ego educatus pridem in integerrimi
 Domo viri Chironis, ac iustissimi,
 Simplicibus uti consuevi moribus.
 Proin Atridis, si probi fuerint duces,
 Parebimus, sin improbi, haud parebimus.
 Sed tum loco hoc, tum Troiæ ad urbis mœnia,
 Ego liberum usq; mentis ingenium meæ
 Patre me ferens Martem, quod ad me pertinet
 Forti manu ac uirtute condecoraui.
 Ad te quidem, quæ misera fers, et atrocia,
 Et ab iis, amici qui tibi sunt intimi,
 Quantum quidem præstare possit uiribus
 Inuenis, Et æuo adhuc uiuens impubere
 Hoc quicquid est doloris, in me transferens,
 Meo his procellis eximam periculo,
 Tutoq; statuam, nec patri unquam filia
 Tua perimetur, dicta quæ fuerit mea.
 Nec enim uiro permiserim segnis tuo,
 Vt me dolis misceat Et inuoluat suis.
 Nam nomen etsi spicula non uibret meum,
 Ferrum ue, tamen id filiam occidet tuam.
 At sceleris autor uir quidem fuerit tuus,
 Verum nec ipse uacuero piaculo,
 Si uirgo per me perierit, nec non meas
 Per nuptias nouas nec ferenda sustinens,
 Violata miris simul et indignis modis.
 E quidem pelasgum uir fuero deterrimus,
 Nullius inquam sim rei, pretii ue ego,
 Melæus autem habeatur in numero uirum,

IPHIGENIA.

Neq; Peleo progenitus autumet patre,
 Sed pessimo, ignauissimoq; damone,
 Si coniugi unquā nomen ad cædem tuo
 Inferuiat meum. liquenti gurgite
 Volubilem tibi deiero per Nerea
 Thetidis parentem, quæ mihi fuit parens,
 Haud filiam Rex tanget Agamemnon tuam,
 Nec uel manu summa, nec uti uel uestibus
 Dignum puellæ, liceat admolirier.

Aut hercle Sipylus culta sedes barbaris.
 Vrbis ea futura est, unde duxerint genus
 Clari, gerendoq; inclyti bello duces.
 At Phthia rursum, unde stirpem duxi ego,
 Obscura nullum nominis feret decus.
 Et acerba Chalcas auferet libamina

- Augur. quis autem est augur? Is uidelicet
- Qui uera pauca, falsa dicit plurima.
- Si fors ita ceciderit, atqui si minus
- Ita ceciderit, tum profecto disperit.

Aut proinde nostros uirginum millia decem
 Petant thoros, dixi, & rata est sententia.
 Quin ipse etiam ductor Agamemnon graui
 Nos afficit profecto contumelia,
 Nam ius & æquum fuerat, ut nomen meum
 Rogaret a me postulans, ad uirginem
 Irritiendam, nam Clytemnestra mihi
 Nuptum dedisset filiam potissimum,
 Atq; hanc Pelasgum bellicosus copis.
 Forsan dedissem, si quidem transmissio
 Pendebat ex hac diruendum ad Ilium.

EV R I P I D I S .

- N**eq; enim granaret publicis exercitus
Consulere sane commodis . quicum mea
Coniunxerim arma . Cæterum me nunc duces
Nihili æstimant , rei q; momento levis
Vel adinmare , uel nocere forsitan
Ferrum hoc , mucro q; uouerit , quem stringere
Dudum in Phrygas mihi destinatum barbaros ,
Macularo cæde , & sanguine inquinauero ,
Gnatam modo mihi si quis eripiat tuam .
Sed ociosa inbeo sis , si quidem tibi
Ego deus extiti , obtigiq; maximus .
Non dum quidem hunc tibi præstiti , fator , deum ,
In posterum sum præsturus attamen .
Ch. **E**t te locuta es digna Pelei genus ,
Et æquoris Potente , ueneranda dea .
Cly. **Q**uibus obsecro te prædicauero modis ,
Vt ne nimis quid dixerim , nec item minus .
Vti nec fauorem , & gratiam amittam loquens .
 „ **V**iri enim probi laudes ubi audiunt suas ,
 „ **Q**uodam solent odisse laudantem modo ,
 „ **S**i fors quis ipsos laudet immoderatus .
Tum me profecto dispudet de propriis ,
Peculiaribusq; calamitatibus ,
Lachrymabilem sermone miserando queri ,
Cum tu meis sis prorsus alienus malis .
 „ **H**aud indecorum est attamen , si uir probus
 „ **F**ortisq; quanquam sit alienus , adinuet
 „ **H**os , quos acerba sors , & aspera premit .
Age itaq; nostri te misereat , si quidem
Miseranda patimur . Primum ego generum mihi

R. 412

Rata te futurum spes inanis ceperam.
 Dein haud scio sat, an mea mors filiae
 Tibi triste forsân omen aliquod adferat
 In posterum, si quando duces coniugem,
 Quod ominis uitare te consultius.
 Verum probe elocutus adhuc initia,
 Idem probe perfectæis negocium.
 Mea nanq; gnata, si uoles, seruabitur.
 Num genus a uis hanc supplicem amplecti tua?
 Sunt hæc quidem parum decora uirgini.
 Si tu tamen ita censes, uidelicet
 Mox huc pudoris liberalem uenerit
 Suffusa uultum uirginali purpura.
 An potius illa absente, id abs te quod peto
 Achilles exoraro, & impetrauero?

Ach. Maneat domi pudicam enim decet pudor.

Cly. Verum tamen pudere oportet eatenus,
 Quare res ferat, præsensq; postulet status.

Ach. Neq; tu sub oculos filiam produxeris
 Meos tuam mulier, neq; per inscitiam
 Famæ probum accersamus, ac uitæ notam.

- Siquidem coacti turba densa exercitus
 - Domesticarum, ac propriarum negligens
 - Rerum, malignis gaudet obrectatibus,
 - Amans maledicas dissipare fabulas.
- At nullo ego hercule posuerim in discrimine, ac
 Tantundem apud me prorsus hic effeceris,
 Seu supplices, humilesq; ueneritis mihi,
 Seu neuiquam mihi supplicaris. nam meo
 Fixum stat animo uiribus contendere,

Niſuq; ſummo, uos ut eximam malis.

A deo ſit unum hoc me tibi ſatis, ſemel

Dixiſſe, neq; enim uanus aut mendax ego

Mihi crede fuerim. Siquid autem mentiar,

D ederoq; uerba, ſeu dolis eluſero,

E moriar. immo haud moriar, hanc ſi uirginem

S eruaro. Cly. Dii faueant precor ferenti opem

V ſq; iſ, acerbis qui laborant caſibus.

Ach. A uditonunc, uti res mihi hæc habeat bene.

Cly. C ur hoc aſti? te quidem audiam uolens.

Ach Rurſum patri perſuadeamus uirginis,

C onſilia quo iam ſaniora ſumpſerit.

Cly. I gnauus eſt, ac timidus ille quiſpam,

N imiaq; pauitatis copias formidine.

Ach »R atione at expugnata ratio uincitur.

Cly. S pes iſta ſane frigida, ac leuis, tamen

E loquere, tandem ſacere me quid oporteat.

Ach P rimum quidem illi ſupplicabis, liberos

N e perimat. idq; ſi reuſet, tum tibi

F uerit neceſſe nos adire denuo.

N am ſi, quod optas, ſponte id annuit ſua,

T um me quidem illum conuenire nihil opus,

Q uando ipſa per ſe res ſalutem conferet.

A d hoc uidebor erga amicum rectius

E gſſe, neq; me copiae culpaerint,

R atione ſi rem potius, ac prudentia,

Q uam ui, manuq; uiribusq; geſſero.

T um porro amicus, rebus ex ſententia

I pſis uolentibus ut putat, ac lubentibus,

P robe peractis, uel operam citra meam,

Tibiq;

IPHIGENIA.

Tibiq; fors hæc transigentur commode.

Cly. **V**t es probe locutus itaq; sic, uti
Censes, agendum est. Cæterum ista si parum
Suasserint mihi mentis ex sententia,
Vbi nam licebit postea te visere?
Quonam loci uenire me miseram iubes?
Vbi liceat istam repperisse dexteram,
Quæ sola nostris præstat auxilium malis?

Ach **I**psi has tibi excubias agemus, teq; ubi
Res cunq; postulabit, observabimus,
Ne turbulentas per pelagum copias
Te cursitantem conspicietur quispiam
Pauido ore, & attonitam, neq; hoc tu dedecus,
Labemq; eam domui paternæ asperseris.
Indignus etenim Tyndareus pater tuus
Est, qui male audiat, ut pote Græcica
In gente magnus, atq; cum primis potens.

Cly. **I**ta res habet. tu dux eris negotii,
Me tibi uicissim gerere morem conuenit.
Quod si dei sunt, quando tu uir es pius,
Digna assequeris. Cæterum si numina
Sunt nulla diuûm, quid necesse est nitier?

Cho. **F**estus ut ille hymenæus erat,
Loto ubi cum lybica pariter,
Cumq; suauiloquente Cheli
Non sine multiformis calamus,
Grata choris streperet cithara.
Turba ubi candida pegasidum
Mollibus irreligata comis
Vertice Pelia

EVRIPIDIS

Coniugale bonis epulum
 Diis celebrantibus, ad numerum
 Membra moueret, et aurcolis
 Pelleret arua iugi soleis.
 Dum liquidis, et amabilibus
 Dulcicanæ modulis,
 Pelei ad inclyta connubia
 Iret, & undinagam Thetidem
 Vocaret, et Aeaciden
 Per iuga florida, rumor ubi est
 Nubigenas habitare uiros,
 Aeaciden per opaci cœnens
 Pelia nemoris
 At phrygius puer interea
 Deliciæ Iouis ætherii,
 Pocula miscet, et aurcolis
 Nectareos latices
 Temperat, ac tribuit Cyathis,
 Deinde per æquora candiduli,
 Leucq; per spatium sabuli
 Aequoreo sata turba sene,
 Nexa sororibus e decies
 Quinq; agitâtq; rotâtq; choros,
 Orbibus innumeris,
 Molliculo pede replicitis,
 Connubium lenibus
 Concelebrans choreis.
 Venit & undiq; nubigenum
 Numine percita turba uirum,
 Tela ferens abiecta manus.

Possentq;

IPHIGENIA

Frondea uertice ferta gerens,
 Cum superis simul ut Bromii
 Munera sumeret, atq; epulas.
 Ibi Thessala turba puellæ
 Sublata in sydera uoce, O
 Nereia filia clamans,
 Lux inclyta cœligenarum,
 Certissimus Augur Apollo, et
 Cui mystica sacra sororum,
 Bene cognita Castaliarum,
 Chiron pius, arripotentis
 Nomen reserauit Achillis,
 Fore natiatus, ut ille
 Cum myrmidonum clypeatis
 Priamœia regna cæteruis,
 Deuotaq; pergama adortus,
 Flammis populantibus urat,
 Vulcania fulminis instar,
 Quatiens trepidabilis arma,
 Thendis pia dona parentis
 Siquidem hoc decus illa pelægis
 Feliciter edidit aluo.
 Nereidos ergo sororum
 Primæ ac ditione potentis
 Spatiofa, hilares agitabant
 Connubia splendida diui,
 Peleiq; mariti hymenæum
 Id temporis ore ciebant.
 Porro tibi tempora flauis,
 Crispisq; decora capillis

EVRIPIDĪS

Mauortia turba Pelasgūm
Cinget uiridante corona.
Deinde haud secus atq; inuencam
Teneramq; rudemq; profectam
Modorupibus e specuosis
Spectantis in æquora montis,
Diro iugulauerit ense,
Ac lactea colla cruore, hu-
 mano(miserabile)tinget,
Fericens, nec arundine agresti,
Musco'ue uirentibus antris
Pastorum alitam, sed amicæ
Curaq; domoq; parentis
Excultam, uti nupta Pelasgas
Peteres feliciter æders

- **V**binunc probitas'ue, pudor'ue
- **F**aciesq; ipsius honesti
- **V**aleat, simul atq; nefastum
- **S**celus, impietasq; tyrannida
- **A**tram obtinet undiq; porro
- **N**eglecta iacet, premiturq;
- **P**ost terga reiecta scelestis
- **M**ortalibus incluta uirtus,
- **C**umq; undiq; legibus æquis
- **M**ores dominantur iniqui.

Hominum generi ergo periculum

Communiter imminet omni

Nequa ingruat ira deorum.

Cly. **E** quidem e meis huc prodii penatibus
Foras, maritum sicubi aspiciam meum.

Qui iandiuq; et lentus hinc abest, domo
 Penitus relictâ. Gnata at interim mea
 In lachrumis uersatur infelix, leuens
 Fundens in auras omne lamenti genus,
 Simulac necem rescivit illa, quam pater
 Statuit, paratq; . Sed eat cerno communis
 Sese citatis admouentem gressibus
 De quo modo loquebar, huc Agamemnonem
 Rubore cui mox ora tinxerit pudor,
 Quando ipsus adeo ferus, et immanis pater.
 In proprios nefaria patrat liberos.

Ag. Ledæa proles, commodum egressam foras
 Offendo te, quo uirgine absente procul
 Tibi dicta quædam proferam, quæ neuiquam
 Fuerit decorum audire nupturas uiro.

Cly. Quid est negotii, in quo tibi ista temporis
 Oblata commodauit opportunitas?

Ag. Aærse gnata, quo patri ueniat comes.
 Ad sunt enim parata rite piamina.
 Ad sunt, profundendis item lustralibus
 Pura manus ignibus, ac iuuentæ, quas deæ
 Dianæ oportet cedere ante nuptias,
 A tri cruoris feruida exundamina.

Cly. Verbótenus quidem locutus es probe,
 Tna facta porro nominare si uelim,
 E quidem haud repcriam, quomodo eloquar probè.
 Verum age foras, procede gnata. Nam pater
 Quicquid parat nosti ordine, ac fratrem sinu
 Gestans Orestem pariter ad porta tuum.
 En illa adest hucusq; morigerans tibi.

g. iiii

EVRIPIDIDIS

At ipsa quæ restant, & huius nomine
Simul et meopte mox tibi respondero.

Ag. Quid gnata lachrymas? fronte cur hilari parum
Terram intueris ora defigens solo?
Vultumq; moestum pallio obtento tegis?

Iph. Heu
Quod nam mearum calamitatum exordium
Possim capere? Cunctis enim mortalibus
Datum est, uti tum prima, tum nouissima,
Tum media, quous differant negotio.

Ag. R ei quid hoc est? quid ne sibi uult, q; mihi
Omnes eodem sitis affecte modo,
Et mente consternata, & ore turbido?

Cly. Quæ sciscitabor, aperte, & ingenuè mihi
Coniunx roganti quæso uti respondeas.

Ag. Nihil necessum est, hoc ut a me postules
Quin ipse uultro cupio iam rogari.

Cly. G natam necare paras, tuamq; & item meam?

Ag. Hem.
Miseræ elocutas es, quæq; ne utiquam deceat
Te suspicari, suspicaris improba.

Cly. Verum illud interim mihi respondeas.

Ag. At tu profecto si quidem rogaueris
Quæ te decet rogare, quæ decet audies.

Cly. E quidem haud alia percontor. atqui tu mihi
Idem cauesis alia ne respondeas.

Ag. O fors potens o fata proh genius meus.

Cly. Et meus, et huius insuper, quando triumphum
Idem est et unus genius infelicium.

Ag. Qua tandem es in re læsa? Cly. at istuc scilicet

T H N E

IPHIGENIA.

Tu me rogas? uerum astus hic astu uacat,
Atq; ista calliditas profecto incallida est.

Ag. Perii. palam sunt facta, quæ cælaueram.

Cly. Scio cuncta. didici cuncta, sane & audi,
Quæ tu scelestè in me patrare destinas.

Quaquam sat ipso confitere silentio,
Susspiriisq; plura nō tu dicere

• Conere frustra, **Ag.** En obitæscō, quando me

• Mendacii conuictum, et impudentiam

Ipsi necessum est calamitati adiungere.

Cly. Audito nunc iam, quippe aperte proloquar,

Neq; flexuosa ænigmatum diutius

Vtemur ambage, neq; dictis nubilis.

Primum (tibi istuc primo ut obiciam loco)

Me non uolentem, uiq; raptam coniugem

Duxti, neatto Tantalō, cui nupsēram

Prius, ac puello sortis ex usu tuæ

Indem perempto, quem quidem per uim meo

Immitis ad necem reuulseras sinu.

At Ioue creatus uterq; germanus meus

Equis et armis inclyti sæuum tibi

Bellum mouebant. Caterum senior parens

Tyndareus hoc te exemit e discrimine.

Iam supplicem, ac uersum ad preces. ita deniq;

Meis per hunc potitus es connubiis.

Dein ubi reconciliata sum tibi et addita,

In te simul, cura simul domestica,

Vt fæminam inculpatam ego usq; gesserim,

Istuc et ipse conscius testabere.

Pariterq; casta, domumq; commodis tuam

EV RIPIDIS

- A** ugens, ita ut siue introires, gaudio
F ruerere tecum, siue prodires foras,
S ortis beatæ dicerent omnes uirum.
- **A** t qui hic profecto captus est rarissimus,
 - **V** t id genus quis sortiatur coniugem.
 - **C** ontra improbamq; et frugis uxorem malæ
 - **N** ihil est negotii, ubilibet nana scier.
- P** orro puellis editis nixu tribus,
H unc in super peperit tibi puellulum,
Q uo tu quidem me pignorum e numero, necans
V nam pater, miserabili orbabis modo.
- A** t quispiam si te roget, qua gratia
I stam necabis? cedo quid huic respondeas?
A n me tuo loqui necessum est nomine?
H elenen uti Menelaus asserat suam.
- A** t nos honestum est, ac decorum scilicet
N ece liberorum foeminae pretium malæ
D ependere? **I** is, quæ possidemus optima,
L ongeq; nobis omnium carissima,
R edimemus, hæc inuisa quæ sunt maxime?
A ge siquidem hinc profectus in bellum iueris,
- I** biq; fueris absfuturus longius
D omi relictæ me, quid animi tum mihi
F ore autumas, sedem omnem ubi conspexero
V acantem, et hanc desiderantem filiam?
T um uacua cuncta uirginum conclauia?
E goq; sola sedero perennibus
C onfecta lachrymis, hancq; lugens uirginem,
A d huncæ fors sine fine lamentans modum?
H eu gnata qui te seuit, extinxit pater

IPHIGENIA.

Ipsus necans, haud aliud, haud alia manu,
 Eiusmodi linquens familia premium,
 Atq; in suos exempla talia statuens.
 Nam deinde causa quaelibet suffecerit,
 Ocasione tantum opus fuerit leui,
 Ut et ipsa, quiq; mihi super sunt liberi
 Te rursus accipiamus istunc ad modum,
 Quo te accipi par est, et æquum scilicet.
 Sed per deos caucto, neu me adegeris,
 Vti talis in te fuero, qualem neutiquam
 Decet esse, ne ue rursus id commiseris,
 Vt ipse talem temet exhibeas mihi,
 Qualem probum esse neutiquam decet virum.
 Verum esto sane, sacrificabis filiam.
 Sed interim illic vota quæ facturus es?
 Quid tibi petes? nunquid boni? cum filiam
 Mactes pater? Reditum ne? nimirum malum,
 Miserumq; quippe domo profectus turpiter.
 Sed me tibi boni precari quippiam
 Par fuerit, ac votis lacessere numina.
 At non et ipsos iudicamus deos
 Stultos item esse, ut annuant eiusmodi,
 Vt parricidis nos uoluerimus bene, et
 Qui propria facinus patrarint dextera.
 An uero, ad Argos iam reuersus, liberos
 Te uos placabis? supplex haudquaquam tibi
 Istuc licebit, Quis uel aspectu obsecro
 Post e tuis dignabitur te liberis,
 Cum tu sciens necaris horum quempiam?
 Num deniq; hæc sunt pensitata, ac mutuis

EVRIPIDIS

Rationibus tractata? An hoc tantum sat est
 Sceptis ferundis præminere, ac bellicum
 Ducem vocari? cum tuum fuerit magis
 In Danaidum frequente multitudine
 Hæc, æqua quæ sunt, atq; iusta, dicere.
 Vultis Pelasgi navigare ad Ilium?
 Igitur uicissim sorte ducta, quærite,
 Cuius necari gnatam oporteat, hoc enim
 Ex æquo ad omnes pertinebat. Cæterum
 Haud par erat, te solum, et unum ex omnibus
 Tuam Pelasgis immolandam filiam
 Præbere, siue fratris illud erat magis
 Menelai, ut Hermionen neci daret, suæ
 Causa parentis. Quippe ad illum proprie
 Res attinebat. Nunc ego autem quæ tuis
 Sanctæ fidem seruauerim connubiis,
 Gnata innocens orbabor. At contra soror
 Quæ casta pacti iura deseruit thori,
 Felix aget, reducemq; spartæ ad mœnia
 Ducet puellam. Siquid horum perperam
 Dixi, refelle, sin probe, ac recte mihi hæc
 Sunt dicta, ne tuam profecto filiam,
 Meamq; pariter impius dederis neci.
 Ita rectius consultusq; feceris.

Ch. Pareto nam profecto liberos decet
 Agamemnon incolumem tueri quenlibet.
 Nec ullus hæc mortalium refellerit.

Iph. Orphea genitor si mihi facundia
 Foret, ut liceret saxa cannu flectere,
 Comitesq; post me uoce petras ducere,

IPHIGENIA.

Possemq; delinire dictis pectora,
 Meamq; trahere, quos uelim, in sententiam,
 Nimirum ego istis experirer. utier.
 Nunc, quæ mihi una ars, ac facultas suppetit,
 Præstabo lachrymas, quando solum id possumus,
 Tuisq; genibus corpus aduoluo meum
 Supplex, quod hæc tibi uentre progeniuit suo.
 Ne me puellam, æuiq; maturam parum

- Extinxeris. nam dulcæ cunctis cœlicam
- Aspicere lucem. Cæterum quæ tartaro
 Tellus tegit, ne me uidere adegeris.
 Ego prima te patrem uocaui, tuq; item
 Primam inter omnes me uocaſti filiam.
 Ego prima quondam genibus insidens tuis,
 Atq; ea meo blande preuens corpusculo,
 Gratas uoluptates frequenter inuicem, et
 Dedi, et recepi, ac paria mentis gaudia.
 Tuq; hæc, uti recordor, erat oratio.
 An est futurum gnata, ut olim te uiri
 In ædibus nuptam beati, ac diuitis,
 Et sospitem uideamus, et sic uti tuo
 Dignum est parente. commodis, ac liberis
 In melius usq; pululantem? Ad hæc ego
 Hanc tum uicissim orationem rettuli,
 Hærens tuo, pendensq; de mento, quod hæc
 Mea prehensum rursus attingo manus.
 Quid? Anne ego te uidero senem pater?
 An ego uicissim læta te excipiam, meos
 Intra penates, ac tibi inuicem parens,
 Laboriosa nutriendi manera

EV R I P I D I S

- A**liquando referam, mutuum te nutriens?
Sermonum ego horum sum memor, uerum tibi in
Obluionem abiere, meq; occidere
Paras at hoc ne feceris per Pelopa, per
Cineres parentis obsecratus Atrai,
Matrem per hanc, quæ me labore plurimo
Parturiit olim, ac denuo nunc parturit,
Paribusq; rursus tenditur doloribus.
Rei quid est cum Paridis, atq; Helenæ mihi
Connubius? aut unde in exitum is meum
Venit Parens? Oculos age hossum in me tuos
Deflecte, & intuitum, simulq; basium
Largire, ut istuc pignus, ac monimen tui
Mihi ferre saltem fas fiet. Si fors meis
Flecti recuses obstinatus uocibus.
Germane tu quidem pusillus, & impotens
Tuis amicis es patronus, attamen
Apud parentem supplicem lachrumis age,
 • **T**ua ne soror detur neci. Nonnullus est
 • **S**ensus malorum infantulis quoq; inditus.
En supplicat tibi hic silentio pater.
Age flectere, ac misere te respectu mei,
Moue atq; tete orbanda luce filia.
En flagitant per mentum id abs te supplices,
Duo tibi cari, atq; amore proximi,
Puer alter, at subolescit annis altera.
Orationem in pauca conferam meam, ac
Summam rei uerbo profabor unico.
 • **A**spectus huius lucis est mortalibus
 • **D**ulcissimus, uerum profunda manium

IPHIGENIA.

- *Haud ullus est, qui concupiscat cernere,*
- *N eq; mente sana est, quisquis exoptat mori.*
- *Male uiuere autem satius, ac mori bene.*

Ch. Infausta, per te, perq; nuptias tuas
Helene, heu dolor, miseranda prorsus incidit
Clades atridis, atq; Atridum liberis.

Ag. Equidem scius sum, quatenus miserescere
Conuenit, & idem quatenus non conuenit,
Non ui, meosq; caritate liberos
Prosequor, amoq;, alias profecto insaniam.
Verum patrare hæc uxor arduum mihi,
Et non patrare durum, et arduum est item.
Sed ad hoc agendum me trahit necessitas.
Quantus uidetis adsit hic exercitus,
Quæ nauicorum armata turba militum,
Quot bellicosæ Græciæ magni duces,
Quibus negata ad Pergamæ traiectio,
Ni te immolauero (augur uti Chalcas ait)
Non ui nec aliter Ilii uidelicet
Populata dabitur Marte tecta exscindere.
Porro tenet diuinus ardor quispiam
Omnes Achiuum copias, ut quam potest
Ocyssime, soluant rudentes littore, &
Ad barbarorum classe nauigent solum,
Vetentq;, ne posthac quis ausit coniuges
Raptu proci abducere græcæniæ.
Argus at hi meas necabunt filias,
Tum uos item & me, si quidem fraudauero
Oracla Diuæ postulantis uirginem.
N eq; gnata frater subigit inuitum meum

EVRIPIDIS

Ad hæc, nec huius me trahit sententia,
Sed ipsa potius adigit horsum Græcia,
Per quam necesse est, seu uelim, seu non uelim,
Te te immolare. Parte at istac uincimur
Necessitate, nec licet resistere.

Immo illa quantum in teq; meq; filia
Statuenda libera neq; ferendum illud uiris
Græcis, uti per uim rapaces improbam
Legitima temerent barbari connubia.

Cly. Hei mihi gnata, proh dolor hospitæ
Heu me miseram, tui
Cædes exanimat. pater

Oro tradens te, fugit impius.
Iph. Hei mihi mater, mater, siquidem
Hæc lugubris cantio nobis
Sic fortunæ uisum, utrisq;
Compent, haud phæbæ posthæc
Munere lucis, neq; alicui hac
Vescimur aura?

Proh proh tectæ natiuis rupes,
Atq; idæi Phrygiæ montes,
In quos olim Priamus tenerum
Pater infantem exposuit, matre
Procul amotum, uti morte periret,
Paridem quem quondam urbis Phrygiæ
Idæum plebes idæum
Dixit, dixit,
Vtinam nunquam hoc euenisset,
Inter Paridem montana bouum
E nutritum armenta bubulcum,

Pellucenæ

IPHIGENIA

Pelluentes colere ad lymphas,
Vbi nymphis gratissima sedes,
Liquidi fontes, prata ubi uernant
Passim, et picti floribus agri,
Murice tinctæ ubi lucente rosæ,
Purpureisq; micant hyacinthi,
Carpendi ungue trium diuinarum.
Quoq; accessit pridem Pallas,
Gaudensq; iocosa fraude Venus,
Neq; non Iuno, neq; non uoluer
Iouis interpres Maiæ proles.
Alite Cypris amore superba,
Hasta pallas, Iuno marito
Ioue, qui sceptris diuûm pôtitur,
Inuisum ad certamen formæ,
Atq; arbitrium triste profectæ,
Quod mihi acerbam peperit mortem,
Quanquam ea rursum Danais pariet
Aeternam famamq; decusq;
Dilecta omihi turba puellæ.

Ch. **D**elegit aris præferiri uictimam
Diana te, bello auspicando ad Ilium.

Iph. **H**es mater mea, proh genitrix
Qui me progeniuit Pater,
Idem me male destitutam
Perdit, proh ego tristibus
Fatis nata, uidens acerbam,
Infaustamq; Helenen, necor,
Diri conficior Parentis
Dira cæde. utinam mihi
Portum classis in aulidensem

EVRIPIDIS

N unquam puppibus ærea, il-
 lidens rostra solo appulisset.
 V entis o utinam secundis
 R ecta cursus ad Ilium
 V exisset celeres carinas.
 T ransuersis neq; flatibus
 I n terramq; ferentibus
 E uripi exagitasset undas
 I uppiter, auras alius alias
 P lacans, quo sua carbasa læti
 P lacitis uideant distenta notis,
 H is immittere tristia suctus,
 H os ui cohibens, alius donans
 S oluere, cursumq; tenere suum,
 A lios cogens proferre moras.
 A n non satis profecto
 C alamitosum erat genus,
 C alamitosum erat parum
 P er se genus mortaliū?
 A t quorsum erat necesse,
 S ibi pestilens ut ipsi
 A ccerferent fatum uiri?

Ch. E heu Pelasgis mala uiris ingentia,
 L uctus item ingentes parit sata Tyndaro.
 C erte misertum est me tui, cui talia
 M ala obtigerunt, prorsus indignæ cui
 T antum malorum fors iniqua impingeret.

Iph. M ater heu uirum æternam adesse uideo comminus.

Cly. N empe & ipsum cōspicias parētē progenitum deæ
 G nata, cuius huc ab Argis es profecta nomine.

Iph. M ihi fores aperite famulæ, corpus ut cælem meum.

IPHIGENIA

- Cly. C æterum quo gnata refugis?
 Iph. N empe me prohibet pudor
 O btueri quisquis hic, quæ Graii Achillem nolant.
 Cly. A t quid? hunc reuerere tandem.
 Iph. Quod parum uidelicet
 I sta nobis auspiciato cesserint connubia.
 Cly. N oli in his, quæ nunc geruntur gnata te negotiis
 A gere delicatam, at hic maneto nobis. res enim hæc
 N on pudorem postulat, nec exigit reuerentiam,
 S i modo obtinere quouis (quod agitur) liceat modo.
 Ch. M ulier heu male fœusta Leda gnata.
 Cly. V era prædicas.
 Ch. I nter Arguios tumultus grauis, & igens perstrepie.
 Cly. Q uis tumultus, indica mihi?
 Ch. F ilia super tua.
 Cly. O men haud lætum elocuta.
 Ch. Q uod hanc necari oporteat.
 Cly. N emo. contradicit istis?
 Ach. I pse ego uidelicet
 I n periculum ueneram.
 Cly. Q uod hospes in periculum?
 Ach. N empe ne lapidarer.
 Cly. A nob id, q̃ meæ tu filiæ
 T enderes seruare uitam?
 Ach. A t istud ipsum scilicet.
 Cly. S ed quis audeat tuum corpus manu contingere?
 Ach. V niuersa turba Graiũm.
 Cly. C æterum nunquid tibi
 E ida myrmidonum manus suo aderat auxilio duat?
 Ach. I mmo primi hi præbuere semet aduersarios,
 A tq; primi restituere.

EURIPIDIS

Cly. *Ocidimus cheu filia.*

Ach. *M'eq; dicebant amore uincier Connubii,
Proin parum consulere graiũm copiarũ commodis,
Quippe priuatis adactum, ac seruientẽ affectibus.*

Cly. *Verum ad hæc quid rettulisti?*

Ach. *Nempe quæ coniunx mihi
Fuerit antehac futura, non decere ocidier.*

Cly. *Idq; recte es elocutus.*

Ach. *Quamq; iam fama mihi
Genitor ipse dedicasset.*

Cly. *Quin & Argis insuper
Euocatam litteris huc aduenire iusserit.*

Ach. *Cæterum clamore uictus ab eo multitudinis.*

Cly. *Nam malum istuc impotens.*

Ach. *Tibi opitulabimur tamen.*

Cly. *Cumq; multis dimicabis unus?*

Ach. *Hos ne conspicias
Adferentes arma?*

Cly. *Dii precor tibi adsint prosperi.*

Ach. *Ii quidem sunt adfuturi.*

Cly. *P. roindegnata iam haud cadet?*

Ach. *Non profecto, me uolente.*

Cly. *Sed adfuturus quispiam,
Qui manum iniiciat puellæ?*

Ach. *Iam aderit innumerabilis
Militum caterva porro dux Vlysses agminis.*

Cly. *Sisyphinum nam propago?*

Ach. *At ipse ille scilicet.*

Cly. *Nun suapte autoritate istæ agit? an ad munus hoc
Militum iussu uocatus?*

Ach. *Ipse sumpsit sibi uolens.*

I P H I G E N I A

Cly. *M unus assumpsit scelerum, cæde cupiens pollui.*

Ach. *Verum ego hunc prohibebo.*

Cly. *N um nam ducet inuitam manu,*
V iq; raptam?

Ach. *S alicet flauentibus tractam comis.*

Cly. *Mihi quid inter hæc agendum?*

Ach. *T u renitens filiam*
V iribus retinebis.

Cly. *Hanc quidem quod ad rem pertinet,*
G nata non mactabitur.

Ach. *Res huc uidelicet loci*
V eniet.

Iph. *A t dictis meis iam mater aurem commoda*
Quippe iam dudum absq; causa nec meretẽ te tuũ
V ideo succensã i maritũ, at illa q̃ fieri haud queant
N entiq; procline nobis sustinere, ac uincere.
I gitur huic prompto, ac parato nos iuuare, gratia
E st habenda, & approbanda pectris propensio.
Cæterum tuum illud est uidere, nequid copias
T u quoq; irrites, & hac ratione nihilo plus tamen
E xplicemus Hic sibi ingens interm accersat malũ.
Quin magis, quod cogitanti uenit in mētẽ modo,
Mater accipe. Nam mori mihi certa stat sententia.
V erum id ipsum fortiterq; cumq; laude peruelim.
F acere porro animo relegans maleuolentiam meo.
N unc age hoc mecum parẽs communiter considera.
N ostram quam sit recta ratio, quam tibi iam proferã.
G raciæ primũ illa tellus, quæ quidẽ est amplissima
R efficiat me tota, & ex me mille cursus nauium
P endet, ex me gentis una exscidia pendent Iliæ,
E st situm in me, siquid olim fors nocere barbari

EVRIPIDIS

Apparabunt uim ferentes fœminis nostratibus,
Ne sinantur nobiles, ditesq; raptu abducere
Coniuges e Græcia. simulatq; pœnas penderit
Troia Graiis debitas Helenes abactæ nomine,
Quam quidē priameius ille rapuit abductā Paris.
Hæc profecto cuncta redimā morte (si cadam) mea,
Tum decusq; et celebre nomen hîc mihi parabitur,
Quippe quæ me opte capite liberarim Græciam.
Nec uidelicet meæ me conuenit dispendio
Admodum uitæ moueri. quando me communiter
Omnibus peperisti Achiuis, non tibi uni proprie.
Deinde tot uirorum in armis constituta millia,
Totq; millia classe tanta horsum profecta, nomine
Patriæ læsæ haud ferenda, præter æquum, iniuria,
Proptæ sunt patrare sese dignū in hostes quippiā,
Denuq; Et pro uindicanda mortem obire Græcia.
Vnus mea uita porro obsistet istis omnibus,
Quo minus fiant. i hac re quæso utrum sit æquius?
Nunquid est aduersus ista quod queamus dicere?
Verum age hinc ad illa iā ueniamus. hūc neutiq;
Conuenit, cunctis Achiuis unius mulierculæ
Gratia, contendere armis, lucēq; priuariet.
 • **P**ræstat unicus uir, estq; lucis huius munere
 • **D**ignior, quam multa sane sceminarum millia.
Denuq; hoc Artemidi si fors uisum ita, ut meū caput
Postulet sibi uindicare, quæso te num nam deæ
Ipsa mortalis manum fefellerō, aut suffugero?
Id quidem sperare stultum. Dedit corpus hoc meum
Graciæ. proim immolate. Marte Troiam exscindite.
Hæc enim monumenta uiuent tēpus in longū mei.
Hi q; gnati, nuptiæq; mei q; nominis decus.

IPHIGENIA.

D eniq; æquum est nos Achivos, imperare barbaris
M ater, haud contra Pelasgis imperare barbaros.

- Quippe nata est servituti barbarorum natio,
- C æterum Graiũ genus natura statuit liberum.

Ch. A t te quidem quod attinet Iuvenula,
I stoc beata es tam virili pectore, at
E x parte sortis, ac deæ felix parum.

Ach. Agamemnonis generosa proles, coelitum

A liquis profecto me beatum fecerit,
S i te mihi liceat potiri coniuge.

A c te simul felicem opinor Græciam,
E t te tua felicem opinor Græcia.

T ua nam proba est, & gente digna oratio.

V t quæ recusans cum deis luctarier,

I d quod tuis scis esse maius viribus,

P erpenderis, facto quid usus, & simul

P ræsens quid ista postulet necessitas.

A t me tui magis, ac magis connubii

R apit cupido, mentis indolem tuæ

D um specto, nam generosa es, atq; strenua.

A t tute tecum quid uelis considera.

S iquidem ipse de te bene mereri pèruelim,

D omumq; ducere coniugem, ac pectus meum

M ale angat, ipsa testis est mihi Thetis,

N isi te neci subduxero, ac servauero,

D anais resistens ui, manumq; conferens.

- H æc confer ingens mors, & atrox est malum.

Iph. L oquor hæc profecto mentis ex sententia,

N ec ullius permota respectu viri.

B ella ciet autor, atq; cædes Tyndaris

V iri cruentus, corporis specæ sui.

h illi

EVRIPIDIS

Verum hospes, obsecro neu mea te gratia
Cæsus cadas, nè ue truces quempiam,
Quin me sinas seruare Græciam precor,
Modo id situm in me, & quolibet liceat modo.

Ach. **O** mira rari pectoris præsentia.
Nequeam profecto aduersus ista dicere
Diutius, quando hæc tuo sententia
Animo sedet, siquidem mihi uidetur &
Generosa, & eccellente digna stemmate.
Quid enim uerebor, uera quæ sunt proloqui?
At fors futurum est mentem ut istam pœnitens
Mutes, proinde uti scias, quæ dixerim
Præstare promptum me, arma ad aras committens
Parata statuam, quo fiet si forte opus
Non te sinam, immo ui uetem necarier.
Nostrisq; fors ut ère tum sermonibus,
Simulac tuis conspexeris ceruicibus
Ferrum imminere. proinde nequaquam sinam
Tua perire uirgo te socordia.
Quin hisce potius templa, & aras numinis
Armis adibo, tuamq; ibi præsentiam
Opperiar aduentum puella manens tuum.

Iph. **Q**uid obtices o mater? ac silentio
Manantibus genæ rigantur lachrumis?

Cly. **H**ei misera, causa sat mihi est idonea.
Cur debeam dolere, & excruciarier.

Iph. **A**nimum adde nobis potius, & frangi ueta,
Ne pectoris minuito mi constantiam,
Atq; his mihi in rebus parens morem gere.

Cly. **D**ic quando nullo filia in negotio
Nos te precatntem iusta, defraudabimus.

IPHIGENIA

- Iph.** N e tu capillis igitur euulsis comam
L aniaris, aut pullos amictus sumpseris.
- Cly.** I stuc quid ais? o gnata cum pereas mihi?
- Iph.** M inime profecto, salua sum per me tibi
F amæ perennis ueniet inclytum decus.
- Cly.** Cuiusmodi hoc est, quod mones? an obsecro
N on conuenit lugere mortem me tuam?
- Iph.** M inime sepulchrum quando nec statuere mihi.
- Cly.** Quid? an sepulchri non sat est occumbere?
- Iph.** E tenim ipsa diuæ maximo natæ Ioue
M ihi futura templa monimenti loco.
- Cly.** A ge gnata in istis nunc uoluntati tuæ
M orem geram, quando ipsa dixisti probe.
- Iph.** V t pote beata, ac bene merens de Gracia.
- Cly.** S ed quid tuis renuntio sororibus?
- Iph.** N e quando pullis membra uelent uestibus.
- Cly.** V irginibus autem quod lubenter audiant,
Q uid me tuo iubes referre nomine?
- Iph.** F eliciter iubeas ualere. Et hunc mihi
A las Orestem, ut exolescat in uirum.
- Cly.** C omplectere, hoc ui supra postremum die.
- Iph.** G ermane cordi unus meo carissime,
V t cunq; tu pro uiribus certe tuis
T uæ sorori es opitulatus sedulo.
- Cly.** E st aliud, Argis quod uelis curarier,
I n quo queam tibi facere gratum filia?
- Iph.** M eum parentem, coniugem genitrix tuum
O b ista quaeso facta nequid oderis.
- Cly.** I sti tua multum laborum gratia
E xhauriendum, atrociâq; certamine
& ubeunda.

EURIPIDIS

Iph. Verum inuitus hic me perdidit,
C onſulere quærens dignitati Græciæ.

Cly. A t qui uolens ſi faciat iſtuc, aut dolo,
E t indecore faciat, & parum Atreo
D ignum parente.

Iph. M e quis hinc deduxerit
M ihi prius, quam tracta lanietur coma?

Cly. E go te ſequar.

Iph. F axis caue, neq; conuenit.

Cly. T uis adhærens ueſtibus.

Iph. M ihi o parens
O btempera mane. decorum enim id magis.
M ihiq; tibiq; . Cæterum me quiſpiam
E x his munſtris patris, in pratum deæ
A rtemidis hinc deducat, ubi maſtabimur.

Cly. D iſcedis eheu gnata.

Iph. S ciliçet, neq;
R editura rurfus ab eo. Cly. matre uidelicet
N um nam relictâ?

Iph. N empe ſic, uti uides,
I ndigne, & immerenter.

Cly. A h mane obſecro.
N e gnata ne me deſeras.

Iph. H aud te ſinam
S tillantibus uexare lachrumis genas.
A t uos puellæ Artemidi filiæ Iouis
P æana canite, de nece, atq; obitu mei
B ene ominantes. Tum Pelasgis omnibus
P recationes, fauſtaq; ſonent omnia.
A c primus aliquis auſſicetur tollere
E corbe frondens. Deinde puris ardeat

S acer ignis in prochyti. Pater porro meus
 R ite fragrantis teneat aras dextera.
 E tenim salutem pariter, & uictoriam
 P aritura cunctæ uenio genti Græciæ.

Iph. D uatote me, Ilii
 D iruendis mœnibus,
 P hrygibusq; perdomandis
 D estinatam uictimam
 S erta texta porcite,
 C omisq; uinciendis
 F erte frondes, ac piis
 I rrigationibus,
 F ontibusq; sacris
 D euocate in ædem,
 D euocate in aram,¹
 H eram Artemin potentem.
 A rtemin beatam.
 V ti meopte sanguine,
 C apitisq; cæde nostri,
 (Quando hoc ita est necesse)
 F ata placem numinum.

Ch. O ueneranda,
 V eneranda parens,
 Q uomodo tibi debitas
 I mpertiemus lachrymas?
 N am nefas, neq; conuenit
 M iscere sacra fletu.

Iph. O sodalium
 T urba dulcis uirginum,
 A rtemin communibus
 C elebrate cantilenis,

EV R I P I D I S

Quæ cœcorubentia
 Carpentæ ducit urbi
 Adversa Chalcidensi.
 Vbi bellicæ feruent trabes
 Nominis caussa mei,
 Nempe hic reductis portuum
 Aulidis secessibus.

I o parens tellus,
 O Pelasgiæ,
 Mycenæq; nostri altriciæ.

Ch. Urbem vocasti Persei
 Cyclopio labore,
 Manibusq; fabricatam.

Iph. Profecto lumen ingens
 Edidisti Græciæ.
 Haud quidem abnuo mori.

Ch. Tua nanq; tete gloria
 Nullo relinquet tempore.

Iph. I d Io
 Phœbea fax diurnæ
 Vestrix amicae lucis,
 O dulce lumen ætheris,
 Alterum mox, alterum
 Exigemus ævum,
 Orbem alterum incolemus.
 O blanda lux, iam mihi vale.

Ch. Hecus Heus
 Spectate euntem virginem,
 Troiana per quam pergamæ
 Diuicta subruentur.
 En comantæ uerticæ

IPHIGENIA

Serta gestat frondeas
Iniecta militum manu.
Mox uiraginis deæ
Ara dicatum cespitem
Sacra satente lymphæ,
Manantibusq; riuis,
Purpurante aspergine
Cruoris irrigabit.
Candido de corpore
Cernice cum resecta
Procumbet, ac feriet solum.
Patria te manent sacra,
Temanent pelægum
Vniuersæ copiae,
Classe quæ desiderant
Phrygios adire muros,
Quod quidem ut feliciter,
Fausteq; cedat illis,
Agite prognatam Ioue
Inuocemus Artemin.
Semper colenda diua,
Humana cui placent sacra,
Damiliti Pelægo
Appellere Phrygium in solum,
Perfidaq; Troiæ
Sedes adire sacras.
Dauictorem Agamemnonem
Victrice cum æterna,
Pulcherrimum triumphum
In Græciam referre,
Lætæ uincientem

EVRIPIDID

I nclytæ tibi tempora

V ictoriæ corona.

L aude parta nominis

Quod usq; uiuat, & quod

N ullis senescat unquâ,

I nteradat' ne seculis.

Nun P rodito tectis Patre Tyndareo satæ

tius Quo dicta cognoscas Clytemnestra mea.

Cly A uditæ me me nox tua exciuit foras,

T repidamq; misere, diro & attonitam metu,

N um tu mihi aliam calamitatem quampiam

A dfers ad hanc, quæ nunc adest?

Nun. D e filia

T ua, stupenda nuntiabo iam tibi, &

P ortentuosâ.

Cly. Prôinde ne contêre, sed

F xpone rem, quantum potes, ælerrime.

Nun. Q uin o mihi regina dilectissima,

R em prorsus omnem luculenter audies.

E x ordine autem cuncta narrabo, nisi

S iquid memoriæ lapsus, errantem mihi

I nter loquendum linguam item turbaueris.

V t igitur in lucum deæ peruenimus

A rtemidis, atq; in florulentæ prata, ubi

A derant Achiuûm conglobatæ copiæ,

T uam æteruis prosequentes filiam,

G lomeratæ coiit illico Argiuûm phalanx.

S imulatq; porro ductor Agamemnon uidet

M ox immolandam in lucum euntem uirginem,

G emitum profundo ducit altum pectore,

R etroq; flexo uultu, amaras lachrymas

IPHIGENIA.

Profudit oculus, ora uelis obtegens.
At illa patri proxime assistens suo,
Hæc elocuta est. O parens adsum tibi,
Et hoc corpus pro salute patriæ,
Proq; uniuersa Græcia trado uolens.
Vt immolandum hinc ad dicatas numinis
Ducatis aras, quando diuûm oracula
Ita canunt. Prorsum quod ad me pertinet
Et rem geratis bellicam feliciter,
Lætæq; uobis præmium uictoriæ
Cedat, proinde illud precor, ne clanculum
Mihi Pelasgum quispiam admoueat manum.
Nihil reluctans colla porrigam, ac uolens.
Atq; hæc quidem est effata. Cæterum stupor
Omnes capit, robur tuentes uirginis,
Et uirginalis animi celsitudinem.
Talhybius autem, cuius hæ partes erant,
Media Pelasgorum inter astant agmina,
Bene ut ommentur copis, denuntiat,
Linguisq; fæueant. deinde fatidicus celer
Chalcas in auro intermicantem sportulam
Nudans, & e loculis acutum proferens
Imponit ensẽ, ac uirginis flauum caput
Sertis reuincit frondeis. Tum peleo
Editus Achilles, sportulam gestans sacram,
Sacrasq; peluers celere cursu, numinis
Oibat aras, simul & hæc precatus est.
Artemi ferarum magna domitrix, ac Iouis
Veneranda proles, quæ nitentem luminis
Blandi facem alto nocturno silentio
Vectare solitas, placida sume uictimam hanc,

EVRIPIDIS

Quam tibi damus, simul Pelasgum exercitus,
 Simul et Agamemnon imperator agminum,
 Intaminatum sanguinem, qui uirginis
 Pulcherrimæ manabit e ceruicibus.
 A c dextra classi prosperum cursum annue,
 Liceatq; nobis Marte capere pergama.
 S tant inter hæc fratres Atridæ, omnisq; item
 Exercitus, solo tenentes lumina.
 Atq; ibi sacerdos, ense correpto manus
 Rite est precatus, deinde dispiciat locum,
 Qua commode iugulum feriret uirginis.
 Mentem mihi haud exiguus occupat dolor,
 Scitabamq; mæstus ora defigens solo,
 Oculosq; pronos. Cæterum subbito noua,
 Visuq; mira res ibi accidit, sonum
 Plagæ per auras nemo non sensit palam,
 Porro puella, nescio quonam loci
 Euanuit subducta. Tum uocem stupens
 Tollit sacerdos. turba Graii exercitus
 Acclamat uniuersa, dum quoddam uidet
 Mirabile ostentum a deorum quopiam
 Conspectibus spem præter obiectum suis.
 Quod credier nequibat. ac ne tum quidem
 Oculis ubi coram pateret testibus.
 Siquidem iacebat cerna palpitans humi,
 Visenda uasti mole mira corporis,
 Specie decente insignis, ac spectabilis,
 Cuius cruore imbuta numinis affatim
 Undabat ara. Proinde Chalcas interim
 Quantum putas gausus, hæc effatus est.
 Huius pelasgum principes exercitus

Communis

IPHIGENIA.

Communis, hanc coram uidetis hostiam,
 Altaribus quam diu suppositis suis,
 Cernam uolucrum? En hanc uirginis uicem
 Amplectitur libentius, nequid suas
 Commaculet aras nobilis uirgunculae
 Cæde cruenta, et hocce consulit uolens
 Boni, accipitq; ac prosperos per æquora
 Vndosa cursus annuit nobis, uti
 Priameia liceat classe adire pergama,
 Quapropter omnes classe uesti milites
 Animum bonum, fiduciamq; sumite,
 Accipite nauis hoc enim nobis die
 Curuis relictis portuum secessibus
 Aulidis, aranda Aegæa ratibus æquora.
 Ut penitus autem uictima est uulcanis
 Exusta flammis, tum precatus prospera est
 Sacrificus, ut reditus secundus ab illo
 Vicitricibus domum daretur copiis.
 At me tibi transmisit Agamemnon, uti
 Hæc nuntiarem, ac certiore redderem,
 Ipsi deum quid accidisset numine.
 Et ut pararit sibi per omnem Græciam
 Famæ decus, quod nulla prorsus secula
 Oblitterabunt ast ego uidelicet
 Quod ipse præsens his et oculis uiderim,
 Id narro, proles ad deum consortia
 Tua subuolauit Proinde quod reliquum est, age,
 Istam remittas mentis ægritudinem, ac
 Tuo marito desinas irascier.
 Inopina diuina fata, quosq; diligunt,
 Seruant hic unus filiam mulier tuam

- Et mortuam conspexit, et uiuam, dies.
Ch. Vt ista uolupte est, tibi ferentem nuntium
 Audire, porro cœlitum in consortio
 Transigere uitam pignus affirmat tuum.
Cly. Quis te deorum ignata rapuit?
 Qui te compellabo rite?
 Quid dicam, aut quid suspicer? d'ne hoc
 Mihi frustra blandirier his uerbis,
 Tristi ut luctu tui desistam?
Ch. At qui huc Agamemnon uenit ductor,
 Vnde hæc ipsa possis audire.
Ag. Vxor, beati filiaë causa sumus
 Forsan futuri. quippe certum est, cœlitum
 Illam in deum manere contubernio.
 At tibi puello hoc pariter abducto, domus
 Repetenda. siquidem ut nauigare copiae
 Properent. uides. Valeto colloquar diu
 Troia reuersus, & interim tibi sit bene.
Ch. Felix Atrida terram adi phrygiam,
 Felix redito.
 Mihi pulcherrima abs Troia spolia huc reportans.

FINIS.

Erasmi Roterodami de laudibus Britanniaë, Regisq;
 Henrici Septimi, ac regiorum liberorum, carmine
 hexametro, et Iambico trimetro acatalectico,

BRITANNIA LOQUITUR.

- I iactare licet magnorum munera diuim,
 sibiq; ueris fas placere dotibus,
 Cui mihi non uidear fortunatissima tellus.
 Digna

- Digna est malis, bona quæ parum nouit sua;
 Vltima lanigeris animosa est India lucas,
 Suis superbus est Arabs odoribus.
 Thuriiferus gaudet Panchaia diues harenis.
 Ibera flumen terra iactat aureum.
 Aegypto faciunt animos septem ostia Nili.
 Laudata Rheni uina tollunt accolas.
 Æta nec uberibus sibi displicet Africa glebis.
 Hæc portubus superbit illa merabus.
 At mihi nec fontes, nec ditia flumina desunt,
 Sulciue pingues, prata nec ridentia.
 Fætæ uiris, fœcunda feris, fœcunda metallis.
 Ne glorier, q̃ ambiens largas opes,
 Porrigit Oceanus, neu q̃ nec amicus ulla
 Cælum, nec aura dulcius spirat plaga.
 Serus in occiduas mihi Phœbus conditur undas,
 Sororq̃; noctes blanda ducit lucidas.
 Possem ego laudati contemnere uellera Bœti.
 Vbi uillus albis mollior bidentibus?
 Et tua non nequeam miracula temnere Memphi.
 Vtrum illa maior, iustiorq̃; gloria,
 Quod Latiis, q̃ sum celebrata Britannia Graiis,
 Orbem uetustas, q̃ uocauit alterum.
 Non tamen hæc iactō. nam sunt antiqua sed inde
 Attollo cristas, ac triumpho serio,
 Quod mihi rex pulchri pars est pulcherrima regni,
 Rex unicum huius seculi miraculum.
 Instructus pariter Martisq̃; Palladis armis,
 Belli peritus, pacis est amantior.
 Indulgens aliis, sibi nil permittit, habenas
 Suis relaxans ciuibus, stringit sibi.

Hoc regnum ille putat, patriæ carissimus esse
Blandus bonis, solis timendus impiis,
Non Decius sua Roma suo non Attica Codro
Pluris fuit, factis redempta mutuis.
Numinis ac cœli tanta est reuerentia, quanta
Nec erat Metello, nec marito Aegeriæ.
Non mellita magis Pyllo facundia regi,
Nec Cæsari mens maior, aut sublimior.
Nec Mœcenati uel dextra benignior unquam,
Vel sanguinis tam magna parsimonia.
Creditus Aeneas Veneris de semine cretus.
Dictus parente Scipio satus Ioue.
Quid si prisca meum uidissent secula Regem,
Hoc ore tam decente, tali pectore?
Non ne Iouem humanis ipsum succurrere rebus,
Nostro latentem credidissent corpore?
Atq; hic semper erit magni mihi numinis instar,
Meus hic Apollo seculi pater aurei.
Hoc oriente meis gens ferrea cessit ab oris,
Fraudes reuersa Astrea distulit malas.
Non secus ac toto uanesunt sidera cœlo.
Simul ore Titan emicauit igneo.
Claudere iam Ianum fas est, iam ducere longas
Custode rerum tam potente ferias.
Me miseram cur huic æternos Iuppiter annos
Non addidisti, cuncta cum donaueris?
Nolunt nostra suis æquari numina regnis.
At si qua magnos nota tangunt cœlites,
Sæuis sidereas certe referatur in arces,
Fatale sera stamen amputet Atropos.
Iniit Alades speciosos morte labores,

Debetur

Debetur altum regibus cœlum bonis.
Hunc repetant superi, sed tum, cum Nestoris ævum,
 Vbi senectam uicerit Titoniam
Et uiuet tamen usq; mihi, dum regia proles
 R eferet parentis nomen, os, & indolem.
Quæ mihi purpureis iam quina adolescit in aulis,
 R egum futuri tres patres, matres duæ.
Non aliter pictis pesti uernantis in hortis,
 A lmo nitentes rore pubescunt rosæ,
Formosæ Veneri flos acceptissimus, et quod
 N ec spirat alter, aut renidet blandius,
Nec cui nexilibus sit gratia tanta coronis,
 A mbire solus regiam dignis comam.
Hic ubi cultoris lasciuia industria docti,
 M iscere gaudet puniceis candidis,
Plurimaq; in spina rutilat rosa, & albicat, una
 V t lacteum si murici iungas ebur.
Omnibus idem odor est. ros omnes educat idem.
 E adem iuuentutis forma par. idem frutex.
Atq; eadem tellus suauis nutrit eodem,
 F ouentur auris iisdem, eodem sydere.
Sunt duo, quæ uariant, cognataq; germina pulchros,
 A ctas, colorq; diuidunt discrimine.
Hæc modo nata, latet prope cortice tota uirenti,
 T enuiq; rima tenera lucet purpura.
Hæc niuei tantum fastigia protulit oris,
 S ensim at dehiscens turgidos rumpit sinus:
Exerit hæc totum discissa ueste mucronem,
 C lausas minata iam comas euoluere.
Illaq; lacteolos non dum exinuauit amictus,
 V ix credit auris tam rudes adhuc opes,

Candida sed tenui suffunditur ora rubore,
 Seu fratris hic est, siue sideris color.
Maxima ter seno foliorum gaudet honore,
 Tyrio mactantes explicans ostro comas.
Non sic lana rubet bis concha imbuta marina,
 Non sic eois Phœbus emergens aquis.
Nec solum arridet pulchro uenientibus ore,
 Luteola sed iam pollicetur semina.
Hic meus Arcturus qui nominis omne felix,
 Virtute reddet, quem refert uocabulo.
Aspice quod spectant generosæ frontis in illo est,
 Vt lucet oculis niuidus mentis uigor.
Præcoqua nec tardam expectat sapientia pubem,
 Præuertit annos indoles ardens suos.
Talis Iesides, illiq; simillima proles,
 Hic cum timendas dissecat puer feras,
Hæc quando ancipitem potuit dissoluere litem,
 Malamq; fraudem fraude docta prodere.
Proxima consequitur nymphe, quæ nomina ducit
 Ab unione, Persici foetu maris.
Omnine delector, blando candore lapillus
 Placet, pudore Margarita lacteo.
Hic teres est, nec inæquali lenore rotundus,
 In Margaritæ moribus scabrum nihil.
Est noua cum liquido gemmæ cognatio cælo.
 Claret sereno sole, pallet nubilo.
At mea uirgo piis est addictissima diuis,
 Cælumq; manult, quam uagum pelagus sequi.
Hanc qui cum sociis uidisset ludere nymphis,
 Habilisq; fratrem, tela torquentem manu,
Aureus hic Phœbus, soror hæc argentea Phœbi est,

Per

Per ipsa iuret alma phœbi lumina.

- I** am puer Henricus genitoris nomine lætus,
Monstrante fontem uate Laurigero sacros,
Palladias teneris meditatur ab unguibus artens,
Quam multus illi lucet in uultu pater.
- T** alis in Ascanio renitebat imago parentis,
Sic pulchram Achilles ore reddebat Tethyn.
- N**escio quid Maria præclari spondet ab ipso
Nunquam occidentis sideris cognomine.
- S**ed cunas Edmonde tuas quo carmine dicam?
Adeste plectris huc Sorores aureis.
- E**t puero fidibus placidos accersite somnos,
Ac fesceninis insonate uersibus.
- M**uneribus blandis cunabula spargite nymphæ,
Aggerite, quicquid est odori graminis.
- A**mbrosiam. Casia. Caltamq; Thymumq; Crocūq;
Et Syra Amōma, nec insuauem Amaracum.
- T**um florum mille species, ac mille colores,
Sed plurima omnes inter ardeat rosa.
- H**anc turbam, hanc niueam pulchris miscete corollis,
Gaudet paternis parua proles floribus.
- V**os precor o puero date uellera candida rarcæ,
Eatq; fausto molle stamen pollicæ.

FINIS.

*Erasmi Roterodami ad Gulielmum Copum Basiliensem
 De senectutis incommodis, Heroico car-
 mine, et Iambico dimetro catalectico.*

- N**ica nobilium medicorum gloria Cope,
Seu quis requirat artem,
Sine fidē spectet, seu curā, in quolibet horū,

i iiii

Vel iniquus ipse nostro
Praecipuos tribuit Gulielmo, liuor honores.
Cedit, fugitq; morbi
Ingenio genus omne tuo. teterrima porro
Seneclæ, morbus ingens;
Nullis arceri ue potest, pelli ue medelis,
Quin derepente oborta
Corporis epotet succos, animiq; uigorem
Hebetet, simul trecentis
Hinc atq; hinc stupata malis, quibus omnia carptim
Vellitq; deteritq;
Commoda, quæ secum subolescens uexerit ætas,
Formam statum. colorem.
Partem animi memorem cum pectore lumina, somnos,
Vireis, alacritatem.
Autorem uitæ igniculum decerpit, & huius
Nutricium liquorem,
Vitales adimit flatus. cum sanguine corpus.
Risus. iocos. lepores.
Deniq; totum hominem paulatim surripit ipsi,
Neq; de priore tandem,
Praeterquam nomen, titulumq; relinquit inanem.
Cuiusmodi tuemur
Passim marmoreis insculpta uocabula bustis.
Vtrum hæc senectæ quæso,
An mors lenta magis dicenda est? inuida fata, et
Impendio maligna,
Vt quæ deteriora labantis stamina uitæ,
Pernicitate tanta
Accelerare uelint, rapidisq; allabier alis.
At floridam inuentam

¶ squeeadeo male præcipiti decurrere filo,
 Vt illius priusquam
 Cognita sat bona sint, iam nos fugitiua relinquant.
 Et citius, atq; nosmet
 Plane uiuere senserimus, iam uiuere fracti
 Repente desinamus.
 At cerui uolucres, et cornix garrula, uiuunt
 Tot seculis, uigentq;
 Vni porro homini post septima protinus, idq;
 Vix dum peracta lustra,
 Corporeum robur cariota senecta fatigat.
 Neq; id satis, sed ante
 Quam decimum lustrum uolitans absoluerit ætas,
 Tentare non ueretur
 Immortalem hominis, ductamq; ex æthere partem.
 Et hanc læssit audax,
 Nec timet ingenii sacros incesse re neruos,
 Sua si fides probato
 Constat Aristoteli sed quorsum opus obsecro tanto
 Autore, quando certam
 Ipsa fidem, heu nimium facit experientia certam.
 Quam nuper hunc Erasimum
 Vidisti media uiridem florere iuuenta?
 Nunc is repente uersus,
 Incipit urgentis senii sentiscere damna,
 Et alius esse tendit,
 Dissimilisq; sui nec adhuc phœbeius orbis
 Quadragies renexit
 Natalem lucem, quæ bruma incunte calendas
 Quinta anteit nouembrens.
 Nunc mihi iam raris sparguntur tempora canis,

Et albicare mentum

- I**ncipiens, iam præteritis uernantibus annis,
V itæ monet cadentis
- A**duentare hyemem, gelidamq; instare senectam.
E heu fugacis, ohe
- P**ars ueluti melior, sic & properantior æui
O sæculi caduci
- F**los nimium brevis, & nulla reparabilis arte,
T eneræ o uiror iuuentæ,
- O**dulces anni, o felicia tempora uitæ,
V t clanculum excidistis,
- V**t sensum fallente fuga, lapsuq; uolucris,
F urtim auolastis, ohe.
- H**aud simili properant undosa relinquere cursu
V iridens fluentæ ripas.
- I**mpete nec simili fugiunt caua nubila, sicis
Q uoties aguntur turis.
- S**ic sic effugiunt tacitæ uagæ somnia noctis,
S imul auolante somno.
- Q**uæ desiderium, curas & præter inaneis
S ui nihil relinquunt.
- S**ic rosa, quæ tenero modo muricæ tincta rubebat,
T enui senescit haustro.
- A**tq; ita (me miserum) nuabus dum ludo puellus,
D um litteras ephebus
- A**rdeo, dum scrutor pugnasq; uiasq; sophorum,
D um rhetorum colores,
- B**landaq; mellifluæ de amo figmenta poesis,
D um necto syllogismos,
- P**ingere dum meditator tenuis sine corpore format,
D um sedulus per omne

- A** utorum uoluer genus impiger, undiq; arpo
A pis in modum Matinae
P aedias solidum cupiens absoluer cyclum
S ine fine gestanti,
S ingula correptus dum circumuector amore,
D um nil placet relinqui,
D umq; profana sacris, dum iungere graeca latinis,
S tudeoq; , moliorq; ,
D um cognoscendi studio, terraq; , mariq;
V olitare, dum ninosas
C ordi est, et iuuat, & libet ereptare per alpeis,
D ulcers parare amicos,
D um studeo, atq; uirus iuuat innotescere doctis,
F urtim inter ista pigrum
O brepsit senium, & subito segnescere uireis
M irorq; , sentioq; .
V ixq; mihi spatium iam defluxisse ualentis
P ersuadeo iuuentæ.
C ur adeo circumspecte, paræq; lapillis,
C ur purpuris, et ostro
M ortales uiuntur, et ætas aurea, tanto
P retiosior lapillis,
E t quouis auro, quouis pretiosior ostro
P rod:gitur, inq; nugis
C onteritur miseris, nullo uecorditer usu,
S initurq; abire frustra?
A dde q illa queant sarciri perditæ, Crassos
S peres tibi licabit,
E t Lydos speres Cræsos, iam Codrus, & Irus.
S ed quod semel seuera
P ensilibus fufis Clotho deuoluerit æuum,

- I** d nec uenena Ciræs,
N ec magicum Maia nati gestamina, scriptum
 Neq; dira thessalorum
M edeæ succis reuocare precatina possint.
 Non si uel ipse diuum
N ectare te saturet pater, ambrosioq; liquore.
 Nanq; his ali inuentam
A ræri senium scripsit nugator Homerus.
 Non si tibi efficta
R ore riget corpus Tithoni Lutea coniunx.
 Non si ter, octiesq;
P haon per chias Venerem transuexeris undas.
 Non si tibi ipse Chiron
O mnem admoueat, quas tellus proferit, herbas.
 Nec annulus, nec ulla
P harmaca cum nervis annos remorantur euntis.
 Atqui ferunt magorum
M onstrifico sisti torrentia flumina cattu,
 Iisdem ferunt relabi
P rapites amnes uerso in contraria cursu,
 Et Cynthia uolucres.
E t rapidas phœbi sisti, figiq; quadrigas.
 Sed ut hæc stupenda possint
C armina, non speres tamen improbus, ut tibi quondam
 At ut iam peracta uita
S ecla iterum referant, aut prætereuntia sistant.
 Sol mergitur, uicissimq;
E xoritur nouus, et nitido redit ore serenus.
 Extincta luna, rursum
A scitur, inq; uices nunc decrescente minuta
 Sensim senescit orbe.

Nunc uegeta arridet tenero iuueniliter ore.
Redit ad suam iuuentam
Buma ubi consenuit, Zephyris redeuntibus annus,
Et post gelu, niuersq;
Ver nitidum floresq; reuersa reducit hirundo.
At nostra postea quam
Feruida præterit seculis labentibus ætas,
Vbi tristis occupauit
Corpus hyems, æpitisq; horrentia tempora postquam
Nive canuere densa,
Nulla recursuri spes, aut successio ueris,
Verum malis supremum
Imponit mors una, malorum maxima, finem
More phrygum inter ista
Incipimus sero sapere, & dispendia uitæ
Incogitater actæ
Ploramus miseri, & consumptos turpiter annos.
Horremus. execramur,
Quæ quondam heu nimium placuere, et quæ uehementer
Mellita uisa dudum,
Tum tristi cruciant recolentia pectora felle.
Frustraq; maceramus
Tam rarum sine fruge bonum fluxisse, quod omni
Bene collocare cura,
Par erat, & nullam temere disperdere partem.
At nunc mihi oscitanti
Qualibus heu nugis, quanta est data portio uitæ.
Satis hætenus miselle
Cessatum, satis est dormitum, pellere somnos
Nunc tempus est Erasme,
Nunc expergisci, & tota resipiscere menta

V elis dehinc, equisq;
 E t pedibus, manibusq; & totis deniq; nervis
 N itendum, ut anteacti
 T emporis, ut studio iactura volubilis æui
 V igilante sarcatur,
 D um licet, ac dum tristis adhuc in limine primo
 C onfistimus senectæ.
 D um noua canities, & adhuc numerabilis, & dum
 P ilis notata raris
 T empora duntaxat spatium effluxisse uirentis
 I am clamat iuuentæ,
 N ec tam præsentem iam testificatur adesse,
 q uam nuntiant, citatum
 F erre gradum, et sterilem procul aduentare senectam.
 C uiusmodi uidetur
 T um rerum facies, cum autumnii frigore primo,
 I am uernus ille pratis
 D ecessit decor, ac languescunt lumina florum.
 I am iam minus nitentis
 H erbas affirmes boreasq; geluq; nocentis
 I am prætimere brumæ.
 E rgo animus dum totus adhuc constatq; uigetq;
 E t corporis pusillum
 D etrimenta nocent age iam meliora sequamur.
 Q uicquid mihi deinceps
 F ata æui superesse uolent, id protinus omne
 C hristo dicatur uni.
 Q uo cui uel solidam decuit sacrarier, ut cui
 B is, terq; debeatur,
 P rincipi gratis donata, hinc reddita gratis,
 T onesq; uindictæ,

H uic saltem pars deterior, breuiorq; dicitur.
 Posthac ualete nugæ,
F ucatæq; uoluptates, risusq; iociq;
 Lusur, et illecebræ,
S plendida nobilium decreta ualete sophorum,
 Valete syllogism.
B landæ pegasides, animosq; trahentia Pithūs
 Pigmenta, flosculiq;
P ectore iam soli toto, penitusq; dicato
 Certum est uacare Christo.
H ic mihi solus erit studium, dulcesq; camœnæ,
 Honos decus uoluptas.
O mnia solus erit, neq; quicquam ea cura (quod aiunt)
 Mouebit Hippoclidem.
T errea si moles, compagoq; corporis huius,
 Marcescet obsolescens,
M ens modo pura mihi, scelerumq; ignara, per illum
 Nitratq; floreatq;
D onec summa dies pariter cum corpore mentem
 Ad pristinum nouata
C onuictum reuocabit, et hinc iam uere perenni
 Pars utraq; fruetur.
H æc facito, ut rata sint, uitæ exorabilis auctor,
 Vitaq; uindictor,
Q uo sine nil possunt unquam mortalia uota, et
 Vires labant caducæ.

FINIS

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI
 MENSE DECEMBRI.
 M. D. VII.

